

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**HAYDAR PAŞA MEDRESESİ'NİN
RESTORASYONU VE YENİDEN KULLANIMI İÇİN BİR ÖNERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmad MASRI

**Anabilim Dalı: Mimarlık
Mimari Koruma-Restorasyon Programı**

Aralık 2017

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**HAYDAR PAŞA MEDRESESİ'NİN
RESTORASYONU VE YENİDEN KULLANIMI İÇİN BİR ÖNERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Ahmad MASRI
(150211041)**

**Anabilim Dalı: Mimarlık
Mimari Koruma-Restorasyon Programı**

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mine ESMER

Teslim Tarihi: 18 Aralık 2017

FSMVÜ, Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü'nün **150211041** numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi **Ahmad MASRI**, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “Haydar Paşa Medresesi'nin Restorasyonu Ve Yeniden Kullanımı İçin Bir Öneri” başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Mine ESMER

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Jüri Üyeleri : Yrd. Doç. Dr. Ruba KASMO

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Selcen Yalçın Coşkun

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Teslim Tarihi : 18 Aralık 2017

Savunma Tarihi : 26 Ocak 2018

ÖNSÖZ

Tez çalışmamın planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren Sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Mine ESMER'e, sevgileriyle hep yanımda hissettiğim canım annem, canım babama, kardeşlerime ve katkılarıyla bana büyük destekler veren sevgili arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Aralık 2017

Ahmad MASRI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
KISALTMALAR	ix
ŞEKİL LİSTESİ	xi
ÖZET	xv
SUMMARY	xvii
1. GİRİŞ	1
1.1 Çalışmanın Amacı.....	1
1.2 Çalışmanın Yöntemi.....	1
2. OSMANLI MEDRESELERİ’NİN TARİHÇESİ, GELİŞİMİ VE MİMARİ ÖZELLİKLERİ	3
2.1 Erken Dönem Osmanlı Medreseleri.....	3
2.2 Klasik Dönem Osmanlı Medreseleri.....	4
2.3 Mimar Sinan Medreselerinin Genel Özellikleri.....	4
2.4 Klasik Dönem Osmanlı Medreselerinden Bazı Örnekler.....	7
2.4.1 Lüleburgaz Sokullu Mehmet Paşa Medresesi.....	7
2.4.2 Zal Mahmut Paşa Medresesi I.....	9
2.4.3 Zal Mahmut Paşa Medresesi II.....	9
2.4.4 Rüstem Paşa Medresesi.....	11
2.4.5 Haseki Hürrem Sultan Medresesi.....	12
2.4.6 Mihrimah Sultan Medresesi.....	13
3. HAYDAR PAŞA MEDRESESİ’NİN BULUNDUĞU ÇEVRE	14
3.1 Haydar Semtinin Konumu.....	14
3.2 Haydar Senti’nin Tarihi.....	15
4. HAYDAR PAŞA MEDRESESİ	17
4.1 Genel Konum.....	17
4.2 Tarihçe ve Yapının Geçirdiği Evreler.....	17
4.3 Haydar Paşa Medresesi’nin Bugünkü Durumu.....	31
4.3.1 Genel Tanım.....	31
4.3.2 Plan Özellikleri.....	32
4.3.2.1 Dershane.....	32
4.3.2.2 Hücreler.....	34
4.3.2.3 Avlu.....	36

4.3.2.4	Yeni Ekler	36
4.3.2.5	Kazı Çalışması	38
4.3.3	Cepheler	40
4.3.4	Kapılar ve Pencereleler.....	47
	Kapılar.....	47
	Pencereleler	52
4.3.5	Bezeme Özellikleri	56
4.3.6	Yapım Tekniği ve Malzeme	58
5.	MEDRESEDE TESPİT EDİLEN BOZULMALAR	59
5.1	Strüktürel Bozulmalar.....	59
5.2	Malzeme Bozulmaları	61
5.2.1	Taş Yüzeylerdeki Bozulmalar	61
5.2.2	Harç ve Sıva Bozulmaları	68
5.2.3	Kubbe ve Örtüsündeki Bozulmalar	70
6.	RESTİTÜSYON.....	71
6.1	Benzer Medreselerin Restitüsyon İçin Değerlendirilmesi	74
6.1.1	Sokullu Mehmet Paşa Medresesi	76
6.1.2	Semiz Ali Paşa Medresesi	76
6.1.3	Siyavuşpaşa Medresesi.....	77
6.2	Restitüsyon Önerileri.....	78
6.2.1	Plan.....	78
6.2.2	Hücreleler	79
6.2.3	Dershane	79
6.2.4	Avlu.....	80
6.3	Sonuç	80
7.	RESTORASYON.....	83
7.1	Onarıma İlişkin Müdahaleleler	83
7.1.1	Sağlamlaştırma	83
7.1.2	Onarım ve Bütünleme	83
7.2	Yeni İşlev Önerisi	87
7.2.1	Genel Düşünce ve Gerekeçeleler	87
7.2.2	Haydarpaşa Medresesi - Arap Kültürü ve Dili Çalışmaları Merkezi'nin Sunması Planlanan Hizmetleler	88
7.2.3	Kütüphane İşlevi Verilmesinin Nedenleleri	88

7.2.4	Kütüphanenin Yerleşim Planı	89
7.2.5	Birimlerin Dağılımı.....	90
7.2.6	Kütüphane Mobilyaları.....	90
8.	Ekler	91
8.1	Rölöve Çizimleri.....	91
8.2	Malzeme Analizi	105
8.3	Bozulma Analizi	115
8.4	Restitüsyon Çizimleri.....	125
8.5	Müdahale Çizimleri	135
8.6	Restorasyon çizimleri	145
8.7	3D Görseller	155
9.	KAYNAKLAR.....	161
10.	ÖZGEÇMİŞ	165

KISALTMALAR

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı.
IBB	: İstanbul Büyükşehir Belediyesi.
NR.LI	: numaralı.
NR.	: Numara.
İSAM	: İslam Araştırmaları Merkezi.
IRCICA	: İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi.
URL	: İnternet kaynakları.
VGMA	: Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Sokullu Mehmet Paşa Medresesi	8
Şekil 2. Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi.....	8
Şekil 3. Zal Mahmut Paşa Külliyesi	9
Şekil 4. Zal Mahmut Paşa Medresesi I	10
Şekil 5. Zal Mahmut Paşa Medresesi II	10
Şekil 6. Rüstem Paşa Medresesi.....	11
Şekil 7. Rüstem Paşa Medresesi.....	11
Şekil 8. Haseki Hürrem Sultan Külliyesi	12
Şekil 9. Haseki Hürrem Sultan Medresesi.....	12
Şekil 10. Mihrimah Sultan Külliyesi	13
Şekil 11. Mihrimah Sultan Medresesi	13
Şekil 12. İstanbul dünya miras alanı - Zeyrek Camii ve çevresi koruma alanı sınırı.....	14
Şekil 13. Haydar Caddesi'nde evler 1983	15
Şekil 14. Haydar Caddesi'nde eski bir duvar üzerinde yükselen ev çevresine hakim bir durumda -1975-	15
Şekil 15. Haydar Paşa Medresesi – Kapı kitabesi.....	17
Şekil 16. Haydar Paşa Mescit Vakıf Şahsiyet Kaydı	18
Şekil 17 Haydar Paşa Medresesinin tamamlandığı bildirilmektedir	19
Şekil 18 Haydar Paşa Medresesinin yapım tarihi.....	19
Şekil 19. Haydar Paşa Medresesi – Müderrisler listesi	21
Şekil 20. Haydar Paşa Medresesi.....	21
Şekil 21. Haydar Paşa Külliyesi.....	22
Şekil 22. Haydar Paşa Külliyesi.....	22
Şekil 23. Haydar Paşa Külliyesi.....	23
Şekil 24. Haydar Paşa Külliyesi.....	23
Şekil 25. Haydar Paşa Medresesi (Pervititch Haritalar, nr.20a, 1933)	24
Şekil 26 Haydar Paşa Medresesi'ne ait kroki	25
Şekil 27 Haydar Paşa Medresesi - 1945 yılına ait ilk tescil fişi.....	25
Şekil 28 Haydar Paşa Medresesi - 1945, ilk envanter fişi	26
Şekil 29. Haydar Paşa Medresesi – Avlu 1940	27
Şekil 30 Haydar Paşa Medresesi – Avlu 1940	27
Şekil 31. Haydar Paşa Medresesi – Avlu 1940	28
Şekil 32. Haydar Paşa Medresesi – Ana cephe 1914.....	28

Şekil 33. Haydar Paşa Medresesi – Ana cephe 1940.....	29
Şekil 34. Haydar Paşa Medresesi – Ana cephe 1940.....	29
Şekil 35 Haydar Paşa Medresesi – Ana cephe 1940.....	29
Şekil 36. Haydar Paşa Medresesi – Kuzey cephe 1940.....	30
Şekil 37 Medresenin girişi	31
Şekil 38 Haydar Paşa Medresesi – Avlu.....	32
Şekil 39. Dershane kuzey cephe	33
Şekil 40. Dershane	33
Şekil 41 Dershane	34
Şekil 42 Kagir kalıntı	34
Şekil 43. Eski hücrelerin izlerinin bulunduğu kuzey dış duvar....	35
Şekil 44. Kuzey duvarında pencere boşluğuna açılan kapı.....	35
Şekil 45. Haydar Paşa Medresesi – Avlu.....	36
Şekil 46. Yeni eklenen odalar	36
Şekil 47. Hela ve abdesthane	37
Şekil 48. Kagir kalıntılar ve üzerine eklenmiş olan oda.....	37
Şekil 49. Kazı çalışması.....	38
Şekil 50. Kazı çalışması.....	39
Şekil 51. Dershane doğu cephesi	40
Şekil 52. Bitişik binanın cephesi.....	41
Şekil 53. Avlunun güney cephesi.....	42
Şekil 54. Avlunun doğu cephesinde kalan özgün duvar parçası...	42
Şekil 55. Avlunun doğu cephesi.....	43
Şekil 56. Avlunun kuzey cephesi.....	43
Şekil 57. Medresenin batı cephesi.....	44
Şekil 58. Medresenin batı cephesi.....	44
Şekil 59. Haydar Paşa Medresesi – Giriş	45
Şekil 60. Haydar Paşa Medresesi – Giriş	45
Şekil 61. Dış kuzey duvarı	46
Şekil 62. Dış doğu duvarı.....	47
Şekil 63. Giriş kapısının 1914 ve 2017'deki durumunun karşılaştırılması	48
Şekil 64 Giriş kapısı - 1940	48
Şekil 65. Haydar Paşa medresesi – Bitişik binanın giriş kapısı ...	49
Şekil 66 kuzey duvarındaki kapı.....	49
Şekil 67 Haydar Paşa Medresesi –Dershane kapısı - 2017.....	50
Şekil 68 Haydar Paşa Medresesi –Dershane kapısı -1940.....	50

Şekil 69. Bitişik binanın avlu kapısı	51
Şekil 70. Bitişik binanın merdiveni.....	51
Şekil 71. Dershanenin doğu pencereleri.....	52
Şekil 72. Dershanenin kuzey pencereleri	52
Şekil 73 Dershanenin pencereleri – içerden	52
Şekil 74. Dershanenin batı penceresi.....	53
Şekil 75. Batı duvarı penceresi.....	53
Şekil 76. Kuzey duvardan bir pencere	54
Şekil 77. Kuzey duvardan bir pencere	55
Şekil 78. Doğu duvarındaki kapatılmış pencere	55
Şekil 79. Dershanenin kuzeybatı köşesindeki mukarnas bezeme	56
Şekil 80. Dershanenin köşesindeki mukarnas	56
Şekil 81. Dershanenin mukarnası – 3D.....	57
Şekil 82. Dershanenin karşı köşesindeki mukarnas	57
Şekil 83. Haydar Paşa medresesi – dershanenin doğu cephesi.....	58
Şekil 84. Avlu zemini.....	59
Şekil 85. Medresenin kuzey duvarı – bitkilenme, taş kaybolması, siyah kabuk oluşumu, uygun olmayan ekler ve yıkılma	60
Şekil 86. Dershanenin doğu cephesi – strüktürel hasar; taş kaybolması ve derzlerin boşalması.....	60
Şekil 87. Dershanenin doğu cephesi – pencere sövesinde çatlaklar görülmektedir	61
Şekil 88. Dershanenin kuzey cephesi – pencere sövesinde çatlak görülmektedir	62
Şekil 89. Dershanenin doğu cephesi-kopma, köşe formu kaybolmuş-derzler boşalmıştır	62
Şekil 90. Dershanenin batı cephesi - bitkilenme, taş kaybolması, siyah kabuk oluşumu, uygun olmayan ekler ve kurşun hasarı	63
Şekil 91. Dershanenin kuzeybatı köşesi– ekler, bitkilenme, taş kaybolması, siyah kabuk ve kurşun hasarı	63
Şekil 92. Kuzey cephe - bitkilenme, taş kaybolması, siyah kabuk oluşumu, ekler ve çimento eklenmesi.....	64
Şekil 93. Avlunun kuzey duvarı - bitkilenme, taş kaybolması, siyah kabuk oluşumu, ekler ve çimentolu harç kullanılması.....	65
Şekil 94. Giriş duvarı – bitkilenme, taş kaybolması, siyah kabuk oluşumu, ekler ve yıkılma hasarı görülmektedir	65

Şekil 95. İçeriden giriş duvarı – ekler, bitkilenme, taş kaybolması ve siyah kabuk oluşumu.....	66
Şekil 96. Giriş duvarı – bitkilenme, taş kaybolması, çimento eklenmesi ve siyah kabuk oluşumu.....	66
Şekil 97. Ana giriş–bitkilenme, taş kaybolması ve siyah kabuk oluşumu	67
Şekil 98. Ana giriş – ekler, taş kopması ve bitkilenme	67
Şekil 99. Girişteki oda – taş kaybolması ve derz boşalması hasarı	68
Şekil 100. Dershanenin duvarları –derz boşalması ve siyah kabuk oluşumu	69
Şekil 101. Dershanenin doğu duvarı – taş ve derz kaybolması, siyah kabuk oluşumu ve bitkilenme	70
Şekil 102. Dershanenin kuzey cephesi – ekler, bitkilenme, taş kaybolması ve siyah kabuk oluşumu	70
Şekil 103 Haydar Paşa medresesi ve hamamı restitüsyonu	72
Şekil 104 19.yy'deki Haydar Paşa Medresesi –Plan restitüsyonu	72
Şekil 105 19.yy'deki Haydar Paşa Medresesi –İç cephe restitüsyonu.....	73
Şekil 106 19.yy'deki Haydar Paşa Medresesi –Ana cephe restitüsyonu.....	73
Şekil 107. Siyavuşpaşa Medresesi – Dershane.....	74
Şekil 108. Semiz Ali Paşa Medresesi – Dershane	75
Şekil 109. Sokullu Mehmet Paşa Medresesi – Dershane	75
Şekil 110 Sokullu Mehmet Paşa Medresesi.....	76
Şekil 111 Semiz Ali Paşa Medresesi.....	77
Şekil 112 Siyavuşpaşa Medresesi.....	78
Şekil 113. 19.yy Haydar Paşa Medresesi.....	78
Şekil 114 Haydar Paşa Medresesi – kuzey duvarı	79
Şekil 115 Haydar Paşa Medresesi ve Camii.....	81
Şekil 116 Haydar Paşa Medresesi ve Camii.....	81
Şekil 117 kazı çalışmalarından çıkarılan temeller	82
Şekil 118 Dershanenin duvarlarındaki mevcut izler	82

HAYDAR PAŞA MEDRESESİ RESTORASYONU VE YENİDEN KULLANIMI İÇİN BİR ÖNERİ

ÖZET

Haydar Paşa Medresesi, Zeyrek'te, Cibali Mahallesi'nde, Haydar Caddesi ile Haydar Hamamı Sokağı'nın birleştiği köşede yer almaktadır. I.Süleyman dönemi vezirlerinden Hadım Haydar Paşa tarafından (1563-1564) tarihleri arasında yaptırılmıştır. Bu medresenin mimarından kaynaklarda bahsedilmemektedir. Ama külliye'nin hamamının ve camisinin Mimar Sinan'a ait olması dolayısıyla medrese de aynı döneme ait olduğu için bu medresenin mimarının da Mimar Sinan olması büyük ihtimaldir.

Haydar Paşa Medresesi 1980'e kadar Haydar Spor Kulübü olarak kullanılmıştır. 1982'de Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından bir aile bekçi olarak konulmuştur. 1997'de ise kapısına asma kilit vurularak terk edilmiştir. Bugün medrese yanındaki bina ile beraber Kur'an Kursu olarak Fatih Müftülüğüne bağlı Fatih Vakfı Derneği tarafından kullanılmaktadır. Günümüzde medresenin yalnızca dershanesi ayakta. Tüm hücreleri yıkılmıştır.

Medresede çeşitli nedenlerle zaman içinde meydana gelen değişim ve bozulmalar, rüzgar, yağmur, kar, güneş gibi doğal etkenlerin sebep olduğu sıva çatlakları ve dökülmeleri, çürüme, bitkilenme, metal malzemelerde korozyon, nemlenmeden kaynaklı sararmalar, taş duvarda boşalma, taş duvarda harç boşalması, siyah kabuk oluşumları, zemine yakın yerlerde yosunlaşmalar ve pencere sövelerinde kırılmalar ve kopmalar görülmektedir.

Medresenin planı hakkında 1870'den öncesine ait hiçbir bilgiye ulaşamamıştır. Aynı zamanda medresenin İstanbul'un çok yangın ve deprem geçiren mahallelerinden birinde bulunması nedeniyle çeşitli tarihlerde hasar görmüş olduğu bilinmektedir. Dershane, dershanenin karşısındaki kagir kalıntılar ve avlunun kuzey duvarına bakılarak, medresenin ilk tasarımında kagir olduğu düşünülmektedir. Fakat hasar gördükten sonra yıkılan kısımlar ahşaptan yapılmıştır. Bugün medresenin yalnızca dershanesi ayakta, tüm hücreleri yıkılmıştır.

Medresenin yeniden hizmet edebilmesi için yapıya çeşitli onarım müdahaleleri uygulanmalıdır. Yapının duvarlarının sağlamlaştırılması ve bütünlenmesi, kemerlerin sağlamlaştırılması, dış cephe derzlerinin onarımı ve iç sıvaların yenilenmesi gerekmektedir. Bu işlemlerden sonra, uygun şekilde çelik konstrüksiyon yeni birimler eklenecektir. Yapının sürekli bakım halinde olabilmesi için kullanılması gerekmektedir. Bu nedenle yapının özgün işlevi olan eğitim işlevini sürdürmesinin doğru olduğu düşünülmektedir.

Haydarpaşa Medresesinin işlevlendirilmesinde iki temel nokta esas alınmıştır: Birincisi, eğitim ve kültür işleviyle eski medresenin kuruluş amacına bağlı kalmasıdır. İkincisi, İstanbul'da, Arap dünyası ve Arap Dili üzerine yapılacak araştırmalarda kaynak sağlamasıdır. Buna göre Haydarpaşa Medresesi'nin **Arap Kültür ve Dili Çalışmaları Merkezi** olarak işlevlendirilmesi ve onarılması önerilmiştir.

MADRASAH OF HAYDAR PAŞA
A RESTORATION STUDY AND RECOMMENDATION FOR REUSE
SUMMARY

The Madrasah of Haydar Paşa is located at Zeyrek, in Cibali neighborhood and it is situated on the corner of Haydar Caddesi and Haydar Hamamı Street. The Madrasah of Haydar Pasha was built by Hadım Haydar Pasha who was one of the ministers of Sultan Süleyman I (1563-1564).

The research shows that this madrasah is part of a big complex which contains a bath, mosque, and public fountain. The historical sources indicate that the bath, mosque, and the public fountain's architect was Mimar Sinan, however, the architect of this madrasah is not known. So, it is very likely that the designer of this madrasah was Mimar Sinan since it was built during the same period as a part of the same complex.

The main reason for the choice Haydar Pasha madrasah to be the topic of this thesis is the uniqueness of its location within the fabric of the walled city, as it is located at Zeyrek, which is one of the most important neighborhoods in Istanbul. And the madrasah is need of urgent rehabilitation and intervention.

The goal of this thesis is to prevent this madrasah to deteriorate and collapse totally. And to make a full survey for the restoration and to suggest a proposal for the re-use of this madrasah.

To reach the expected goal of the study, the work started by collecting all the available information from books, articles, old studies and old archival photos.

After collecting data, a documentation for the current status started and during this phase plans, drawings and photographic survey for current status was prepared.

Then a project for restoration suggested, which consists of several sub-phases. The first was the identification of the damage and building materials, then classifying them according to their magnitude and type, as well as preparing a list of the damaged items in need of urgent repair and data processing along with damage description. Then proposals for restoration and proper treatment of each element was made in addition to an implementation plan that describes the interventions and the details of the intervention such as reinforcement, restoration, and cleaning etc. Finally, rehabilitation study was done and this phase includes a proposal for the reuse the madrasah for a purpose close to its original function, without changing the original layout of the building.

The Zeyrek area, over time, suffered from many fires and earthquakes. This caused the Madrasah of Haydar Pasha to be damaged several times. The original building of the madrasah was built from stone but the documents of 1940 show that the madrasah was partially renewed as timber structure in 1940 after fire and earthquakes damage. Also, the documents show that this madrasah includes one

main entrance and 16 rooms at ground level. The madrasa which described as the “old tekke” on 1933 Pervititch Map was inhabited by Rumelian immigrants in 1917.

Haydar Pasha madrasah was used as a Haydar Sports Club until 1980. In 1982 a family started to guard the madrasah by the General Directorate of Foundations. While in 1997, the gate of the madrasah was locked and it was abandoned.

Today this madrasah, with a building next to it, is used by Fatih Foundation Association which is associated with Fatih Müftülüğü as a Qur'an school. Currently, only the “dershane” - lecture hall- of the madrasah is standing while all other cells are destroyed.

Due to various effects through centuries, the building deteriorated. Natural effects such as wind, rain, snow, and the sun caused plaster cracks, spills, decay, vegetation, corrosion of metal materials, humidity, gaps in the walls, gaps in the mortar, black crust formation, algae near the ground, breaks in windows pilaster and cracks in walls were formed.

For the plan of the madrasah, no information could be gathered about it before 1870. The madrasah was damaged on various dates. According to the remains of the north wall of the courtyard and the remains of a room, it's clear that the first design of this madrasah was stone masonry. After the damages, they reconstructed the collapsed units as timber structures. Today, only the dershane survives, all the cells are destroyed.

In order for this madrasah to be able to serve again, various interventions must be implemented. Supporting and completing walls, strengthening window arches, repairing the mortar of exterior facades and renewing the internal plaster are the works which must be done.

After finishing these works, new units from steel will be added in an appropriate way. The new units will be reversible additions which can be removed easily when needed. The madrasah must be under constant maintenance. Maintaining the original function of education is a right decision for the sustainability. And fits original foundation aim.

The Haydar Pasha madrasah rehabilitation work is based on two main points:

Firstly: The function of education and culture must be taken into account to be in accordance with the original purpose of the establishment this madrasah.

Secondly: To provide resources for research on the Arab world and Arabic language in Istanbul. It is suggested that the Haydarpaşa madrasah to be a “Center for Arab Culture and Language Studies”.

1. GİRİŞ

1.1 Çalışmanın Amacı

İstanbul'un Fatih ilçesi, Haydar semtinde, Haydar Caddesi üzerinde Bıçakçı Ali ve Haydar Hamamı sokakları arasında bulunan Haydar Paşa Medresesi bu çalışma kapsamında ele alınmıştır.

Çalışmanın amacı, söz konusu medresenin daha fazla harap olmadan kurtarılması, gelecek nesillere aktarılabilmesi için gereken müdahaleleri öneren bir proje hazırlanması ve yapının özgün "eğitim" işlevini de dikkate alan bir yeniden kullanım önerisi geliştirilmesidir.

1.2 Çalışmanın Yöntemi

Çalışmanın amacına ulaşması için dikkate alınması gereken bazı önemli noktalar vardır. Bunlar, özgün malzeme ve yapım tekniklerinin restorasyonda uygulanması, binanın mimari karakteri ve bezeme elemanlarının muhafaza edilmeleri ve restorasyon esnasında uluslararası sözleşmelere uyulması olarak sıralanabilirler.

Medrese ile ilgili olarak çeşitli arşiv (Vakıflar Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Osmanlı, Alman Arkeoloji Enstitüsü, Encümen ve Kurul Arşivleri) ve kütüphaneler (Süleymaniye Yazma Eser, Alman Arkeoloji, İstanbul Araştırmaları Kütüphaneleri) taranmıştır. Bununla beraber, yapının mevcut durumu; rölöve çizimleri ve fotoğraflarla belgelenmiştir. Daha önce alınmış olan rölövelerden kontrol ve eski-yeni durumunu karşılaştırma amaçlı yararlanılmıştır. Yapı ve çevresini tanımlayan vaziyet planı, yapıya ait plan, kesit, cephe ve detay çizimleri hazırlandıktan sonra bozulma ve malzeme analizleri hazırlanmıştır.

Medresenin büyük kısmında yangın hasarı bulunmasından dolayı restitüsyon için yapının üzerindeki izlerden, arşiv fotoğraflarından ve yapının çağdaşı olan başka medreselerden yararlanılmıştır. Restorasyon öncesinde, acil önlemler alınabilmesi için bazı uygulama önerileri geliştirilmiştir. Restorasyon projesinde yapının özgün işlevini sürdürebilmesi için gerekli temizleme, sağlamlaştırma, bütünleme, yenileme

ve yeni-işlev önerileri geliştirilmiştir. Medresenin yeniden kullanılması için yapının tarihi kimliği ve koşulları ile bölgenin ihtiyaçlarına göre bir öneri geliştirilmiştir.

2. OSMANLI MEDRESELERİ'NİN TARİHÇESİ, GELİŞİMİ VE MİMARİ ÖZELLİKLERİ

2.1 Erken Dönem Osmanlı Medreseleri

Osmanlı öncesi Anadolu –Türk Mimarisinde medreseler, genellikle bağımsız inşa edilmiş yapılardır. Başka bir yapıya bitişik olarak inşa edilmiş az sayıda medrese örneğinde, iki yapıya ayrı girişler öngörüldüğü gözlenmektedir. (Demiralp, 1999, s.196).

Önceleri camiler, aynı zamanda medrese olarak kullanılırken, müstakil medreselerin inşa edilmesiyle medrese mimarisi doğmuştur. Umumiyetle camiler etrafında kurulan medrese binaları, iklim şartlarına ve devre hakim olan mimarî tarzına göre taştan, tuğladan, kerpiçten veya ahşaptan yapılmışlardır (Baltacı, 1976, s.25). Bazen de daha önceden başka gayeler için yapılmış olan binalar, medrese olarak kullanılmışlardır (Baltacı, 1976, s.25).

Osmanlı ilmiye teşkilâtını müderrislik, kadılık, kadiaskerlik ve şeyhülislamlik olmak üzere dört ana başlık altında toplamak mümkündür (Kılıç, 2001, s.461). Osmanlı eğitim ve öğretiminin en önemli müessesesi, medreselerdir. Osmanlı'da medreseler genel olarak orta ve yüksek tahsil tedrisatı yapılan kurumlardır. Osmanlı Devleti'nin kuruluşuna müteakip padişahlar ve devlet adamları eğitim ve öğretim faaliyetlerine önem vermiştir (Kılıç, 2001, s.461).

İlk Osmanlı medreseleri denilince Osmanlı devletinin ilk medresesi olan İznik'teki Orhan Gazi Medresesi'nden II. Murad devri'nin sonuna kadar kurulmuş olan medreseler kastedilmektedir (Bilge, 1984, s.5). Osmanlıların ilk bir buçuk asır zarfında yaptıkları medreselerin derece itibariyle en mühimleri İznik, Bursa ve Edirne Medreseleri idi.

E. Hakkı Ayverdi, Osmanlı mimarisinin ilk devri ile ilgili bilgiler verirken Osmanlı medreselerinin mimari özelliklerinden de bahseder. İlk devir Osmanlı medreselerinin mimari özellikleri bize bu dönem medreselerinin fiziki yapılanmaları hakkında da bilgi verir. Ancak fiziki yapılanmadan önce İznik'te inşa edilen ilk Osmanlı medresesi hakkında bir hususu dile getirmek gerekir. Geçmişten bu yana İznik'te kurulan ilk Osmanlı medresesinin manastırdan çevrilme olduğu bilinmektedir (Ayverdi, 1966, C1, s.175).

Medreselerin resmi bir müessese olarak devlet nizamı içerisinde yer alması Fatih Medreseleri ile başlamıştır. İstanbul'un fethiyle medrese nizamına hız verilerek kilise ve manastırlar Fatih Sultan Mehmed tarafından medreseye dönüştürülmüştür. (Kılıç, 2001, s.461).

Fatih Medreseleri'nin kurulması Osmanlı medrese teşkilatı için bir yenilik sayılır. Fatih Kanunnâmesi'nde Sahn-ı Semân diye adlandırılan medreselere Semâniye Medreseleri de denir (Çelik, 2015, s.491). Bu medreseler; Haşiyeye-i Tecrid, Miftâh, Kırklı, Ellili, Hariç, Dâhil, Sahn-ı Semân, Altmışlı olarak zikredilebilir. Osmanlı Medreseleri'nde, Kelam, Mantık, Belagât, Lügat, Nahiv, Matematik, Astronomi, Felsefe, Tarih, Coğrafya gibi ilimlerin yanında Kur'an İlimleri, Hadis ve Fıkıh gibi dersler de okutulmaktaydı (Kılıç, 2001, s.461).

2.2 Klasik Dönem Osmanlı Medreseleri

Medrese plan düzenlerinin, medresenin bağımsız ya da bir külliye içinde yer almasıyla ilişkili olmadığı anlaşılmaktadır (Ahunbay, 1988, s.268). Dershanenin hücrelere bitiştirilmesinde ya da ayrı yapılmasında, biçimsel kaygılar ve arsa koşulları dışında bir neden saptanamamaktadır. Osmanlı Mimarlığı 16. yüzyıla gelinceye kadar değişik plan şemaları geliştirmiş ve medrese mimarlığı klasik düzeyine ulaşmıştır. Mimar Sinan bu şemaların tümünü kullanmış, bazılarını geliştiren uygulamalar yapmıştır. Sinan'ın kullandığı plan düzenlerini altı kümede toplamak mümkün olmaktadır (Ahunbay, 1988, s.268).

2.3 Mimar Sinan Medreselerinin Genel Özellikleri

Haydar Paşa Medresesi'nin mimarının Mimar Sinan olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle Mimar Sinan Medreselerinin genel özellikleri açıklanmaya çalışılacaktır. Mimar Sinan'ın günümüze ulaşabilen medreselerinde genel yerleşme, külliyenin diğer yapılarıyla ilişkiler, plan tipleri, kütle kompozisyonu, cephe düzenleri konularında farklı uygulamalar gözlenmektedir.

Sinan'ın camii ve mescitlerden sonra en fazla sayıda ürün verdiği yapı türü olarak medreseler ön plana çıkmaktadır. Mimar Sinan'ın yapmış olduğu medreseler, Tezkiretü'l Bünyan'a göre 60, Tezkiretü'l Ebniye'ye göre 62, Tuhfetü'l Mimarın'e göre ise 70 tanedir. Bu üç kaynaktan sıralanan yapıların isimleri ve sayıları farklıdır.

Bu isimler derlenip bir araya getirildiğinde, toplam 74 medreseden oluşan bir liste ortaya çıkmaktadır (Ahunbay, 1988, s.239).

Ahunbay'a göre Sinan'ın medreselerinin tipleri şöyledir:

A. Tek sıra hücre dizisinden oluşan çizgisel düzen:

Sinan medreselerinden bugün mevcut olanlar içinde, tek dizi hücreden oluşmanı yalnız Süleymaniye darülhadisinde görülmektedir. Arsanın biçimi, dizinin düz bir çizgi üzerinde uzanmasını engellemiştir. Dershane hücrelerin bir ucunda yer almaktadır. Düzenli bir avlu geliştirilmemiştir.

B. Karşılıklı iki hücre dizisinden oluşan düzen:

Hücrelerin karşılıklı olarak, iki sıra halinde dizildiği bu plan düzeninde, dershane genellikle avlu simetri ekseninde, hücrelerden bağımsız olarak yer almaktadır. Günümüze ulaşabilen iki uygulaması vardır: Diyarbakır Ali Paşa ve Eyüp Sokullu Medreseleri. Her ikisinde de avlu planı dar, uzun bir dikdörtgendir.

C. Hücrelerin L oluşturacak biçimde dizildikleri düzen: Hücrelerin birbirine dik iki kol üzerinde, L oluşturacak biçimde dizildikleri bu plan düzeninde, dershanenin yerine göre farklı bileşimler ortaya çıkmaktadır.

C 1. Dershane hücrelerden ayrı olarak, avlunun boş kalan köşesinde yer almaktadır (Tekirdağ Rüstem Paşa, İstanbul Nişancı Mehmet Bey Medreseleri).

C 2. Dershane hücre dizilerinin arasındadır. Üsküdar Şemsi Paşa tam olarak bu şemaya uymamakla birlikte, İstanbul'da mevcut Sinan medreseleri arasında bu tanıma en çok yaklaşan uygulamadır. Başkent dışında Halep Hüsreviye Medresesi'nde de bu şema kullanılmıştır.

C 3. Dershane L'nin bir ucundadır. Bugün kısmen mevcut olan Kepenekçi Hoca Sinan Medresesi'nin kalıntıları, böyle bir düzene sahiptir.

D. Hücrelerin U oluşturacak şekilde dizildiği düzen:

Osmanlı medreselerinde en çok kullanılan plan düzeni, hücrelerin üç kol üzerinde dizildikleri U plan şemasıdır. U'nun oluşumu hücrelerin iki kısa,

ya da iki uzun kenar boyunca uzanması farklı etkiler yaratmaktadır. Bu düzenin derslane U ilişkileri açısından alt bölünmeleri şöyledir:

D 1. Yalın U: Bu durumda medrese, cami ile aynı avluyu paylaşmaktadır ve ayrı bir derslane yoktur (Beşiktaş Sinan Paşa Medresesi).

D 2. Derslane U'nun açık olan kısmındadır. Bu türün uygulamalarında derslane genel olarak simetri eksenini üzerinde yer almaktadır (Çoban Mustafa Paşa, Yavuz Selim, Süleymaniye Sâlis ve Râbi, Soğukkuyu Cafer Ağa Medreseleri).

D 3. Derslane U nun simetri eksenini üzerinde, hücreler arasında yer almaktadır. Osmanlı Mimarlığında en çok yinelenen U planı budur. Sinan bu düzeni Haseki ve Üsküdar Mihrimah Sultan Medreseleri'nde klasikleşmiş biçimiyle, Semiz Ali Paşa ve Sokullu Kadırga Nedreseleri'nde ise yeni cephe ve kütle yorumlarıyla işlemiştir.

D 4. Derslane U'nun bir ucunda birleşmektedir.

Az kullanılan bu şemanın ayakta kalan tek uygulaması Lüleburgaz Sokullu Medresesi'ndedir. Van Hüsrev Paşa Medresesi restitüsyonu da bu şemaya uymaktadır.

D 5. Derslane U'nun yan kollarından biri üzerinde yer almaktadır. Dershanenin girişine göre yanda olduğu bu düzen, Şehzade ve Edirne Selimiye Darülhadis Medreseleri'nde kullanılmıştır.

- E.** Dörtgen Plan: Hücrelerin ve dershanenin dikdörtgen planlı avlunun kenarlarını çevreleyecek biçimde sıralandığı bu düzende, derslane avlunun uzun eksenini üzerinde yer almaktadır (Şam Süleymaniye ve İstanbul Mehmet Ağa Medreseleri).
- F.** Sekizgen Plan: Hücreler ve dershanenin sekizgen planlı bir avlu çevresinde yerleştikleri plan düzenidir. Osmanlıların iki kez uyguladıkları bu şemanın ilk örneği Amasya Kapıağası (1488), ikincisi İstanbul Rüstem Paşa Medresesidir. Sinan'ın Amasya'daki medreseden esinlenmiş olduğuna kesin gözle bakılmakla birlikte, başka kaynaklardan da etkilenmiş olabileceğini düşünülmektedir. Hieropolis (Denizli) de bulunan ve V. yüzyıla tarihlenen Martyrium da içte sekizgen, dışta kare planlıdır. İç mekan eyvana benzer

derin, yarı açık mekânlarla çevrenmektedir. Sinan'ın bu yapıyı görüp görmediği bilinmemektedir Ancak benzerlikler bu olasılığı güçlendirmektedir (Ahunbay, 1988, s.268-270).

Sinan'ın uygulamalarında kullandığı medrese planlarına genel olarak bakıldığında, zaman içinde belirli tercihlere yönelmediği gözlenmektedir (Ahunbay, 1988, s. 270). En çok kullandığı şema, çeşitli bileşimlere olanak veren U planıdır. L ve dörtgen planları az sayıda uygulamıştır. Bu tiplere göre Haydar Paşa Medresesi ise D 4 plan şemasına uygundur.

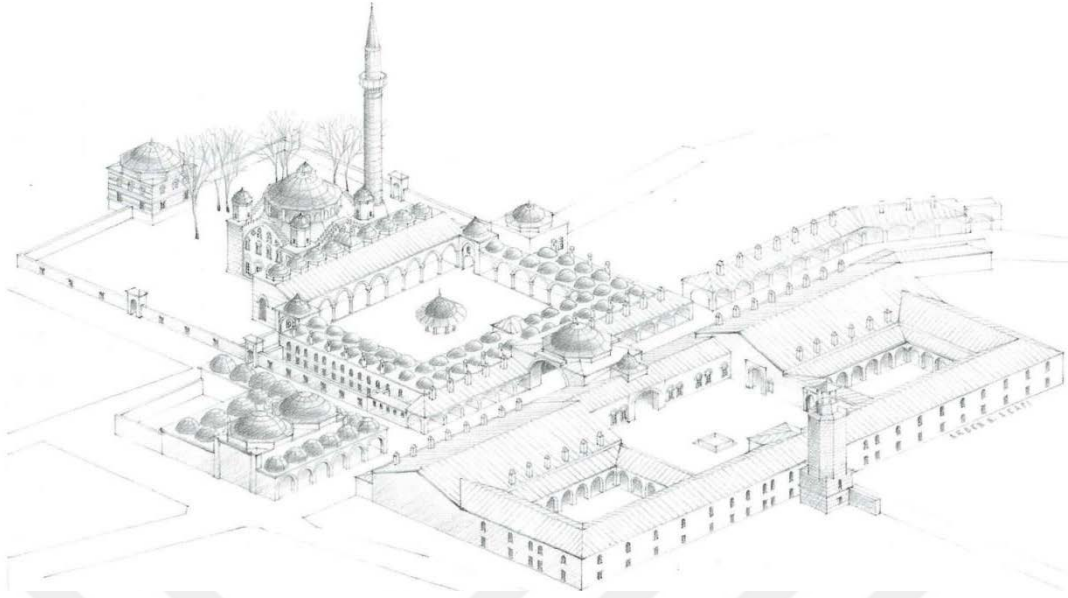
2.4 Klasik Dönem Osmanlı Medreselerinden Bazı Örnekler

2.4.1 Lüleburgaz Sokullu Mehmet Paşa Medresesi

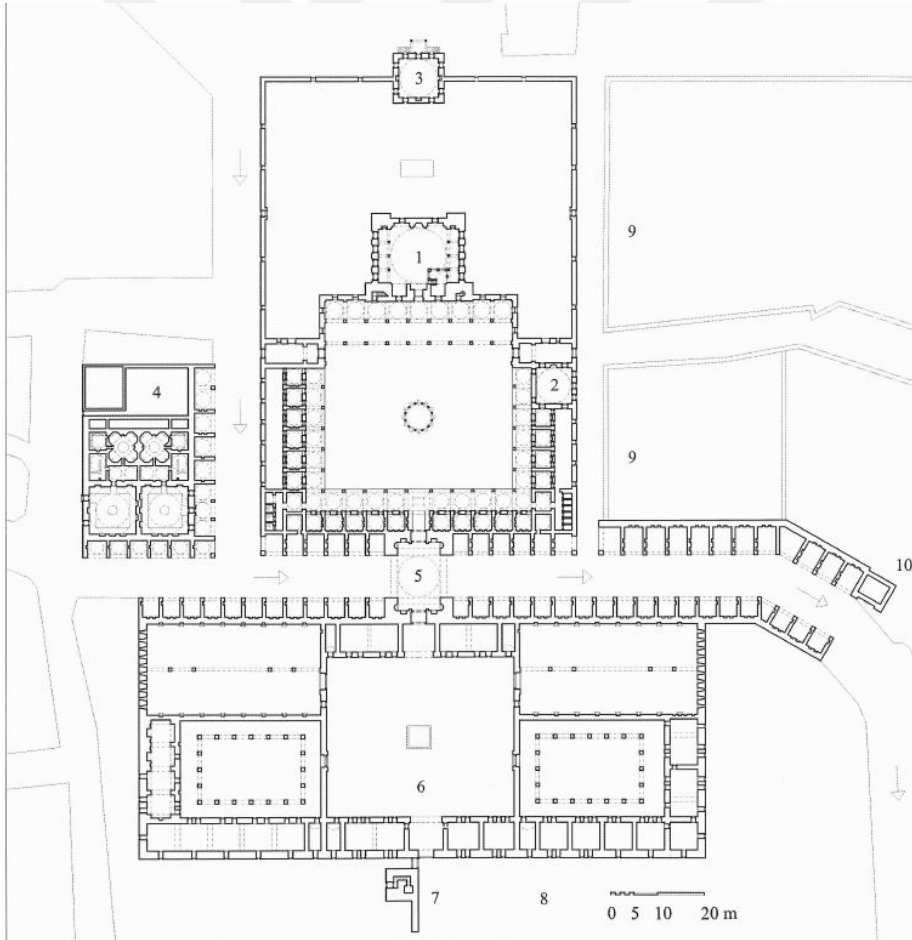
Cami ile ortak kullanılan şadırvanlı bir avluya açılan, U planlı ve revaklı Sokullu Külliyesi'nin eğitim işlevine yönelik yapısıdır. Avlu doğu ve batı yönünde mahalleye, kuzeyde ise dua kubbesi ile bütünlük sağlayan arasta ve kervansaraya açılan kapılara sahiptir (Aydın, C37, s.360) (Şekil 1,2).

Revaklı avlunun batı duvarında, batı kapısına bitişik dersane odası, kubbesi ve ebatları ile vurgulanmıştır. 6.20×6.23 m büyüklüğünde bir odadır. Doğu, batı ve kuzey duvarları boyunca dizili, revaklı galerilere açılan dersane odaları mevcuttur. Taş odalı, ocaklı medrese odaları 3.75×3.75 m ebatlarındadır (Url: 2) (Şekil 1).

Odaların doğu ve batı duvarları pencere açıklıkları ile külliye'nin çevre duvarları arasında uzanan bir iç avluya açılmaktadır. Kuzey odaları ise arastaya sırtını verdiği için penceresizdir. Medrese hücreleri ile revaklı galerilerin üzeri iki sıra halinde kubbe ve hücreler üzerinde uzanan bacalara sahiptir. Camiye ait son cemaat yeri, doğu ve batı kapılarının üzerindeki kemerle revaklı galerilerden ayrılmış, buna rağmen hepsi ortak bir iç avluya açılışıyla estetik bir bütünlükten uzaklaşmamışlardır (Url: 2) (Şekil 1).

Şekil 1. Sokullu Mehmet Paşa Medresesi
(Necipoglu, 2005, s.350)

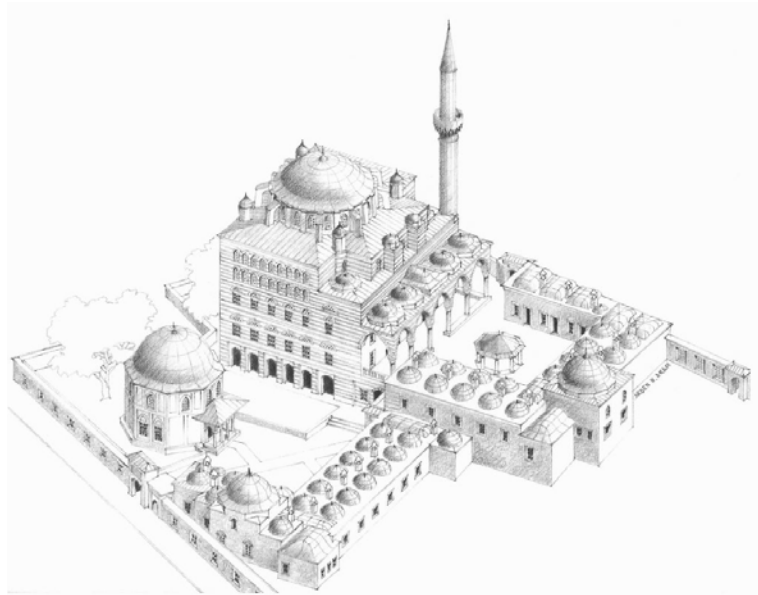
Şekil 2. Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi
(Necipoglu, 2005, s.349)

2.4.2 Zal Mahmut Paşa Medresesi I

Üç kollu bir kütle halinde yapılan üst medrese, kubbeli bir dersane ve yine kubbeli sekiz hücre ile üst kısımları ayna tonozla kapatılmış farklı ölçü ve biçimlerde oluşturulan beş hücreden oluşur ve caminin son cemaat yerinin karşısında yer alır (Şekil 3). Medresenin kuzey ve doğu kanatlarının önü revaklıdır. Batı kanadının önünde bulunan beş gözlü revak ise günümüze kadar ulaşmamıştır (Kuran, 1973, s.70) (Şekil 4).

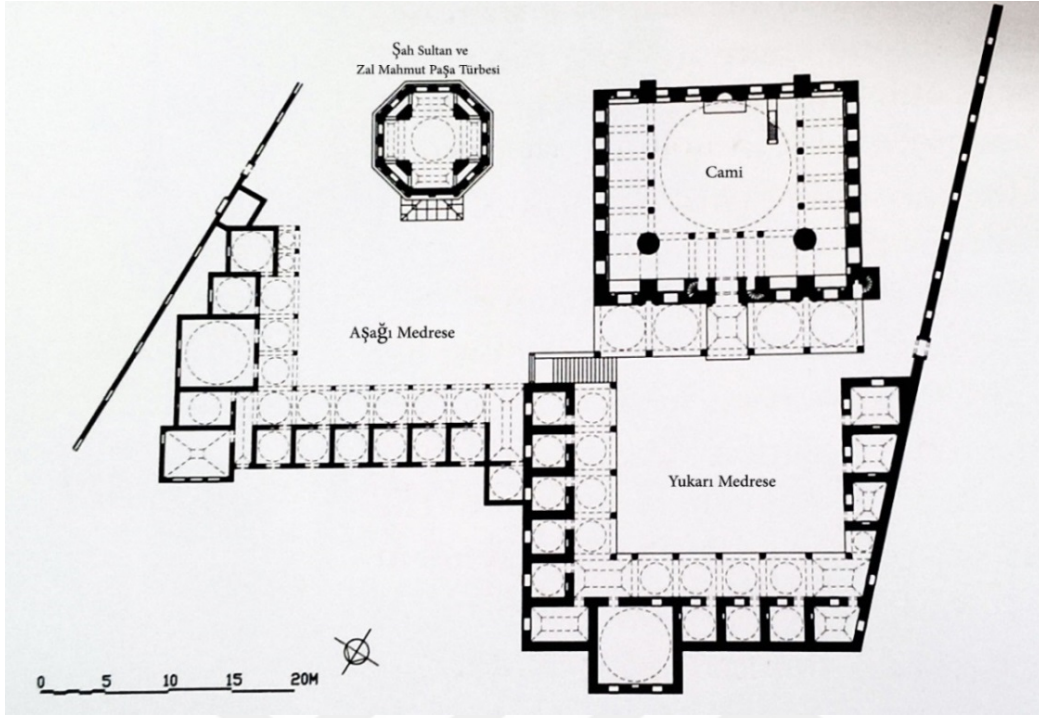
2.4.3 Zal Mahmut Paşa Medresesi II

Türbeyle aynı avluyu paylaşan L planlı medrese ise aşağı kotta yer almaktadır (Şekil 4). Aşağı medresenin doğu kanadını oluşturan hacimlerden biri olan ayna tonozlu odanın güney cephesinde üç pencere ve doğusunda ise dış avluya açılan ikinci bir kapı bulunmaktadır. Kubbeli hücrelerin tamamı tek pencerelidir ve bu pencereler dışarıya doğru açıldığını söyleyebiliriz. Ocaklar ise revak tarafında yer alır (Freely, 2011, s.293). Dershanede üst dershaneden farklı olarak iki sıra pencere bulunur. Caddeye dönük cephesinde altta iki, üstte üç, güney tarafında altlı üstlü iki, revak tarafında ise bir pencere olmak üzere toplam sekiz pencere bulunmaktadır. Üst dersane gibi bu dersane de kubbelidir ve pandantiflere binen kubbesi 5.9 m çapındadır. Fakat birincisinden değişik olarak burada sekizgen kubbe kasağının yüksek tutulduğu görülmektedir (Kuran, 1973, s.73) (Şekil 3-5).

Şekil 3. Zal Mahmut Paşa Külliyesi

(Necipoglu, 2005, s.369)

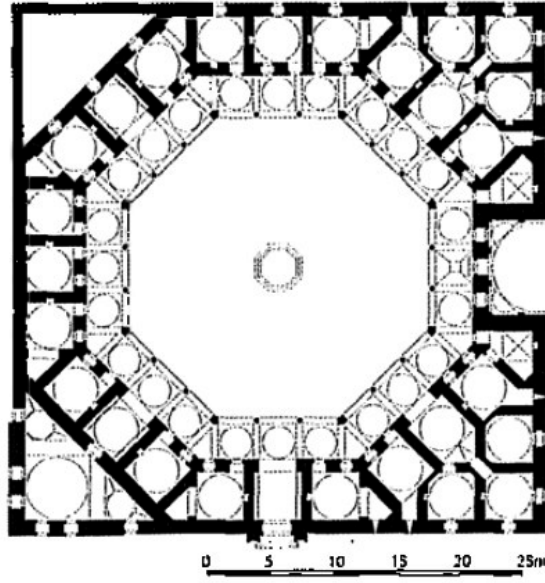
Şekil 4. Zal Mahmut Paşa Medresesi I
(Kuban, 1997, s.114)

Şekil 5. Zal Mahmut Paşa Medresesi II
(Öztük, 2017)

2.4.4 Rüstem Paşa Medresesi

Rüstem Paşa ,ikinci tepenin yamacında bir medrese inşa ettirmiştir. Bu yapı Mimar Sinan tarafından tasarlanmış ve tamamlanmıştır. Medrese mevcut kitabesine göre Hicri 957 (1550-1) yılında tamamlanmıştır (Freely, 2011, s.241). Yapı, dışarıdan kare içeriden ise sekizgen planlıdır. Medresenin avlusunu çevreleyen revaklar, dershanenin önündeki aynalı tonoz dışında, kubbeyle örtülüdür (Şekil 6). Osmanlının klasik dönem mimari üslup özelliklerini taşıyan bina, sade cephe mimarisine karşın arazi üzerindeki yerleşimi, plandaki bütüncül yaklaşımı ile günümüze ulaşan önemli eserlerden biridir (Binan, 2016, s.277) (Şekil 7).

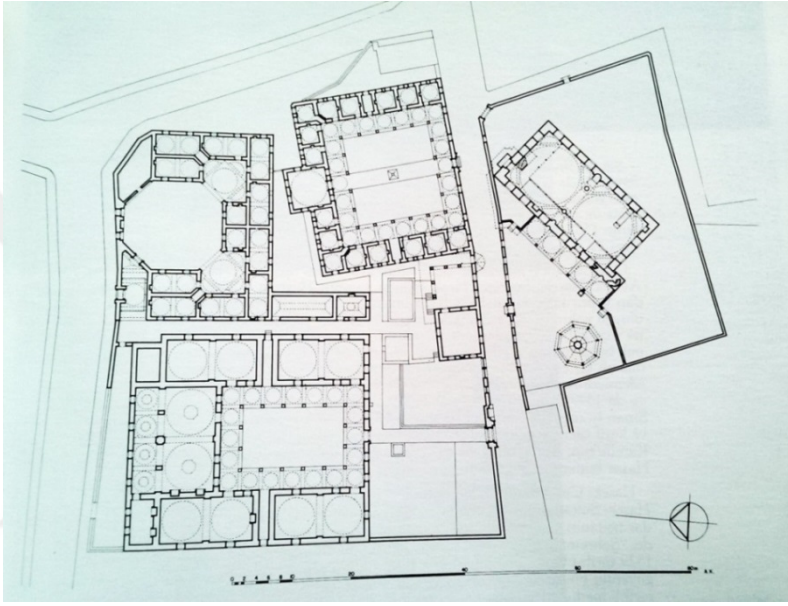
Şekil 6. Rüstem Paşa Medresesi
(Aslanapa, 1989, s.208)

Şekil 7. Rüstem Paşa Medresesi
(Yılmaz, 2015, s.286)

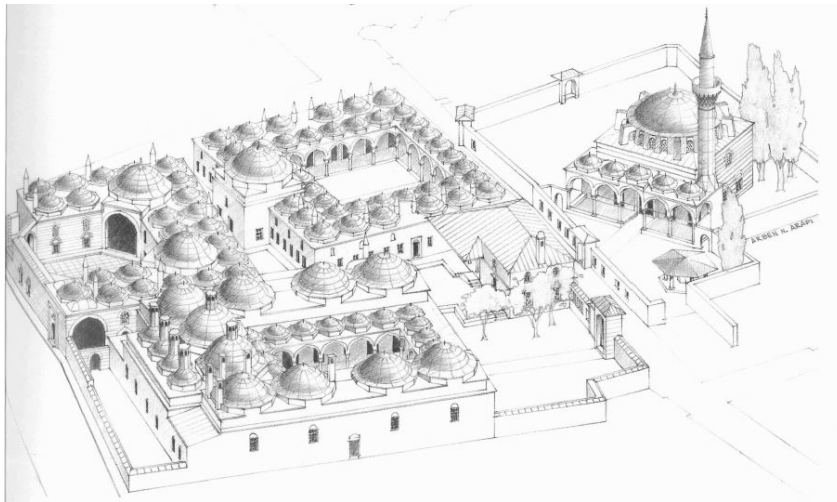
2.4.5 Haseki Hürrem Sultan Medresesi

Medrese caminin hemen karşısında yer alır. Kare planlı revaklı avlunun etrafına, U planlı medrese odaları sıralanmıştır (Şekil 8). On altı hücreli medresede hücreler, revaklı avlunun yan cephelerinde altışar adet ve derslik kısmının iki yanında ikişer adet olmak üzere yerleştirilmiştir. Ana kapının bulunduğu duvarda ise sadece revak kubbelerine yer verilmiştir. Avluyu dört yönden kuşatan revaklar ve hücrelerin üzeri kubbelerle örtülmüştür. Dershanenin önündeki revak kubbeleri oluklu tromplara diğer kubbeler ise pandantiflere oturur (Binan, 2016,s.129) (Şekil 9).

Şekil 8. Haseki Hürrem Sultan Külliyesi

(Kuran, 1986, s.39)

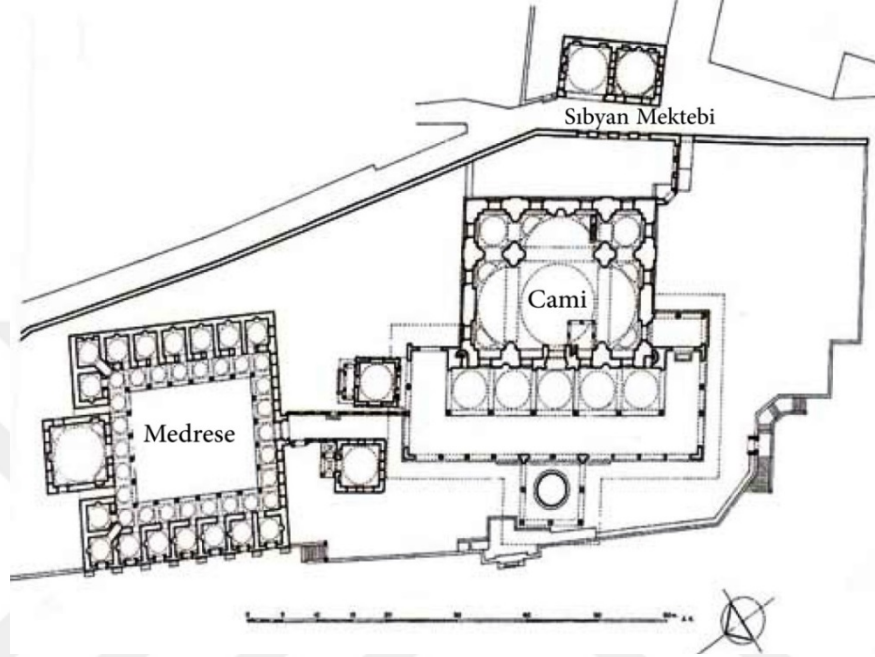

Şekil 9. Haseki Hürrem Sultan Medresesi

(Necipoğlu, 2005, s.273)

2.4.6 Mihrimah Sultan Medresesi

Mihrimah Sultan Medresesi, Üsküdar'daki Mihrimah Sultan Camisi'nin doğusunda, camiye göre hafifçe kuzeye dönen bir eksen üzerinde yer alır. Dışa çıkıntı yapan anıtsal giriş kapısı, basık yuvarlak bir kemere sahiptir (Binan, 2016, s.225) (Şekil 10-11).

Şekil 10. Mihrimah Sultan Külliyesi
(Freely, 2011, s.233)

Şekil 11. Mihrimah Sultan Medresesi
(Esmer, 2017)

3. HAYDAR PAŞA MEDRESESİ'NİN BULUNDUĞU ÇEVRE

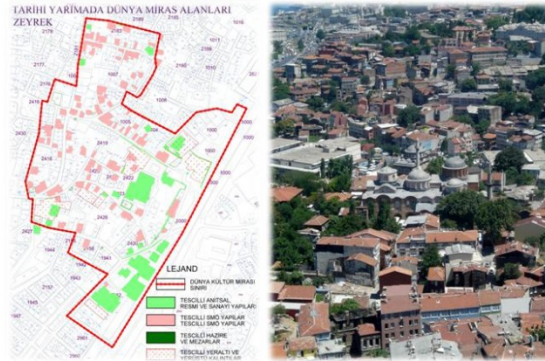
3.1 Haydar Semtinin Konumu

Haydar semti, suriçi olarak adlandırılan İstanbul Tarihi Yarımada'daki IV. Tepe üzerinde bulunmaktadır. Semt, Fatih Camii'nin de üzerinde bulunduğu tepeden Haliç'e inen vadide bulunmaktadır.

Cibali semtinin üst kısımlarında bulunan ve aynı zamanda Çırçır Mahallesi ile de komşu olan semtin, güneyinde İstanbul'un önemli tarihi semtlerinden biri olan Zeyrek yer almaktadır. Semt geçmiş dönemlerde "Fener nahiyesine (bölgesine) bağlı bir mahalle" olarak da bilinmektedir (Göncüoğlu, 2013, CI, s.534), (Şekil 12).

Vezer Haydar Paşa, Zeyrek yakınındaki mahallede 16. yüzyılda yaptırdığı medrese, hamam gibi hayır eserleriyle bölgeye katkıda bulunmuştur. Semtin ortasından geçen aynı isimli cadde kuzeye, Cibali'ye doğru uzanır. Tiyatro eserlerine de konu olan tarihi Cibali Karakolu, eski bulunduğu Cibalıkapı'dan alınıp, Haydar'a taşınmıştır (Hürel, 2010, s.367).

Haydar Caddesi üzerindeki eski eserlerden biri de, 1852 tarihli Hacı Arif Ağa Çeşmesi'dir. 12. yüzyıldan kalma Pantepoptes Kilisesi (Eski İmaret Camisi), Bıçakçı Cami ve Çeşmesi, Hacı Ferhat Camisi, Aşık Paşa Camisi ve Çeşmesi, Haydar semtinin önemli anıtlarıdır. Çırçır ile Cibali İskelesi'ni bağlayan Haydar Caddesi, Fatih ilçesinin merkezini Haliç kıyılarına bağlayan belli başlı üç ana caddeden birisidir. Bu cadde Zeyrek'i geçerek, Haliç kıyılarındaki mahallelere ulaşmaktadır. Haydarpaşa Medresesi, İstanbul'un Dünya Mirası Listesi'ne alınan bölgelerinden, Zeyrek Camii ve çevresi koruma alanı sınırları içinde yer almaktadır (Şekil 12).

Şekil 12. İstanbul dünya miras alanı - Zeyrek Camii ve çevresi koruma alanı sınırı

(Url: 1)

3.2 Haydar Senti'nin Tarihi

Haydar semti, adını Kanuni Dönemi vezirlerinden olan Haydar Paşa'dan (1512-1595) almıştır. Fetih sonrası İstanbul'da, semt ve mahalleler zamanla, paşalar, vezirler, ulemalar ve kişilerin adlarını almıştır (Hürel, 2010, s.367), (Şekil 13,14).

Şekil 13. Haydar Caddesi'nde evler 1983
(Alman Arkeoloji Enstitüsü Arşivi)

Şekil 14. Haydar Caddesi'nde eski bir duvar üzerinde yükselen ev çevresine hakim bir durumda -1975-

(Alman Arkeoloji Enstitüsü Arşivi)

Bu durum, fetihten hemen sonra başlamış ve günümüze kadar da devam etmiştir. Haydar'da doğmuş olan Altunizade İsmail Zühdü Paşa (1805-1889) yakın zamana ait önemli örneklerden birisidir (Sertoğlu, 1991, s.11). Haydar Paşa da kurduğu vakıf adına bu bölgede birçok yapı inşa ettirmiş; semtin oluşumunda bu eserlerin katkısı

küçümsenemeyecek kadar büyük olmuştur. Mimari eser olarak birçok tersane, köprü ve kışla yaptıran Haydar Paşa, İran ve Macaristan seferlerindeki üstün başarılarıyla vezirliğe kadar yükselmiştir. (Göncüoğlu, 2011, s.516).

Şehrin kurucusu Constantinus'un (324-337) inşa ettiği surların Fatih Külliyesi'nin hemen batısından geçtiği sanılmaktadır (Göncüoğlu, 2013, s.534). Dolayısıyla Haydar semti de daha Konstantinus döneminde "suriçi" kente dahildir. Daha da ötesi kentin kuruluşundan bu yana dini simge statüsünü korumuş olan Konstantinus'un (324-337) anıt mezarı ve daha sonra onun yerine yapılan Justinianus'un Havariyun Kilisesi'ne yakınlığı, bölgenin Bizans dönemindeki önemini göstermektedir (Göncüoğlu, 2013, s.534).

Rivayete göre, eskiden burada Büyük Konstantinus'un bir sarayı bulunmuştur (Kömürcüyan, 1952, s.54). Buradaki düzlükte III. Selim'in emriyle h.1217 (1803)'de Nizam-ı Cedid'in süvari askerlerine ait bir kışla ve talim yeri yapılmıştır. Burada, aynı zamanda cami, evler ve her türlü esnafa mahsus dükkanlar ve bir de Türk matbaasının bulunduğu bilinmektedir (İncicyan, 1976, s.136-137).

Haydar semti konum olarak Osmanlı döneminde de öneminden bir şey kaybetmemiştir. Semt, Bizans döneminde önemli manastırlarıyla, Osmanlı döneminde ise ilim adamlarının yoğunluğu ve medreseleriyle dikkat çekmiştir (Göncüoğlu, 2013, s.534).

Haydar semti, yakın zamanlara kadar tarihi dokusunu korusa da, geçmişte İstanbul'a çokça zarar veren yangınlardan oldukça etkilenmiştir. Bunların en önemlilerinden biri 1833'teki Cibali Yangını'dır. Cibali kapısı civarındaki Tüfenkhane'den çıkan yangın kısa sürede büyüyüp korkunç bir hal almıştır (Cezar, 2002, s.423). Birçok büyük yangında olduğu gibi alevler kollara ayrılarak ilerlemiş ve bir kol da Haydar ve Zeyrek semtlerini etkisi altına almıştır. Ertesi gece sabaha kadar devam eden yangın sonucunda çoğunluğu ahşap konutlardan oluşan pek çok bina yanmıştır (MEB, 1971, s.483).

Tarih-i Lütfi adlı eserinde anlattığına göre; ünlü tarihçi Hafız Ahmet Lütfi ilk önce Haydar Hamamı civarında oturan hocasının yanına gitmiş, ve onun eserlerini yangından kurtarmaya çalışmıştır ve akşama doğru ise yangının Zeyrek'te oturan kendi ailesinin bulunduğu yerlere de sıçradığı haberiyle, ailesiyle ve kurtarabildiği eşyalarıyla Saraçhane'deki medrese avlusuna yerleşmiştir (Cezar, 2002, s.423).

4. HAYDAR PAŞA MEDRESESİ

4.1 Genel Konum

Zeyrek'te, Cibali Mahallesi'nde, Haydar Caddesi ile Haydar Hamamı Sokağı'nın birleştiği yerde, Haydar Paşa Külliyesi içindedir. Medrese hamamın karşısında yer alır. Halihazır haritada 2 pafta, 2183 ada 17 parseldedir.

4.2 Tarihçe ve Yapının Geçirdiği Evreler

I.Kanuni Sultan Süleyman dönemi (1520-1566) vezirlerinden Hadım Haydar Paşa tarafından (1563-1564) tarihleri arasında yaptırılmıştır (Sicill-i Osmani, II, s.260). Çeşme, çifte hamam ve mescitle birlikte bir külliye oluşturan medresenin avlu kapısı üzerinde yer alan ve dört mısradan oluşan kitabesi şöyledir (Şekil 15):

İntikal eyledi Haydar Paşa	-	Gitdi Hak rahmetine ol merbum
Vasf idüb didi Nibadi tarih	-	Dar-ı tabsil mevali-i ulum

Kitabeye göre yapının bitiş tarihi 977/1569'dur. Tarihi kaynaklar müderris olan Bedreddin Mahmud Habali'nin bina tamamlanmadan, 974/1566'da atandığını belirtmektedir. Bu durum medresenin camiden önce tamamlandığı yönünde bir görüş ortaya çıkarmıştır. Kitabede "merhum" olarak anılan Haydar Paşa 1563'te ölmüş ve eserlerinin tamamlanışını görememiştir (Ahunbay, 1994, s.25).

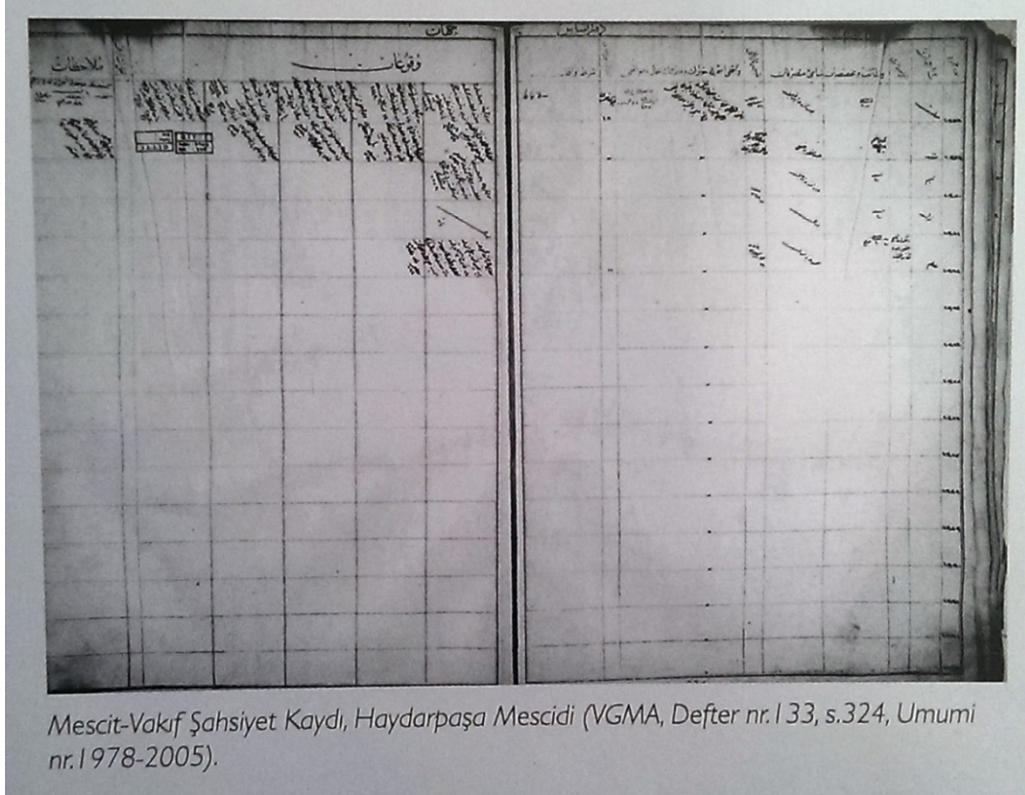
“Tarih” kelimesinden sonra son satır Haydar Paşa'nın ölüm tarihine işaret etmektedir. “Tarih” kelimesinden sonraki her harf de bir rakam ifade ediyor ve bunları sayıp toplayınca vefat tarihi elde edilmektedir. Bu hesaba göre ölüm tarihi 977 çıkmaktadır. Kitabe çalınmaya kalkışılınca, bir süre medresede saklanmış; daha sonra ise Fatih Belediyesi tarafından koruma altına alınmıştır.

Şekil 15. Haydar Paşa Medresesi – Kapı kitabesi
(Kütükoğlu, 2000, s.175)

Haydar Paşa Vakfı'nın vazife onay tarihi Sefer ayının (hicri takvimin 2. ayı) sonları 969/01-10 Kasım 1561'dir (VGMA, Defter nr.648, s.184, sıra nr.67). Fakat bu vakfiyede Haydar Paşa Mescidi ve Külliyesi hayratı ile ilgili hiçbir hüküm bulunmamaktadır. Vakfiyede Haydar Paşa, mütevellisine kendisinin ölümünden sonra vakıf akarı ile istediği hayratı yapma yetkisi vermiştir (VGMA, Defter nr.648, s.184, sıra nr.67).

Haydar Paşa vakfını kurduktan yaklaşık iki yıl sonra vefat etmiştir. Haydar Paşa'nın ölümünden sonra mütevellisi vakıf akarıyla Haydar Paşa Mescidi ve Külliyesinin inşasını başlatmıştır. Yapımını Mimar Sinan'ın üstlendiği mescit ve külliye 977/1569 yılında hizmete açılmıştır (IBB, 2014, s.51). Hukuka göre hayrat ve akar yapımı (inşası) bitmeden vakfedilemez. Muhtemelen Haydar Paşa da bu sebepten ötürü hastalığı sebebiyle hayratın tamamlanmasını göremeyeceğinden endişelenerek hayratın inşa (yapım) yetkisini mütevelliyeye teslim etmiş, böylelikle vakfını hayattayken kurabilmeyi başarmıştır (IBB, 2014, s.51) (Şekil 16).

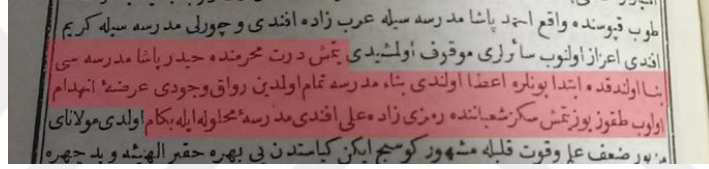
Mescit-Vakıf Şahsiyet Kaydı, Haydarpaşa Mescidi (VGMA, Defter nr.133, s.324, Umumi nr.1978-2005).

Şekil 16. Haydar Paşa Mescit Vakıf Şahsiyet Kaydı
(VGMA, Defter nr.133, s324)

Haydar Paşa Medresesi, Mimar Sinan döneminde yaptırılmıştır; ancak Tezkiretü'l Ebniye'de külliye'ye ait hamamın sözü geçtiği halde medreseden bahsedilmemektedir. Medresenin mimarisinden tarihi kaynaklarda da bahsedilmemektedir. Ama külliyenin hamamı ve camisi Mimar Sinan'a ait olduğu ve medrese de aynı dönemde yaptırıldığı için bu medresenin mimarının da Mimar Sinan olması büyük olasılık taşımaktadır.

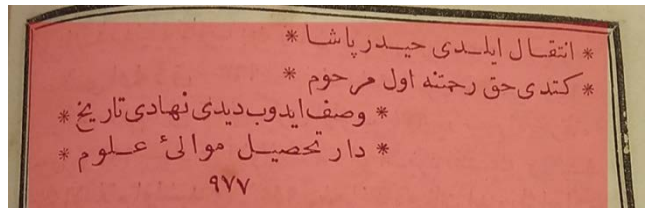
1050'de ki (1640 M) Nev-i Zade yazısı olan 'Hadayık'l-hakayık fi tekmeleti'-Şakayık'da binanın henüz tamamlanmadan revağının yıkıldığını, Remzi-zade Ali Efendi ise 978'de (1570) binanın tamamlandığını söylemektedir (Hadayık'l-hakayık, s.141) (Şekil 17).

1193'de (1779 M) Hüseyin ibn İsmail el-Ayvansaray'ın kitabı olan 'Hadikatü'l-Cevami' binanın 977 (1569 M) yılında tamamlandığını bildirmektedir (Hadayık'l-hakayık, s.141) (Şekil 18).

Şekil 17 Haydar Paşa Medresesinin tamamlandığı bildirilmektedir
(Hadayık'l-hakayık, s.141)

Şekil 17'te şöyle yazmaktadır: "Yetmiş dört muherreminde Haydar Paşa medresesi bina olundukda ibtida bunlara i'ta olundu. Bina-yı medrese tamam olmadan revak-ı vücudu arıza-yı inhidam olup 978 Şa'banında Remzi-zade Ali Efendi, medrese-i mahlule ile bekam oldu".

Şekil 18 Haydar Paşa Medresesinin yapım tarihi
(Hadikatü'l-Cevami, s.96)

Şekil 18'te şöyle yazmaktadır: "İntikal eyledi Haydar Paşa, Gitti Hak rahmetine ol merhûm, VASF edip dedi Nihâdi tarih, Dar-ı tahsil mevali-i ulum, 977". Bunun da açıklaması şöyledir: Haydar Paşa göçtü. Gitti o merhûm Hakkın rahmetine. VASF edip Nihâdi dedi tarihini. Dopdolu ilimlerin tahsil edildiği yerdir.

Tarihi bir belgeye göre 1869'da medresede bulunan 36 öğrencinin aldığı dersler ve kişi sayısı şu şekildedir: Ders-i amm 1 öğrenci, şerh-i akaid 2, tasavvurat 1, fenari 1, kafiye 15, ızhar 1, sarf 14, hafızlık ise 1 öğrenci şeklindedir. 1914 tarihi teftiş raporunda ise medresede 30-35 talebenin ikamet edebileceği belirtilmiştir (Kütükoğlu, 1977, s.II).

Haydar Paşa Medresesi 1980'e kadar Haydar Spor Kulübü olarak kullanılmıştır (Ahunbay, 1994, s.26). 1982'de Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından bir aile beki olarak konulmuştur. 1997'de ise kapısına asma kilit vurularak terk edilmiştir. Bugün bu medrese yanındaki bina ile beraber Kur'an Kursu olarak Fatih Müftülüğüne bağlı Fatih Vakfı Derneği tarafından kullanılmaktadır. İstanbul'un 16.yy'daki gelişiminin en önemli röperlerinden biri olan bu yapı üzerinde kısa sürede çalışmalar başlatılmalı ve acil olarak harekete geçilmelidir (Ahunbay, 1994, s.26).

‘‘Hadayık’l-hakayık fi tekmeleti’ş-şakayık’’de Haydar Paşa Medresesi'nde görev yapan müderrislerin adları geçmektedir. Medresenin ilk müderrisi Bedreddin Mahmut Habalı’dır. Müderrislerin isimlerini topladığımız zaman 1566 -1719 tarihleri arasında bu medresede aşağıdaki açıklayıcı tabloda gösterildiği gibi 27 müderris görev almıştır (Şekil 19).

No	MÜDERRİS İSMİ	Tarih
1	Bedreddin Mahmut Habalı	(974/1566-1567)
2	Remzi-zade Mehmet Efendi	(978/1570-1571)
3	Karamanlı İshak Efendi	(983/1575-1576)
4	Bıyıklı Süleyman Efendi	(989/1581-1582)
5	İmam-zade damadı Şeyh Mehmet Efendi	(992/1584-1585)
6	Bülbül-zade Kasım Efendi	(997/1588-1589)
7	Balı-zade Mustafa Efendi	(997/1588-1589)
8	Niğbolulu Osman Efendi	(998/1589-1590)
9	Sad-ı zade Mehmet Efendi	(1002/1593-1594)
10	İpekli Efendi	(1006/1597-1602)
11	Hüsrev Efendi	(1006/1597-1598)
12	Karaca Ahmet Efendi	(1007/1598-1599)
13	Tevki-ı zade	(1011/1603'ten önce)
14	Taşköprü-zade Ahmet	(1011/1602-1605)
15	Kara Said	(1026/1617'den önce)
16	Tevfik-i zade Mehmet Emin efendi	(1043/1633'ten önce)
17	İlyas Efendi	(1046/1636'den önce)
18	Muharrem Efendi	(1061/1650'den önce)
19	Drağmanı Ali Efendi	(1063/1652'den önce)
20	Nasrullah-zade Mehmet Efendi	(1064/1653'ten önce)
21	Handan-zade Mehmet Efendi	(1081/1670'den önce)

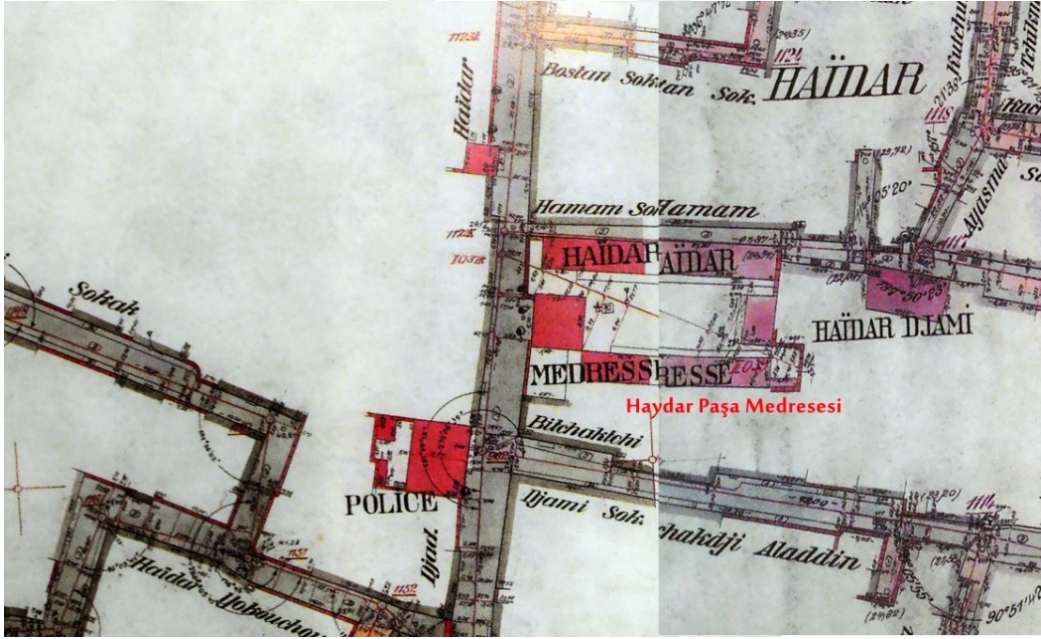
22	Bahayı biraderi Ahmet Efendi	(1082/1672'den önce)
23	Trabzon İbrahim Efendi	(1086/1675'den önce)
24	Bağdadı-zade Abdullah Efendi	(1089/1678'den önce)
25	Hoca-zade Lütfullah Efendi	(1089/1678-1679)
26	Lal'ı-zade Seyyid Abdurrahman	(1123/1711'den önce)
27	Mürta'ış Yusuf Efendi	(1131/1719'dan önce)

Şekil 19. Haydar Paşa Medresesi – Müderrisler listesi

(Hadayık'l-hakayık fi tekmileti'ş-Şakayık ve İBB, Yaşayan İstanbul Medreseleri, s.23-24)

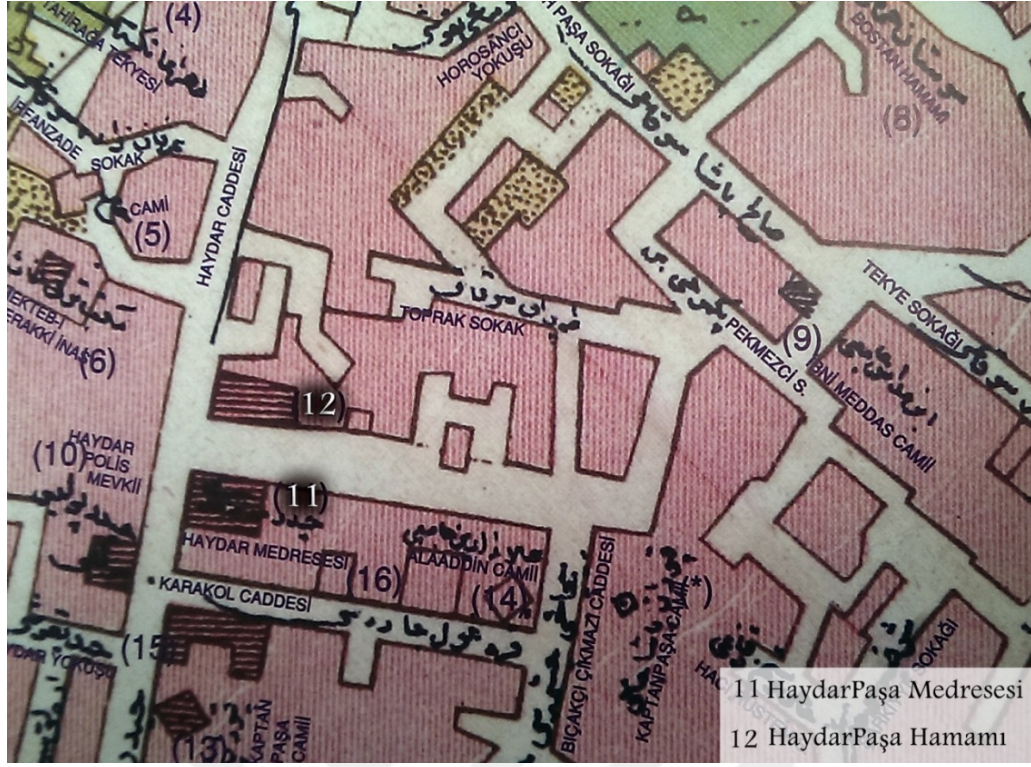
19.yy İstanbul Haritası, bu medreseyle ilgili saptanabilen en eski tarihli taşbaskı haritadır. Doğu-batı yönünde uzanan dörtgen planlı bir parsel üzerine yerleşen medrese bir avlu, avluyu üç yönde saran odalar ve bir dershaneden oluşur.

1914'te yapılan tespitte medresenin ahşap ve biri kapı yanında ve fevkani, diğerleri zemin seviyesinde ikişer kişilik 16 odası olduğu belirtilmiştir (Ahunbay, 1994, s.25). Yapılan gözleme göre, hücreler, şadırvan, kuyu, gusülhane, çamaşırhane ve abdesthaneler haraptır. Dershane, 1914'te eşya deposu olarak kullanılmıştır (Ahunbay, 1994, s.25), (Şekil 20-21-22-23-24).

Şekil 20. Haydar Paşa Medresesi

(Alman Mavileri, 1913-1914, nr. K9/4 ve J9/3)

Şekil 21. Haydar Paşa Külliyesi
(IBB, 2013, s.342)

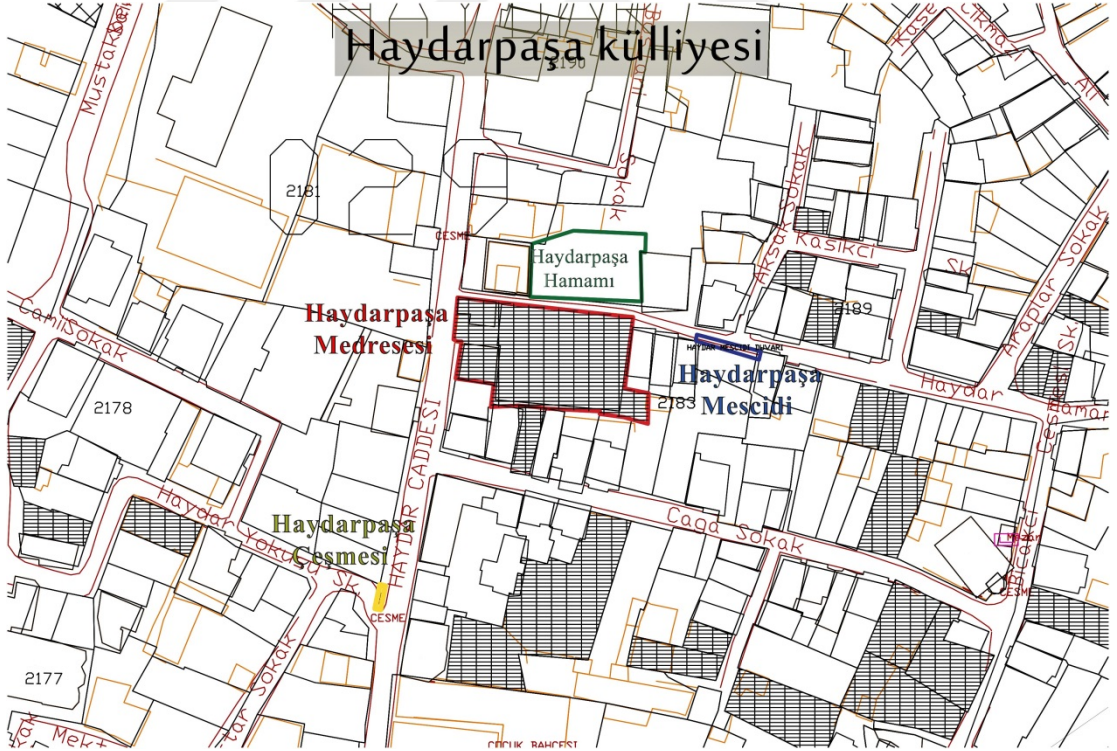

Şekil 22. Haydar Paşa Külliyesi
(IBB, 2013, s.343)

Şekil 23. Haydar Paşa Külliyesi

(Url: 3)

Şekil 24. Haydar Paşa Külliyesi

(İBB - Yazar tarafından düzenlenmiştir)

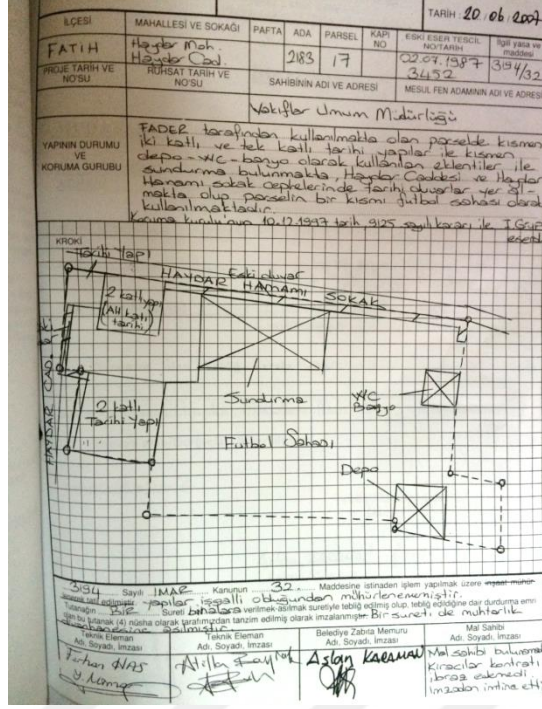
1917 senesinde Rumeli göçmenlerinin kaldığı bina, 1933 tarihli Pervititch haritasında "eski tekke" olarak belirtilmiştir (Ahunbay, 1994, s.25) (Şekil 25). Pervititch haritasında avlunun iki yanı boyunca uzanan hücre dizilerinden kuzeydoğuda bulunanın kagir olduğu görülmektedir. Klasik dönemde hücrelerin önünde uygun genişlikte bir revak bulunur, burada ise revak oldukça dar ve uzundur (Ahunbay, 1994, s.25). Avlunun güneybatı yönünde ise ahşaptan yapılmış bir hücre dizisi bulunmaktadır. Avlunun güneydoğusuna bakıldığında ise içinde helalar olduğunu tahmin ettiğimiz küçük bir yapı bulunmaktadır.

Şekil 25. Haydar Paşa Medresesi (Pervititch Haritalar, nr.20a, 1933)

(Yazar tarafından düzenlenmiştir)

Günümüzde medresenin yalnızca dershanesi ayakta. Tüm hücreler yıkılmıştır. Dershanenin Osmanlı klasik dönemine has karakteri büyük ölçüde muhafaza edilmiştir. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde 1997'de çizilmiş bir rölövesi mevcuttur ancak bu çizimler bazı hatalar içermektedir. 2007 yılında Fatih Belediyesi tarafından bir araştırma yapılmıştır (Şekil 26). 2015 yılında ise yine Fatih Belediyesi tarafından bir rölöve çizimi ve 1914' deki haline dair restitüsyon çizimleri yapılmıştır.

Şekil 26 Haydar Paşa Medresesi'ne ait kroki
(Fatih Belediyesi Raporu, 2007)

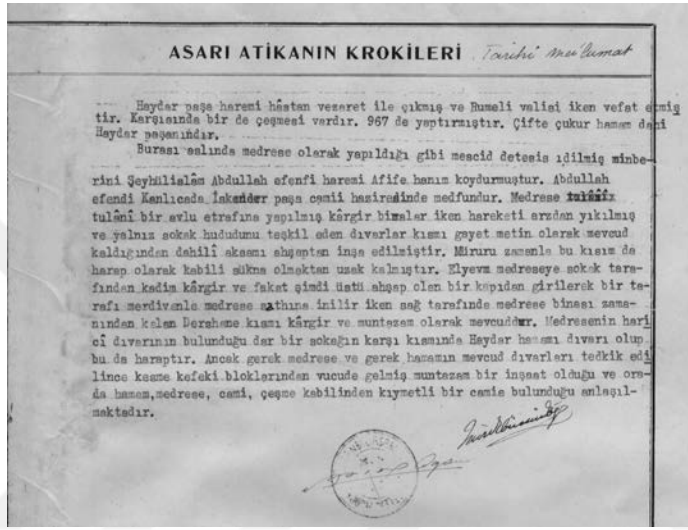
Vakıflar arşivinde yapının ilk tescil fişi ve bazı fotoğraflar vardır. 1945 yılına ait ilk tescil fişinde, medresenin bakımsızlıktan harap olduğu yazmaktadır (Şekil 27).

Sıra No	Kayıt tarihi	Anarı atkının bulunduğu silyet, kaza ve yer	Yapıldığı tarih	Mimarı ve hanisi	Tamir tarihi
977	13/12/1945	İstanbul vilayeti Şehitlikde Fatih kasabasında Haydar Sarıklınde	977	Haydar Hanım Sarıklı Bakıcılar Cemal Haydar Paşa	
Binanın bulunduğu adı	Ashından ne olduğı	Bugün için kullanıldığı	Kime mah olduğı ve nasıl ele geçirdiği		
Haydar medresesi ve mezarlığı	Medrese ve mezarlık	Diğer medrese ve mezarlık	Esnan mezarlığına taşınmış ve 3-12-1945de		
Üzerindeki yazı ve tarihlerin kopyası					
Neden ibaret olduğı ve tarihi	Bakımsızlıktan harap olmuş mezarlıkta toprak yapılar ve mezarlar ibaretdedir. Doğası vardır.				
Kimler tarafından yapıldığı ve kimin tarafından					

Şekil 27 Haydar Paşa Medresesi - 1945 yılına ait ilk tescil fişi

Tescil fişindeki tarihte şöyle yazmaktadır: “Haydar Paşa Rumeli valisi iken vefat etmiştir.Çifte çukur hamam da Haydar Paşa'nındır. Burası aslında medrese olarak

yapılmış ancak mescid de tesis edilmiştir. Medrese bir avlu etrafına yapılmış kagir binalardan oluşurken deprem sebebiyle çoğu bölümü yıkılmış sadece sokak sınırını teşkil eden duvarların bulunduğu kısım sağlam kalmıştır. Bundan dolayı iç kısımları ahşaptan inşa edilmiştir. Zamanla bu kısım da harap olmuştur. Bugün medreseye eskiden kagir, şimdi ise üstü ahşap olan bir kapıdan girilmektedir. Medrese zamanından kalan dersane kısmı hala mevcuttur. Gerek medrese gerek hamam tetkik edildiğinde muntazam bir inşa olduğu anlaşılmaktadır” (Şekil 28).

Şekil 28 Haydar Paşa Medresesi - 1945, ilk envanter fişi

İlk tescil fişinden medresenin ilk yapımında tamamen kagir olduğu fakat deprem hasarı sonrasında yıkıldıktan sonra bazı kısımlarının ahşap karkas sistemle bütünleştiği anlaşılmaktadır. Bazı kaynaklarda hücre sayısı 16 olarak geçse de bu bilginin doğru olduğunu söylemek mümkün değildir. Tez kapsamında geliştirilen öneri restitüsyonda, hücre sayısı 14 olarak düzenlenmiştir.

Haydar Hamamı Sokağı üzerindeki pencerelerden yola çıkarak sokak üzerinde 6 hücre, fotoğraflardan yararlanarak da dersane karşısında 2, diğer kolda ise 6 hücre olduğu tespit edilmiştir. Kaynaklarda belirtildiği gibi bu yapılar zamanla yıkılıp tekrar düzenlenmiştir. Bu durum dönemlere ait kesin kararlar verilmesini zorlaştırmaktadır.

Medresenin fotoğrafları en erken 1940'de çekilmiştir. Bu fotoğraflarda avlunun güneybatı yönünde ahşap hücreler dizisi görünmektedir. Bu hücreler diğer bazı medreselerde olduğu gibi 19.yy'da yenilenirken ahşaptan yapılmış olmalıdır (Şekil 29). Fotoğraflara göre bu medresenin avlusu içinde, dersane duvarı önünde bir kuyu bulunmaktadır (Şekil 30-31).

Şekil 29. Haydar Paşa Medresesi – Avlu 1940
(Kurşun, 2008, s.22)

Şekil 30 Haydar Paşa Medresesi – Avlu 1940
(Fatih Belediyesinin raporu, 2015)

Şekil 31. Haydar Paşa Medresesi – Avlu 1940
(Kurşun, 2008, s.23)

Fotoğraflarda, bugün medresenin yanında bulunan bina yoktur, onun yerinde tek katlı ahşap bir kulübe görünmektedir (Şekil 32-33-34-35).

Şekil 32. Haydar Paşa Medresesi – Ana cephe 1914
(Kurşun, 2008, s.23)

Şekil 33. Haydar Paşa Medresesi – Ana cephe 1940
(Kurşun, 2008, s.22)

Şekil 34. Haydar Paşa Medresesi – Ana cephe 1940
(İBB, 2008, S23)

Şekil 35 Haydar Paşa Medresesi – Ana cephe 1940
(Fatih Belediyesinin raporu, 2015)

1940'deki bir fotoğrafta medrese avlusunun kuzey duvarı görülür. Bu fotoğraf alt kısmı kagir üst kısmı ahşap hücreler göstermektedir. Bir de girişin köşesindeki iki katlı yapı olan birinci kat kagir, ikinci kat ise ahşaptır. Bu odaların kagir kısmının 16.yy'a ait özgün yapı parçaları olduğu düşünülmektedir (Şekil 36).

Şekil 36. Haydar Paşa Medresesi – Kuzey cephe 1940
(İBB, 2008, s.22)

4.3 Haydar Paşa Medresesi'nin Bugünkü Durumu

4.3.1 Genel Tanım

Doğuya doğru hafif eğimli bir yamaç üzerinde inşa edilen medresenin, Haydar Caddesi üzerindeki anıtsal girişinden aynalı tonozla örtülü bir sahanlığa ulaşılmakta, oradan dört basamakla dershanenin bulunduğu avluya inilmektedir (Şekil 37). Avludaki özgün odalar günümüze ulaşmamıştır. Şimdiki avlu boş olmakla birlikte doğu tarafında iki yeni oda, tuvalet ve abdesthane bulunmaktadır (Şekil 38).

Şekil 37 Medresenin girişi

(Masri, 2017)

Şekil 38 Haydar Paşa Medresesi – Avlu
(Masri, 2017)

4.3.2 Plan Özellikleri

Hücrelerin U oluşturacak biçimde dizildiği özgün planda, dersane U'nun bir ucunda birleşmektedir. Ancak özgün plandan günümüze tek bir kagir oda, hücrelerin kuzey duvarı ve dersane ulaşabilmiştir.

4.3.2.1 Dershane

Dershanenin bulunduğu alana girişteki dört basamakla inilmektedir. Dershane kare planlıdır; girişi kuzeydendir. O yöndeki kapının kemerindeki beşik çatı izinden ise girişte bir saçak olduğu anlaşılır. Saçağı taşıyan sisteme ait izler korunmamıştır. Girişin her iki yanında birer tane alt pencere, profillerle çerçevelenen anıtsal giriş ekseninde bir üst pencere bulunmaktadır (Şekil 39).

Şekil 39. Dershane kuzey cephe
(Masri, 2017)

Bugün dersane içindeki duvarların üzeri ahşap lambri ile kaplanmıştır. Tavan da daha alt seviyede ahşap ile kapatılmıştır. Dershanenin iç mekanından kubbe ve geçiş öğeleri anlaşılamamaktadır. Bu mekan Kuran kursu ve mescid olarak kullanılmaktadır (Şekil 40-41).

Şekil 40. Dershane
(Masri, 2017)

Şekil 41 Dershane
(Masri, 2017)

4.3.2.2 Hücreseler

Girişin yanında, dershanenin karşısında, üstüne kat eklenmiş olan kagir bir kalıntı bulunmaktadır (Şekil 42). Köşesindeki pah ve mukarnaslı köşe geçişi ile 16.yy'dan kaldığı belli olan bu mekanın hücre olma ihtimali oldukça azdır. Ancak onun bitişiğindeki mekanların hücre dizisi olduğu düşünülmektedir.

Şekil 42 Kagir kalıntı
(Masri, 2017)

Medresenin tüm hücreleri tamamen yıkılmış; sadece hücrelerin dış kuzey duvarının alt kısmı kalmıştır. Bu duvara bakıldığında hücrelerin pencere izleri görülmektedir. Bu pencerelere göre bu duvarda 6 hücre olduğu anlaşılmaktadır (Şekil 43).

Kuzey duvarın ortasına bir kapı açılmıştır, fakat bu kapı özgün değildir. Önceden pencere olan bir boşluk daha sonra kapıya çevrilmiştir (Şekil 44).

Şekil 43. Eski hücrelerin izlerinin bulunduğu kuzey dış duvar (Masri, 2017)

Şekil 44. Kuzey duvarında pencere boşluğuna açılan kapı (Masri, 2017)

4.3.2.3 Avlu

Medresenin avlusunda eski hücrelerden mevcut durumda olan yoktur. Hücrelerin ilk tasarımdaki durumlarını anlamak zordur. Büyük bir olasılıkla zamanla yıkılıp yenilenmişlerdir. Avlu bugün boştur, ancak doğu tarafına iki yeni oda eklenmiştir. Avlu ortasında bitmemiş bir kazı çalışması vardır (Şekil 45).

Şekil 45. Haydar Paşa Medresesi – Avlu
(Masri, 2017)

4.3.2.4 Yeni Ekler

Avlunun doğu tarafına yeni iki oda, hela ve abdesthane eklenmiştir (Şekil 46-47). Girişin yanında, dershanenin karşısında, üstüne kat eklenmiş olan kagir bir kalıntı bulunmaktadır. Ancak bu ek muhtemelen çok yakın zamanlı değildir (Şekil 48).

Şekil 46. Yeni eklenen odalar
(Masri, 2017)

Şekil 47. Hela ve abdesthane
(Masri, 2017)

Şekil 48. Kagir kalıntılar ve üzerine eklenmiş olan oda
(Masri, 2017)

4.3.2.5 Kazı Çalışması

İstanbul 2 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü raporlarına göre Haydar Paşa Medresesinin ilk kazı talebi 20/9/2012 tarihinde verilmiş, 28/11/2014 tarihinde ise ön kazı yapılmış. 30/1/2015'te kazı çalışması başlamış ve 4/3/2015 tarihinde durmuştur. 26/1/2015'de başlanan ve 4/3/2015 tarihinde fiziki şartların uygun olmaması nedeniyle ara verilen kazıya 20/5/2016 tarihinde tekrar başlanması planlanmıştır.

11/2/2016 tarihinde kazıya devam etmek için bir dilekçe yazılmıştır. Ancak şu anda kazıya başlamak için eski toprak ve molozların medreseden kaldırılması beklenilmektedir. Çıkan temeller bu medresenin restitüsyonunu ve hücrelerin eski tasarımının anlaşılması için faydalı olacaktır. Ancak çalışma tam bitmediği için henüz verilere ulaşılamamıştır (Şekil 49-50).

Şekil 49. Kazı çalışması
(Masri, 2017)

Şekil 50. Kazı çalışması
(Masri, 2017)

4.3.3 Cepheler

4.3.3.1 Avlu Cepheleri

Dershanenin doğu duvarında avluya açılan iki alt seviye pencere bulunmaktadır. Aslında üç pencere sığabilecek genişlikte olan bu duvarın güney ucunda cephenin düzgün olmaması, dershaneye bu noktada birleşen hacimlerin varlığına işaret etmektedir. Muhtemelen dershaneye bu noktada sapanan revak, üçüncü pencerenin açılmasını engellemiştir (Ahunbay, 1988, s.26) (Şekil 51).

Şekil 51. Dershane doğu cephesi
(Masri, 2017)

Avlunun batı tarafındaki dershanenin duvarına bitişik bir bina bulunmaktadır. Medreseye bu yapıdan giriş sağlanmaktadır. Bu binanın duvarında avluya açılan beş pencere daha vardır (Şekil 52).

Şekil 52. Bitişik binanın cephesi
(Masri, 2017)

Avlunun güney cephesinde özgün hiçbir ge kalmamıştır. şu an avlunun duvarı bitişik binaların duvarıdır. Bu duvarlarda avluya açılan birkaç pencere vardır (şekil 53).

şekil 53. Avlunun güney cephesi

(Masri, 2017)

Avlunun doğu cephesinde medresenin özgün duvarından küçük bir kısım kalmış (şekil 54), geri kalan kısmında ise hem bitişik bina duvarı, hem de yeni eklenmiş odalar bulunmaktadır (şekil 55).

şekil 54. Avlunun doğu cephesinde kalan özgün duvar parçası

(Masri, 2017)

Şekil 55. Avlunun doğu cephesi
(Masri, 2017)

Avlunun kuzey cephesindeki duvarın alt kısmı özgündür. Duvarda kapalı pencerelerin izi görölmektedir (Şekil 56).

Şekil 56. Avlunun kuzey cephesi
(Masri, 2017)

4.3.3.2 Sokak cepheleri

Haydar Paşa Caddesi'nden daha alçakta olan dershanenin batı cephesine, alt seviyede pencere açılmamıştır ve cephede kemerli nişler bulunur. Kaldırım seviyesi yükseldiği için şu anda bu nişlerin çeşme mi yoksa hayvanların sulanması için yalak mı olduğunu anlamak mümkün değildir (Ahunbay, 1988, s.25) (Şekil 57).

Şekil 57. Medresenin batı cephesi
(Masri, 2017)

Batı cephesinde medresenin ana girişi yer alır. Girişten dört basamakla medreseye inilmektedir (Şekil 58). Bu cephedeki kapının üzerinde bir kitabe bulunuyordu, ancak şimdi yeri boştur.

Şekil 58. Medresenin batı cephesi
(Masri, 2017)

Medresenin girişinde, duvar yüzeyindeki taşlardan bazılarının kaybolduğu görülmektedir. Önceden ahşap olan kapının yerine bugün demir kapı olduğu görülür (Şekil 59-60).

Şekil 59. Haydar Paşa Medresesi – Giriş
(Masri, 2017)

Şekil 60. Haydar Paşa Medresesi – Giriş
(Haskan, 1995, s.181)

Medresenin kuzey duvarı Haydar Hamamı Sokağı'na bakmaktadır. Duvarında örülmüş pencere boşlukları bulunması, bu duvar boyunca hücrelerin sıralandığına işaret etmektedir. Duvar ancak pencere kemiği üstü seviyesine kadar korunmuş olduğundan, örtü düzeni hakkında herhangi bir bilgi yoktur (Şekil 61).

Şekil 61. Dış kuzey duvarı
(Masri, 2017)

Medresenin doğu sokak cephesinde sadece küçük bir kısım kalmıştır. Geri kalan kısmı ise yıkılmış ve yerine bitişik bina duvarı yapılmıştır. Geriye kalan duvarda yarım bir pencere izi grlmektedir (şekil 62).

şekil 62. Dış doğu duvarı
(Masri, 2017)

4.3.4 Kapılar ve Pencereler

Kapılar

Haydar Paşa medresesinde toplam 3 adet giriş kapısı bulunmaktadır. Fakat kapıların doğramaları özgün değildir. Eski fotoğraflara göre medresenin ana giriş kapısı ahşaptır; ancak günümüzde mevcut olan kapı demirdir (şekil 63-64). şu anda bu kapı kilitlidir ve medreseye, bitişik yapıdan giriş sağlanmaktadır (şekil 65).

(Masri, 2017)

(Haskan, 1995, s.181)

Şekil 63. Giriş kapısının 1914 ve 2017'deki durumunun karşılaştırılması

Şekil 64 Giriş kapısı - 1940

(Fatih Belediyesinin raporu, 2015)

Şekil 65. Haydar Paşa medresesi – Bitişik binanın giriş kapısı

(Masri, 2017)

İkinci kapı ise kuzey duvarında bulunmaktadır. Fakat bu kapı da özgün değildir. Eskiden pencere olan bir boşluk daha sonra kapıya çevrilmiştir. 1940 ' de çekilmiş bir fotoğrafa göre kuzey duvarda kapı yoktur. Günümüzde kuzey duvardaki kapı da kilitli ve kullanılmamaktadır (Şekil 66).

(Masri, 2017)

(Haskan, s.181)

Şekil 66 kuzey duvarındaki kapı
1940 ve 2017 yıllarına ait fotoğrafların karşılaştırılması

Dershane kapısının doğraması yenidir ve duvar seviyesinden biraz daha içerde konulmuştur. Eski kapı ise dışarıda ve duvar seviyesindedir (Şekil 67-68).

Şekil 67 Haydar Paşa Medresesi –Dershane kapısı - 2017
(Masri, 2017)

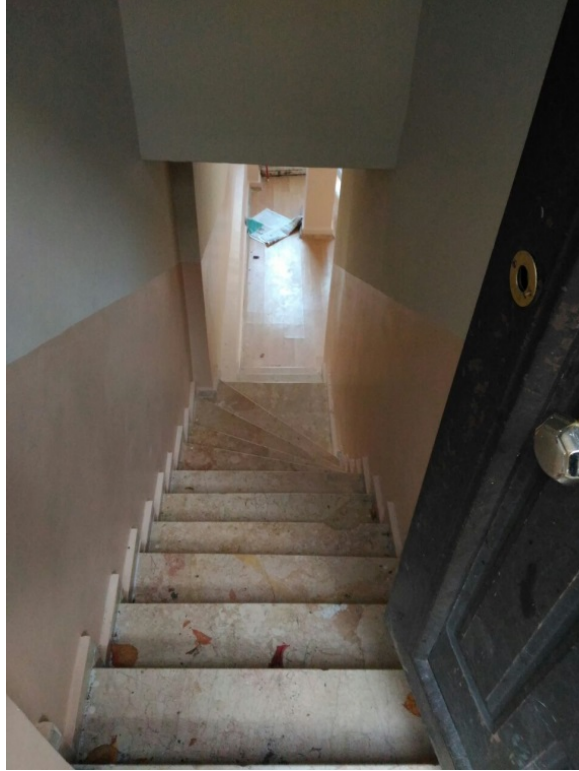

Şekil 68 Haydar Paşa Medresesi –Dershane kapısı -1940
(Fatih Belediyesinin raporu, 2015)

Bugün medreseye giriş, yanındaki yeni binadan sağlanmaktadır. Bu medrese yanındaki bina ile birlikte Kur'an-ı Kerim Kursu olarak Fatih müftülüğüne bağlı olan Fatih Vakfı Derneği tarafından kullanılmaktadır (Şekil 69). Bu girişten bir merdiven ile medresenin avlusuna geçiş sağlanmıştır (Şekil 70).

Şekil 69. Bitişik binanın avlu kapısı
(Masri, 2017)

Şekil 70. Bitişik binanın merdiveni
(Masri, 2017)

Pencereler

Bu medresede özgün durumda bulunan pencere sayısı oldukça azdır. Dershanenin kuzey ve doğu cephesinde toplamda 4 tane alt ve 2 tane de üst seviye pencere bulunmaktadır (Şekil 71-72-73).

Şekil 71. Dershanenin doğu penceresi
(Masri, 2017)

Şekil 72. Dershanenin kuzey penceresi
(Masri, 2017)

Şekil 73 Dershanenin pencereleri – içerden
(Fatih Belediyesinin raporu, 2015)

Batı cephesinde sadece üst seviyede pencere vardır (Şekil 74). Bu pencere de özgün bir pencere değildir. Diğer pencereler ve duvar örgüsüne bakıldığında bu pencerenin sonradan açıldığı anlaşılmaktadır. Diğer pencereler dershanenin dış duvarında bulunmaktadır. Bitişikte bina bulunduğu için dershanenin güney cephesine de pencere açılmamıştır, bu yönde içten kullanılan iki adet niş bulunmaktadır. Bir tanesi ana girişin yanında bulunmakla (Şekil 75) birlikte diğer 7 kapalı pencere ise kuzey cephesinde yer almaktadır (Şekil 76-77). Bahçenin doğu tarafında ise duvarın bir kısmı kalmış ve orada da bir yarım pencerenin izi görünmektedir (Şekil 78).

Şekil 74. Dershanenin batı penceresi
(Masri, 2017)

Şekil 75. Batı duvarı penceresi
(Masri, 2017)

Şekil 76. Kuzey duvardan bir pencere
(Masri, 2017)

Şekil 77. Kuzey duvardan bir pencere
(Masri, 2017)

Şekil 78. Doğu duvarındaki kapatılmış pencere
(Masri, 2017)

4.3.5 Bezeme Özellikleri

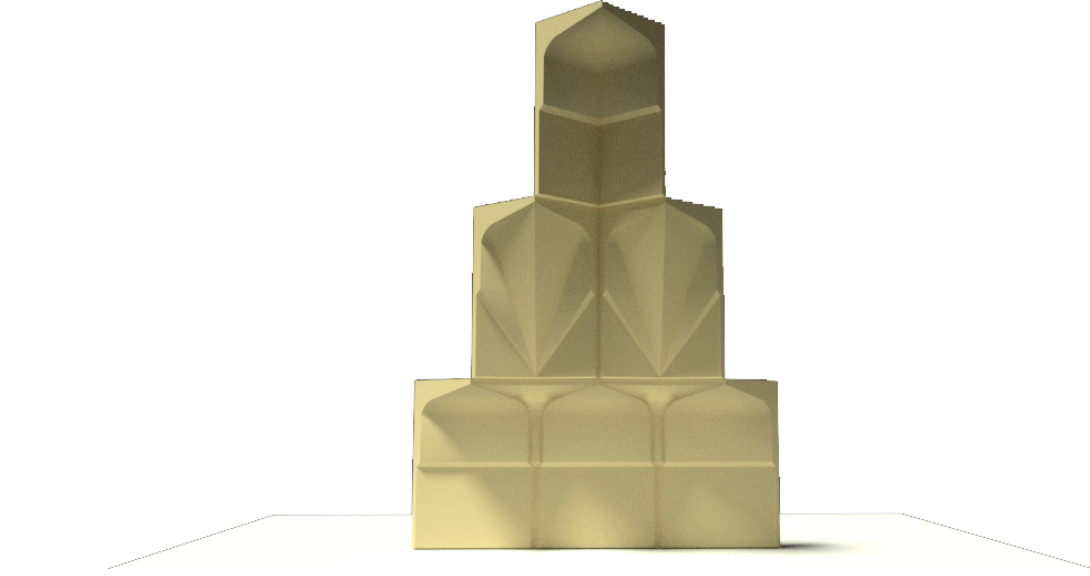
Haydar Paşa Medresesi'nde çok fazla bezeme örneği görüldüğü söylenemez. Medresenin günümüze ulaşan 16.yy.'a ait kısımlarında 3 adet mukarnas bulunmaktadır. Giriş cephesinin iki köşesi de aşağı seviyede pahlıdır; geçişleri mukarnaslarla sağlanmıştır (Şekil 79-80-81). Giriş sövelerinde de Marmara mermeri ile birlikte pembe ve sarı renkli Gebze taşı kullanılarak özel bir uyum yakalanmaya çalışılmıştır. Girişin yanında, dershanenin karşısında mukarnaslı bir köşe vardır (Şekil 82). Bu mukarnas bezemelerin 16.yy'dan günümüze ulaştığı düşünülmektedir.

Şekil 79. Dershanenin kuzeybatı köşesindeki mukarnas bezeme
(Masri, 2017)

Şekil 80. Dershanenin köşesindeki mukarnas
(Masri, 2017)

Şekil 81. Dershanenin mukarnası – 3D
(Masri, 2017)

Şekil 82. Dershanenin karşı köşesindeki mukarnas
(Masri, 2017)

4.3.6 Yapım Tekniği ve Malzeme

Haydar Paşa medresesinin duvar örgüsü 1 sıra taş + 3 sıra tuğladan oluşmaktadır. Giriş bölümündeki pencerelerin üstten teğetli hafifletme kemerlerinin yapımında kesme küfeki taşı kullanılmıştır. Üst pencere örgüsü, yine duvar örgüsüyle aynı şekilde 1 taş + 3 tuğla düzenine uygun olarak yapılmıştır. Dershanenin avlu cephesi yönünde açılan 2 alt ve 1 de üst pencerelerinin söveleri küfeki taşındandır (şekil 83). Dershanenin bu cephesinin diğer cephelerine oranla daha yalın (sade) olduğu görölmektedir.

Dershanenin üstü tromplu bir kubbeye örtölüdür. Kubbe, dıştan kurşun örtölüdür ve herhangi bir bezemesi bulunmamaktadır (şekil 83). İçeride muhdes ahşap tavan olduğu için kubbe iç mekanda algılanmamaktadır.

şekil 83. Haydar Paşa medresesi – dershanenin doğu cephesi
(Masri, 2017)

Mevcut durumda, avlu döşemesi ise 4 şekilde düzenlenmiştir. Büyük bir bölümü asfalt ile kaplıdır ve aynı zamanda seramik, parke taşı ve beton da kullanılmıştır (şekil 84).

Şekil 84. Avlu zemini
(Masri, 2017)

5. MEDRESEDE TESPİT EDİLEN BOZULMALAR

5.1 Strüktürel Bozulmalar

10 Nisan 1712 tarihli bir inhada (maaş verme), Haydar Paşa hamamı, medresesi ve mescidinin yandığı fakat vakfının müsait olmadığı için vazifelilerinin bundan böyle gündeliklerinin üçte birini alacakları yazılıdır (Haskan, 2005, s.182). Aynı zamanda bu çevrede 1693, 1718, 1724, 1756 ve 1782'tarihlerinde büyük ve zarar verici yangınlar olmuştur. Bu yangınlar sebebiyle Haydar Paşa Medresesi zarar görmüştür.

Zaman içinde medrese deprem ve yangın gibi doğal afetler sebebiyle bir çok hasara uğramıştır. Günümüzde bu medresede ciddi strüktürel bozulmalar gözlemlenmiştir. Strüktürel bozulmalar; medresenin bakımsız kalması, kötü kullanılması, bitkilenme ve binanın terk edilmesi deprem ve yangın gibi doğal afetlerden meydana gelmiştir.

Medresenin batı (Şekil 58) ve kuzey duvarlarında (Şekil 85) ve dershanenin doğu cephesinde (Şekil 86) oldukça fazla strüktürel hasar bulunmaktadır. Taş çürümesi, çatlaklar, taş kaybolması gibi strüktürel hasarlar vardır.

Şekil 85. Medresenin kuzey duvarı – bitkilenme, taş kaybolması, siyah kabuk oluşumu, uygun olmayan ekler ve yıkılma

(Masri, 2017)

Şekil 86. Dershanenin doğu cephesi – strüktürel hasar; taş kaybolması ve derzlerin boşalması

(Masri, 2017)

5.2 Malzeme Bozulmaları

Medresede doğal etkenlerden dolayı meydana gelen değişim ve bozulmalar, rüzgar, yağmur, kar, güneş gibi doğal etkenlerin sebep olduğu sıva çatlakları ve dökülmeleri, çürüme, bitkilenme, metal malzemelerde korozyon, nemlenmeden kaynaklı sararmalar, taş duvarda boşalma, taş duvarda harç boşalması, siyah kabuk oluşumları, zemine yakın yerlerde yosunlaşmalar ve pencere sövelerinde kırılmalar ve kopmalar görülmektedir.

5.2.1 Taş Yüzeylerdeki Bozulmalar

Cepheleri oluşturan taş yüzeylerde malzeme ve yüzey kayıpları bulunmaktadır. Zaman içinde medresedeki hareketlenmeler sebebiyle oluşan yapısal çatlaklar taşları da etkilemiş ve parçalanmalarına neden olmuştur (Şekil 87-88). Özellikle de dershanenin doğu cephesinde duvar taşlarının bir bölümü yok olmuştur (Şekil 89-90-91).

Şekil 87. Dershanenin doğu cephesi – pencere sövesinde çatlaklar görülmektedir
(Masri, 2017)

Şekil 88. Dershanenin kuzey cephesi – pencere sövesinde çatlak görülmektedir
(Masri, 2017)

Şekil 89. Dershanenin doğu cephesi-kopma, köşe formu kaybolmuş-derzler boşalmıştır
(Masri, 2017)

Şekil 90. Dershanenin batı cephesi - bitkilenme, taş kaybolması, siyah kabuk oluşumu, uygun olmayan ekler ve kurşun hasarı

(Masri, 2017)

Şekil 91. Dershanenin kuzeybatı köşesi- ekler, bitkilenme, taş kaybolması, siyah kabuk ve kurşun hasarı

(Masri, 2017)

Bahçenin kuzey duvarının ise üst kısmı tamamen yıkılmış, alt kısmı da yükselen kaldırım nedeniyle yere gömülmüştür. Bu duvarın zarar görmesine üzerindeki bitkilenme neden olmuştur (Şekil 92). Bazı kısımlara taşları yerinde tutabilmek adına çimento eklenmiştir. Özellikle de bahçenin dış duvarında çimentolu harçlar görülmektedir (Şekil 93).

Şekil 92. Kuzey cephe - bitkilenme, taş kaybolması, siyah kabuk oluşumu, ekler ve çimento eklenmesi

(Masri, 2017)

Şekil 93. Avlunun kuzey duvarı - bitkilenme, taş kaybolması, siyah kabuk oluşumu, ekler ve çimentolu harç kullanılması

(Masri, 2017)

Bahçenin batı duvarı ise harap durumdadır (Şekil 94). Taşların bir bölümü kaybolmuş ve diğer bir bölümünün de düşme ihtimali oldukça yüksektir (Şekil 95-96).

Şekil 94. Giriş duvarı – bitkilenme, taş kaybolması, siyah kabuk oluşumu, ekler ve yıkılma hasarı görülmektedir

(Masri, 2017)

Şekil 95. İçeriden giriş duvarı – ekler, bitkilenme, taş kaybolması ve siyah kabuk oluşumu
(Masri, 2017)

Şekil 96. Giriş duvarı – bitkilenme, taş kaybolması, çimento eklenmesi ve siyah kabuk oluşumu
(Masri, 2017)

Medresenin ana girişinde bir çok sorun görülmektedir. Bunlardan bazıları taş eksikliği, duvar üstünde bitkilenme ve siyah kabuklar oluşmaktadır (Şekil 97-98).

Şekil 97. Ana giriş–bitkilenme, taş kaybolması ve siyah kabuk oluşumu
(Masri, 2017)

Şekil 98. Ana giriş – ekler, taş kopması ve bitkilenme
(Masri, 2017)

5.2.2 Harç ve Sıva Bozulmaları

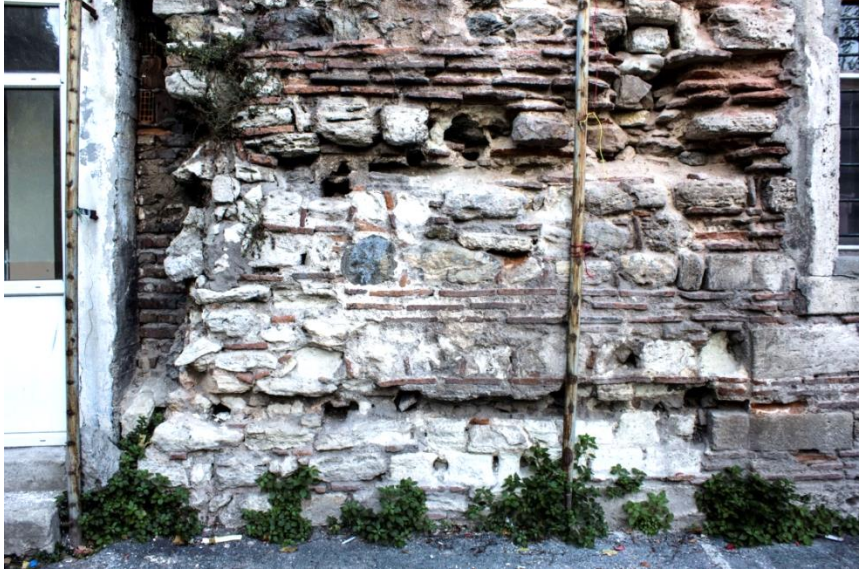
Binada meydana gelen malzeme bozulmalarının başında hem dersane hem de medrese duvarının cephelerindeki derz boşalmaları gelmektedir (Şekil 99-100-101-102).

Şekil 99. Girişteki oda – taş kaybolması ve derz boşalması hasarı
(Masri, 2017)

Şekil 100. Dershanenin duvarları –derz boşalması ve siyah kabuk oluşumu
(Masri, 2017)

Şekil 101. Dershanenin doğu duvarı – taş ve derz kaybolması, siyah kabuk oluşumu ve bitkilenme

(Masri, 2017)

Şekil 102. Dershanenin kuzey cephesi – ekler, bitkilenme, taş kaybolması ve siyah kabuk oluşumu

(Masri, 2017)

5.2.3 Kubbe ve Örtüsündeki Bozulmalar

Genele bakacak olursak, bakımsız, yıkık dökük, harabe bir halde bulunan dershanenin kubbe kurşunları ise hala yerindedir. Fakat aşağılarda kornişleri ve örtü malzemesi bozulmuş bir durumdadır (Şekil 89).

6. RESTİTÜSYON

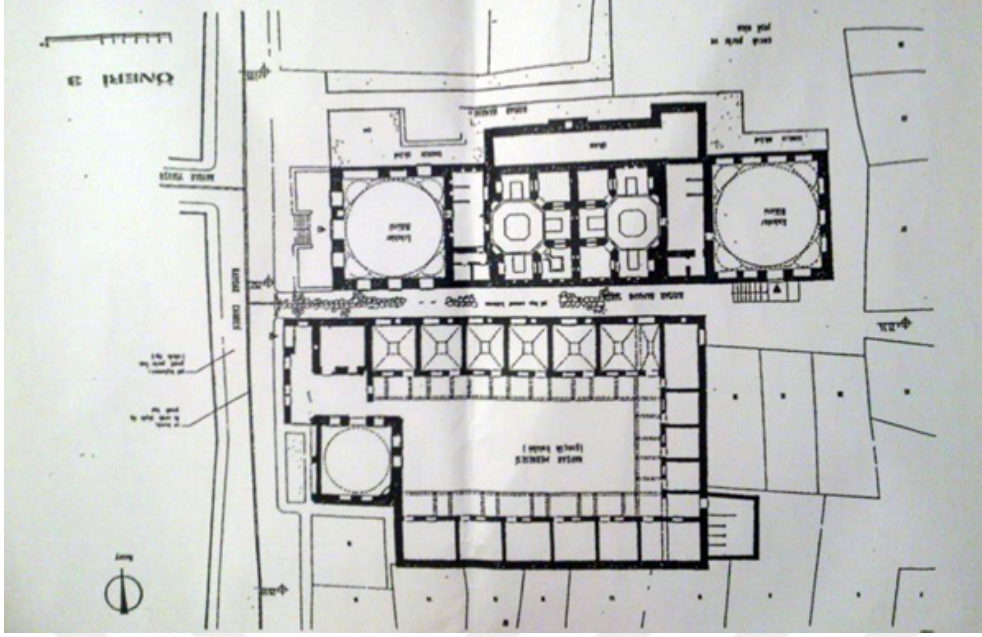
Külliye, İstanbul'un en çok yangın görmüş mahallelerinden birinde bulunması sebebiyle pek çok kez hasar görmüştür ve çeşitli onarımlar geçirmiştir. Medresenin geçirdiği tamirlerle ilgili çok fazla bir bilgi olduğu söylenemez. Bu konuda yeterli kaynak bulunamadığından, onarımların tarih ve kapsamı tam olarak belirlenmemektedir.

Söz konusu medresenin mimarı belli değildir. Ancak bu külliyenin hamamı ve camisinin mimarı Mimar Sinan olduğundan ve medrese de aynı dönemde inşa edildiğinden, medresenin mimarının da Mimar Sinan olması ihtimali oldukça fazladır. Kaynaklardan edindiğimiz bilgilere göre bazı külliyelerde bazı yapılar Mimar Sinan yapısı olarak bilinmekte fakat külliyenin tamamı için herhangi bir şey söylenmemektedir. Söz konusu bu külliye için de aynı durum söz konusudur.

Haydar Paşa Medresesi'nde 19. ve 20.yy.'larda yapılan onarımlarla ilgili çeşitli bilgi ve belgelere ulaşılmıştır. Ulaşılabilen bu belgelerden ilki 1869 yılına aittir (Kütükoğlu, 2000, s.174). Bu yapının emaneten onarılarak 1.307 mali senesi evkaf bütçesinde yer almasına karar verilmiştir. Medresenin onarımı sırasında duvar zemininde bulunan kurşunlar çıkartılmış yerlerine kiremit döşenmiştir. Fakat 1894 yılında bu kiremitler parçalanmış, bunun üzerine evkaf nezareti tekrar kurşun döşenmesi talebinde bulunmuştur (TV, sayı 100, 17 Ekim 1891, s.2).

1906 yılının yaz ayında ise bazı alanlar sakıncalı ve zarar verici bir biçimde yıpranmış, bunun üzerine medresenin acil bir şekilde onarıma girmesi gerekmiştir. Araştırmaların ve eksiltmelerin sonucu olarak ihale 9.000 kuruşla yapılmış ve harcamaya 1322 mali senesi hesabında yer ayrılması hususunda ittifak edilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.175).

Fatih Belediyesinin 2015 yılındaki raporunda medrese ve yanında bulunan hamam için tek bir restitüsyon planı sunulmuştur (Şekil 103).

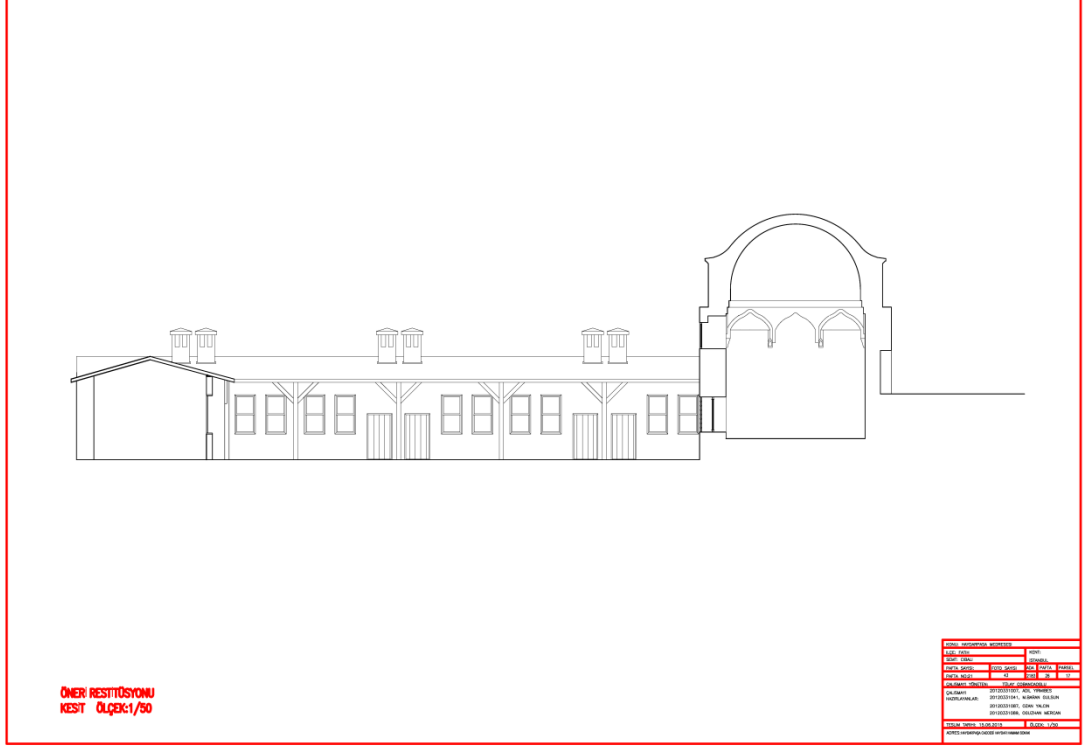

Şekil 103 Haydar Paşa medresesi ve hamamı restitüsyonu
(Fatih Belediyesinin raporu, 2015)

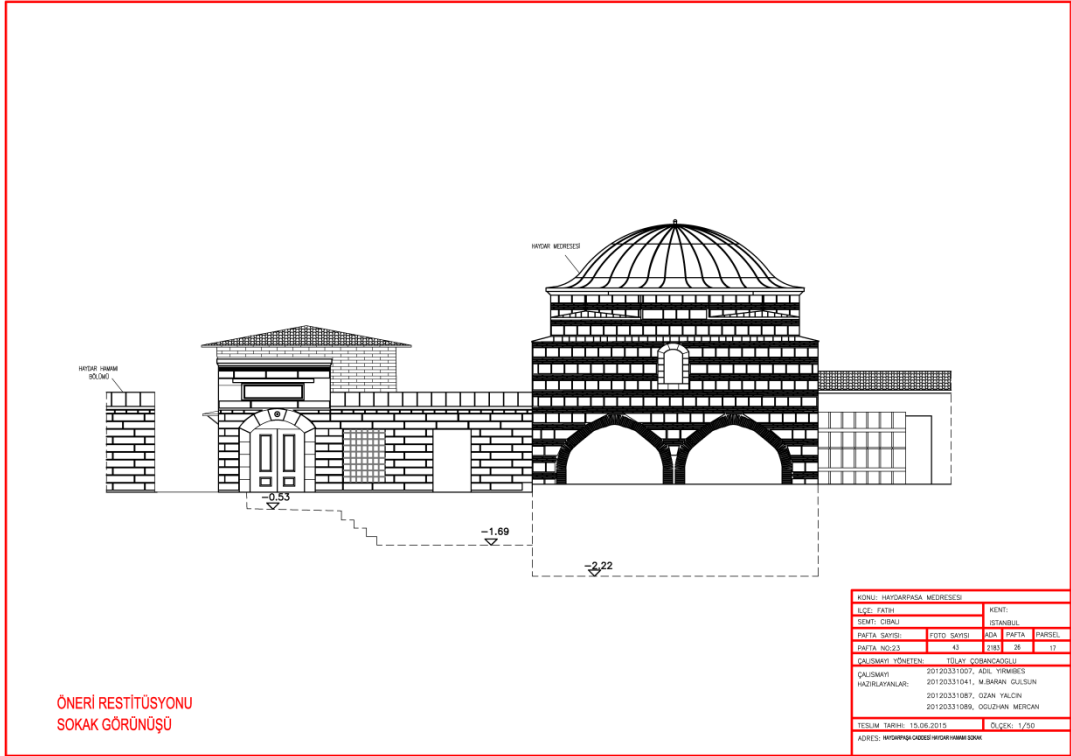
Buna ek olarak medresenin planı, iç ve dış cephesinin restitüsyon çalışması yapılmıştır. Bu çalışma medresenin 19.yy başındaki halini göstermektedir (Şekil 104-105-106).

Şekil 104 19.yy'deki Haydar Paşa Medresesi –Plan restitüsyonu
(Fatih Belediyesinin raporu, 2015)

Şekil 105 19.yy'deki Haydar Paşa Medresesi –İç cephe restitüsyonu
(Fatih Belediyesinin raporu, 2015)

Şekil 106 19.yy'deki Haydar Paşa Medresesi –Ana cephe restitüsyonu
(Fatih Belediyesinin raporu, 2015)

6.1 Benzer Medreselerin Restitüsyon İçin Değerlendirilmesi

Siyavuşpaşa, Semiz Ali Paşa, Rüstem Paşa ve Sokullu Mehmet Paşa medreselerinin dersaneleri Haydar Paşa Medresesi'nin dershanesinin mimarisine ve yapım tekniklerine benzemektedir (Şekil 107-108-109). Plan tipi olarak, bu medreselerin planı Ahunbay tiplerine göre D plan şemasına uygundur. Bunlardan Haydar Paşa Medresesi'ne en yakın tipi ise Siyavuşpaşa Medresesi'dir. Ahunbaya göre Siyavuşpaşa Medresesi de D 4 plan şemasına uygundur.

Şekil 107. Siyavuşpaşa Medresesi – Dershane
(Öztürk, 2017)

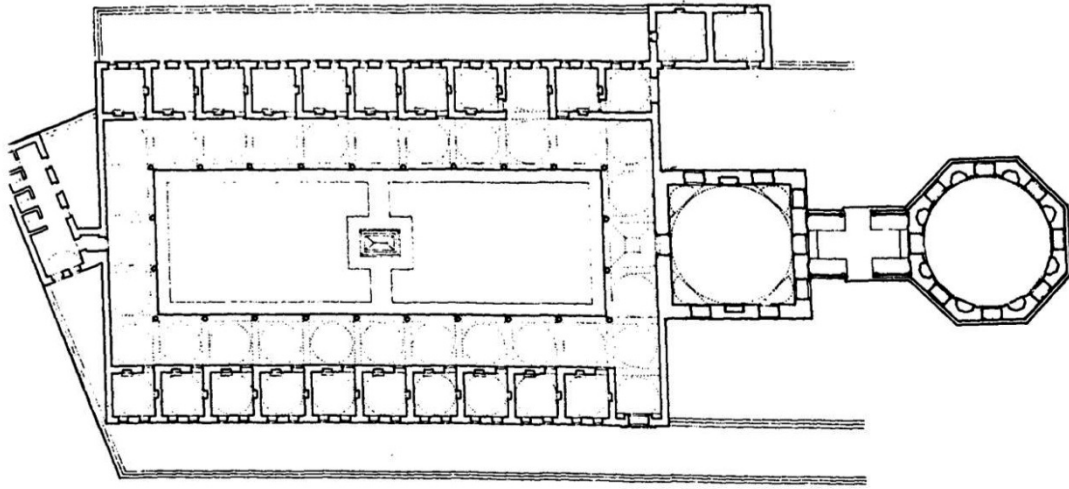
Şekil 108. Semiz Ali Paşa Medresesi – Dershane
(Aboudan, 2016)

Şekil 109. Sokullu Mehmet Paşa Medresesi – Dershane
(Binan, 2016, s.318)

6.1.1 Sokullu Mehmet Paşa Medresesi

Sokullu Mehmet Paşa'nın Eyüp'de inşa ettirdiği külliye içinde bulunan dikdörtgen planlı medresedir. Medresenin ana girişi, dershanenin türbeye bakan cephesinde yer almaktadır. Ayrıca dershanenin avluya açılan bir kapısı bulunmaktadır. Yapının darülkurra ile bağlantısı için revaklardan kuzey yönüne bir yan kapı açılmıştır. Beşik tonoz örtülü ayrı bir yapı olarak biçimlenen helalara çıkışı sağlayan kapı ise, avlunun güney ucunda, dershanenin tam karşısındadır (Binan, 2016, s.319) (Şekil 110).

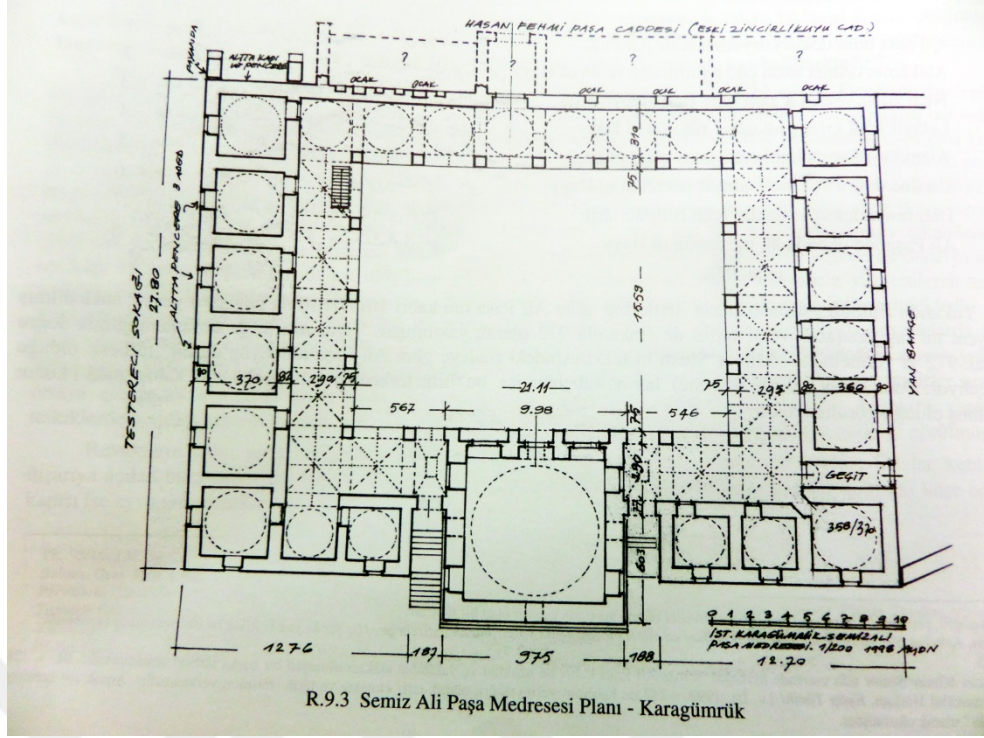

Şekil 110 Sokullu Mehmet Paşa Medresesi

(Ahunbay, 1988, s.301)

6.1.2 Semiz Ali Paşa Medresesi

Medrese, İstanbul ili, Fatih İlçesinde bulunmaktadır. Osmanlı Vezir-i Azamlarından Semiz Ali Paşa (Cedid Ali Paşa)'nın Mimar Sinan'a yaptırdığı medrese Mimar Sinan'ın inşa ettiği diğer medreselerin aksine, bir külliye bağımsız olarak inşa edilmiştir. Süleymaniye medresesi plan şemasına benzeyen medresenin odaları dikdörtgen planla medresenin avlusunun etrafına U-planda dizilmiştir. Medrese hücreleri toplamda 15 oda olarak yapılmıştır. Duvarları almaşık duvar örgüsüne sahiptir. Çatı bölümü kurşun kaplıdır. Eski girişi değiştirilen medreseye Fevzi Paşa Caddesi'ne bakan yeni bir giriş açılmıştır (Katkak, 2016, s.287) (Şekil 111).

Şekil 111 Semiz Ali Paşa Medresesi

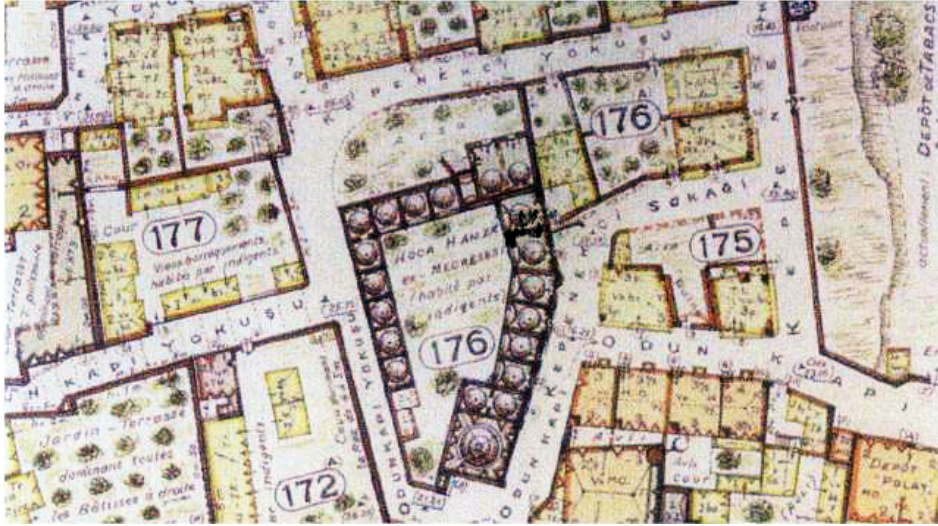
(Aydın, 2004, s.40)

6.1.3 Siyavuşpaşa Medresesi

III. Murat döneminde sadrazamlık yapan Siyavuş Paşa tarafından 1580’de doğum yaparken ölen eşi, 2. Selim’in kızı Fatma Sultan adına yaptırılmıştır (Katkak, 2016, s.299). Yapım tarihini belirten bir kitabesi yoktur.

İki kat olarak inşa edilen medresenin arsasının yamuk olması nedeniyle planı belli bir şemaya sahip değildir. On beş hücresi bulunmaktadır. Birçok yangın ve deprem görmüştür. Bu nedenle de pek çok tadilat geçirmiştir (Ahunbay, 1994, s.20). 1918 yılında hayli bakımsız gözükten medresenin ancak iki odası ikamete uygun olabilmektedir. 1970 yılında avluya briketten barakalar yapılmıştır (Ahunbay, 1994, s.20) (Şekil 112).

Bugün, restore edilen Siyavuşpaşa Medresesi, ev sanatları örneklerinin, özel taşların kullanıldığı tespihlerin sergilendiği “Hilye-i Şerif ve Tespih Müzesi” olarak işlevlendirilmiştir.

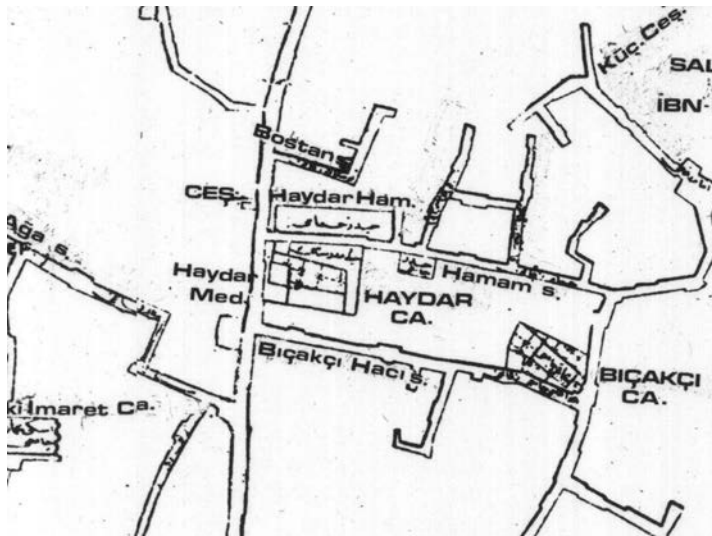

Şekil 112 Siyavuşpaşa Medresesi
(Pervititch Haritalar 1933)

6.2 Restitüsyon Önerileri

6.2.1 Plan

Medreseyle ilgili bulunabilen en erken tarihli görsel belge taşbaskı 19.yy İstanbul Haritasıdır. 1870'lerde hazırlanan bu haritada, yaklaşık olarak doğu-batı yönünde uzanan dörtgen planlı bir parsel üzerine yerleşen medresenin avlusu, dershanesi ve avluyu üç yönde saran kütleleri gösterilmiştir (Şekil 113). Bu yerleşme düzeni "U" plan şeması izlenimi vermekteyse de, kesin karar için veriler yetersizdir. Bu medresenin ilk tasarımının nasıl olduğunu tam olarak saptamak oldukça zordur.

Şekil 113. 19.yy Haydar Paşa Medresesi
(AYVERDİ, 1958, 19. Asırda İstanbul Haritası, C5, s.35)

6.2.2 Hücreler

1914'de yapılan bir tespit medresenin ahşap ve biri kapı yanında ve fevkani, diğerleri zemin katta ikişer kişilik 16 odası olduğu belirtilmiştir (Ahunbay, 1994, s.25). Yapılan bu gözleme göre, hücreler, şadırvan, kuyu, gusülhane, çamaşırhane ve abdesthaneler harap bir haldedir. Medrese de kullanılamayacak kadar harabe bir durumdadır.

Günümüzde yıkılmış durumda olan medrese odalarından arda kalan kısım kagirdir ve 16.yy karakteri taşımaktadır. Güney-batıdaki hücreler ise ahşaptır.

Pervititch Haritasında kuzey odaları kagirdir. Güney odaları, girişin yanındaki oda ve doğu tarafındaki tekke ise ahşaptır (Şekil 25). Ama 1940 fotoğraflarına göre (Şekil 36) kuzey odalarının sadece alt kısmı kagir, üst kısmı ahşaptır. Ahşap kısım özgün değildir, kagir kısım ise özgündür. Bugün medresenin kuzey duvarında bulunan pencerelere göre; bu yönde 7 oda olduğu tespit edilebilmektedir (Şekil 114).

Şekil 114 Haydar Paşa Medresesi – kuzey duvarı
(Masri, 2017)

6.2.3 Dershane

Dershane depo olarak kullanılmaktadır. Uzun zamandır burada ders yapılmamıştır. Arka pencereleri bulunmamakla beraber odalarda ikişer pencere olması dolayısıyla kısmen de olsa hava ve güneş alabilmektedir. 1914'deki komisyon raporunda ufak bir tamir ile kullanılabilir duruma gelebileceği belirtilmiştir. 1918'de Rumeli göçmenlerince işgal edilen medreseden günümüze yalnızca dershane ulaşabilmiştir (Kütükoğlu, 2000, s.174). Dershanesi medresenin günümüze özgün ulaşan tek birimidir.

6.2.4 Avlu

Avluda zemin seviyesi bugün yükselmiştir. Ancak müze tarafından yapılan kazılarda özgün hücrelerin kagir temel duvarları ortaya çıkarılmıştır. 1914 yılında harap olan kısımlarının ahşap olarak tamamlanmış olduğu görülmektedir. Ancak özgün durumda medresenin kagir olduğu düşünülmektedir.

1933'te hazırlanan Pervitich planında "eski tekke" olarak gösterilen Haydar Paşa Medresesi'nde, avlunun iki tarafındaki hücrelerden kuzey-doğudakilerin kagir olması ise yenilenme sırasında bazı kısımlarda özgün biçimin korunduğunu göstermektedir.

Eski fotoğraflara göre, bu medresenin avlusunda ve dersane duvarının önünde bir kuyu vardır (Şekil 31).

6.3 Sonuç

Medresenin planı hakkında 1870'den öncesine ait hiçbir bilgiye ulaşılamamıştır. Fakat medresenin İstanbul'un çok yangın ve deprem geçiren mahallelerinden birinde bulunması nedeniyle çeşitli tarihlerde hasar görmüş olduğu bilinmektedir.

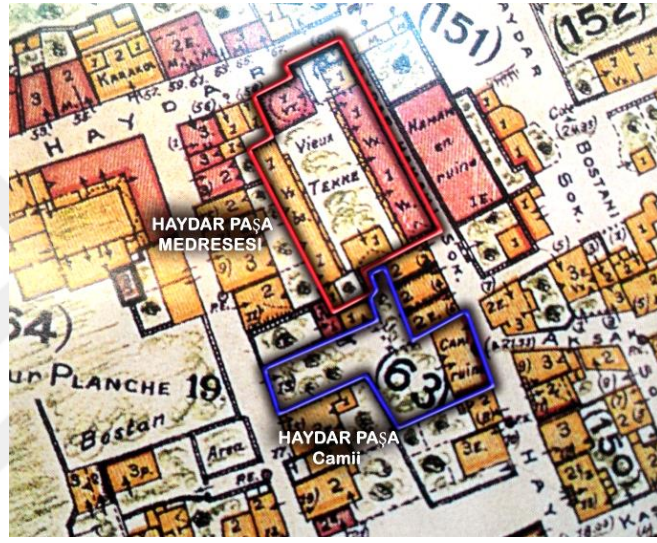
Dershane, dershanenin karşısındaki kagir kalıntılar ve avlunun kuzey duvarına göre, bu medrese ilk tasarımında kagirdir. Fakat hasar gördükten sonra yıkılan yerleri ahşaptan yapılmıştır. Bugün medresenin yalnızca dershanesi ayakta, tüm hücreler yıkılmıştır.

Eski plan, klasik dönem medreselerine, özellikle de Mimar Sinan'ın medreselerine benzemektedir. Medresenin eski planının U biçiminde, tek katlı ve revaklı odalardan oluşması ihtimali yüksektir. Medresenin dershanesi, çamaşırhanesi, gusülhanesi, abdesthaneleri, şadırvanı ve kuyusu vardır.

Medresenin güneydoğu köşesindeki kare blok ise çamaşırhane ve gusülhane olabilir. Bir de buradan Haydar Paşa Camisi'ne bir giriş olması ihtimali de yüksektir. Haydar Paşa Camii, medresenin arka tarafındadır. Ancak günümüzde camii tamamen yıkılmış, yerini boş bir araziye bırakmıştır (Şekil 115-116).

Restitüsyon önerilerinin dayandırıldığı farklı temeller mevcuttur. Bunlardan ilki medresenin kuzey duvarında bulunan pencerelerin izleridir (Şekil 114). Bu izler bize medresenin bu tarafında birkaç hücre bulunduğunu göstermektedir. Aynı şekilde restitüsyon önerileri medrese sahasında yapılan kazı çalışmalarından çıkarılan

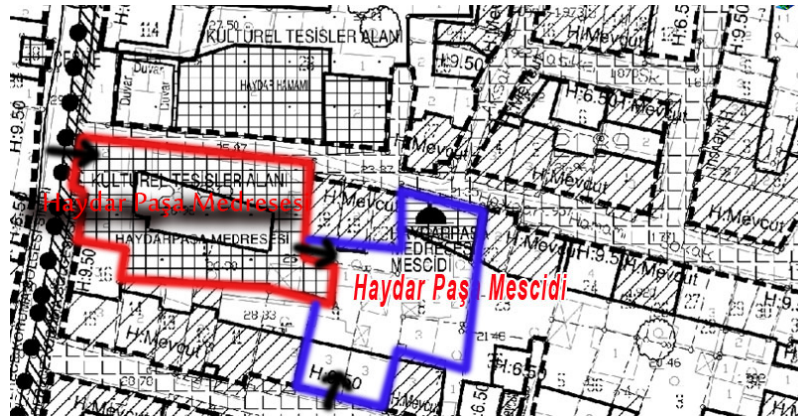
temellere de dayanmaktadır. Kazıda ortaya çıkan izler, güney tarafındaki odaların duvarlarının hizasını tutmaktadır (Şekil 117). Odaların önündeki revakların restitüsyonu dershanenin duvarlarındaki mevcut izlere dayanarak yapılmıştır. Duvarda bu cepheye yapışık revağın bulunduğunu gösteren bazı izler vardır (Şekil 118). Revak, Klasik Osmanlı döneminde Mimar Sinan tarafından da sıkça kullanılmış olan biçimdedir. Kuyu ise medresenin eski fotoğraflarına dayanılarak koyulmuştur. Medrese avlusunun restitüsyonu yapı ile çağdaş diğer medrese örneklerine göre yapılmıştır. Dershane ve ana girişinin restitüsyonu medresenin şimdiki mevcut durumundaki izlere göre yapılmıştır.

Şekil 115 Haydar Paşa Medresesi ve Camii

- Pervititch Haritalar 1933 -

(Yazar tarafından düzenlenmiştir)

Şekil 116 Haydar Paşa Medresesi ve Camii

(Fatih Belediyesi, Yazar tarafından düzenlenmiştir)

Şekil 117 kazı çalışmalarından çıkarılan temeller
(Masri, 2018)

Şekil 118 Dershanenin duvarlarındaki mevcut izler
(Masri, 2017)

7. RESTORASYON

Haydar Paşa Medresesi uzun zamandan beri özgün işleviyle kullanılmamakta ve düzenli olarak bakım ve onarımı sağlanmamaktadır. Bu durum bozulmaları hızlandırmıştır. Yapının onarılması, yeniden kullanıma hazır hale getirilerek gelecek nesillere aktarılması bu tez kapsamında hazırlanan projede amaçlanmaktadır. 16yy.'a ait kısımların restorasyonunda, geleneksel yapım tekniklerinin kullanılması öngörülmektedir.

7.1 Onarıma İlişkin Müdahaleler

7.1.1 Sağlamaştırma

Medresenin yeniden hizmet edebilmesi için yapıda çeşitli onarım müdahaleleri uygulanmalıdır. Yapının duvarlarının sağlamaştırılması ve bütünlenmesi, kemerlerin sağlamaştırılması, dış cephe derzlerinin onarımı ve iç sıvaların yenilenmesi gerekmektedir.

Özellikle depremin neden olduğu çatlakların onarılması, yapıda yapılması gerektiği düşünülen önemli bir müdahaledir. Bu amaçla, yapının üst örtüsünün kaldırılması, bilhassa çimentodan, duvarlarında ortaya çıkan hasarların tespit edilip onarılması gerekmektedir. Bu doğrultuda ortaya çıkarılan çatlaklar açılarak buldukları kısımlar aynı malzeme ve yapım yöntemiyle yeniden örülmeli ve gerekirse enjeksiyon yapılarak örgü sağlamaştırılmalıdır.

Dış cephelerdeki pencere kemerlerinin ve duvarın taş ve tuğlalarındaki yüzey kayıpları gözden geçirilmeli ve 5 cm'den derin yüzey kayıpları için var olan taşlar ve 5 cm'den derin yüzey kayıpları için var olan tuğlalar yerlerinden çıkarılarak yerlerine aynı malzeme özelliklerine ve boyutlarına sahip taşlar ve tuğlalar yerleştirilmelidir.

7.1.2 Onarım ve Bütünleme

Özellikle taş ve tuğla malzemelerdeki eksilen parçaların, aslına uygun olarak tamamlanması gerekmektedir.

7.1.2.1 Giriş Cephesinin Onarılması

Giriş cephesinde birçok sorun bulunmaktadır. Cephedeki bazı taşlar kaybolmuştur ve duvarın yıkılma ihtimali oldukça yüksektir. Medresenin kapısı ise özgün kapı değildir ve yerine metal kapı kullanılmaktadır.

İlk olarak, cephenin bitkilerden, kir ve eklerden temizlenmesi gerekmektedir. Sonra duvarın yıkılma ihtimali karşısında duvar askıya alınmalıdır. Askıya alınan duvarda gerekli onarım ve bütünleme gerçekleştirilmelidir.

Duvarın sağlamlaştırılmasından sonra, hava koşulları sebebiyle meydana gelen korozyon, aşınma ve küçük çatlakların onarılması, eksik taşların yerine aslına uygun olarak yerleştirilmesi ve taşların arasındaki boşlukların harç ile doldurulması gerekmektedir. Giriş kapısı eski haline uygun olarak yenilenmelidir.

7.1.2.2 Dershanenin Onarılması

Dershanenin dış cephelerinde ciddi sorunlar bulunmaktadır. Dershanenin kuzey, doğu ve batı dış cephelerinde bitkiler, kir ve yeni ekler - elektrik telleri gibi - mevcuttur.

En çok hasar gören cephesi doğu cephesidir. Doğü cephesin alt sol köşesindeki taşlar ve tuğlalar ya tamamen yada kısmen kaybolmuştur. Cephelerin bitkilerden, kir ve eklerden temizlenmesinden sonra ilk olarak uygun olmayan taşların ve çürük taşların kaldırılması ve buranın aslına uygun olarak yeni taşlar ve tuğlalar ile tamamlanması gerekmektedir. Yeni taşların eskisine tamamen benzer olması gerekir.

Kuzey cephesinde, dershanenin girişi üzerine eklenmiş beton çatı kaldırılmalıdır. Bu işlemden sonra eksik taşlar, yeni uygun taşlar ile tamamlanmalıdır. Son olarak da kuzey ve doğü cephelerinin taşlarının arasındaki boşlukların harç ile doldurulurak uygun biçimde derzlenmesi gerekmektedir.

Dershanenin batı cephesinde de birçok çok hasar vardır. Bu cephenin bitkilerden, kir ve eklerden temizlenmesi ve sonradan açılan pencerenin kapatılması gerekmektedir. Bu işlemlerden sonra çok hasarlı taşlar kaldırılıp, yerine uygun yeni taşlar koyulmalıdır. Son olarak da cephenin taş ve tuğlaları arasındaki boşluklarının harç ile doldurulması gerekmektedir.

Dershanenin kubbesi ve çatısı ise iyi durumdadır. Fakat temizlenmesi ve kurşunlarının değiştirilmesi gerekmektedir.

Dershanenin içinde ise duvarlar içten ahşap lambri ile kaplanmıştır. Ve yeni bir ahşap tavan eklenmiştir. Dershanenin kubbesi ve kubbeye geçiş öğeleri algılanamamaktadır. Ahşap eklerin kaldırılması ve çıkan duvarların durumuna göre uygun onarım yapılması gerekmektedir.

7.1.2.3 Giriş Odalarının Onarılması

Girişte bulunan iki katlı odaların cephelerinin temizlenmesi önerilmiştir. Aynı zamanda alt kattaki yeni eklenmiş olan sıvanın kaldırılması, eksik taşların ve tuğlaların aslına uygun olarak tamamlanması, üst katın sıvasının kaldırılması ve yerine ahşap cephe kaplaması yapılması da önerilmektedir.

7.1.2.4 Bahçe Duvarlarının Onarılması

Medresenin dışında özgün kalan duvarlar giriş ve kuzey duvarlarıdır. Medresede en çok hasar gören yerlerden biri medresenin kuzey duvarıdır. O yüzden acil bir sağlamlaştırma çalışması yapılması gerekmektedir. Kuzey duvarının üst kısmı tamamen yıkılmış ve kalan duvarın alt kısmında çok fazla boşluk, çimentolu harç ile tamamlamalar, ve zararlı bitkiler bulunmaktadır.

Kirler, ağaçlar, bitkiler ve demirler temizlendikten sonra duvar örgüsü uygun olarak tamamlanmalıdır. Aynı zamanda kuzey duvarın ortasında kapıya çevrilen bir pencere vardır. Yeniden pencereye çevirmek gerekmektedir. Kuzey duvarın üst kısmı tamamlanmayacak ve bu özgün duvarın, yeni birimlerin pencerelerinden görülmesi sağlanacaktır. Bu şekilde özgün duvar, medresenin eski halinin nasıl olduğunu gösterecek ve medresenin hikayesini sunacaktır.

Bahçenin kuzey duvarındaki odalar aslında taş ve tuğladan yapılmıştır. Bu, duvar üzerindeki izlerden anlaşılmaktadır. Fakat bu odaların boyutları hakkında hiçbir bilgimiz olmadığı için kuzey duvar dondurularak onarılacak ve yeni bina ona dokunmadan önünde yer alacaktır.

7.1.2.5 İç Cephelerin Onarılması

Medresenin dersane, giriş cephesi ve kuzey duvarı hariç iç özgün cephesi mevcut değildir. Güney ve doğu tarafında yeni betonarme yapılar yapılmış ve medresenin özgün duvarı kaybolmuştur. Fakat güneyde olanlar çok kötü durumda olduğu için bu yapılar kaldırılmalıdır ve yerine eski haritalarda görüldüğü gibi bir bahçe ya da buradaki medresenin kullanımını için uygun bir yapı yapılabilir.

Medresenin avlusunun doğu tarafında Nisan 2009'da tek katlı iki odalı bir yapı inşa edilmiştir. Yanında abdesthane ve tuvaletler vardır. Bu yeni yapılar kaldırılmalı ve tuvalet bahçede uygun bir yere taşınmalıdır. Medresenin güney-doğu köşesine

taşınmasının uygun olduğu düşünülmektedir.Yapının girişi mevcut durumda doğu tarafında betonarme bir yapıdan sağlanmaktadır. Bu giriş kapatılmalıdır.

7.1.2.6 Medresenin Bahçesinin Düzenlenmesi

Medresenin bahçesinin güney tarafında kazı çalışması vardır. Kazı çalışmasında eski temeller çıkmıştır. Bu temeller temizlendikten sonra ve yabancı taşlar atıldıktan sonra bu kazı alanının bazı kısımları camla kapatılıp, temeller arkeolojik buluntu olarak sergilenabilir. Avlunun diğer kısımlarından beton, kaldırım taşı, fayans ve asfalt döşeme kaldırılıp, yerine uygun taşlar döşenmelidir ya da avlunun bu bölümleri bahçe yapılarak değerlendirilmelidir. Eski bilgilere ve fotoğraflara göre; medresenin bahçesinde bir şadırvan, bir kuyu ve çeşitli ağaçlar bulunmaktadır.

Ağaçların yeniden düzenlenmesi ve şadırvana referans veren yeni bir su ögesi tasarlanması düşünülmektedir.

7.1.2.7 Yeniden Yapım

Medresede dersane haricinde herhangi bir özgün yapı birimi bulunmamaktadır. Bu medreseyi yeniden işlevlendirmek amacıyla, avlu etrafındaki eski hücrelerin yerine tek katlı, çelik konstrüksiyon birimler yapılması önerilmektedir. Çelik konstrüksiyon seçilme nedeni, tek katlı ve hafif strüktürlü birimlerin ileride kaldırılmasının kolay olması, yani geri-dönüştürülebilir bir müdahale olmasıdır.

Çelik yapıım sisteminin diğer bir avantajı, yüksek dayanımı nedeniyle öz ağırlığının, taşıdığı yararlı yüke oranı düşüktür, hafif sistemlerdir. Profil veya kutu/boru kesitli çelik taşıyıcı sistem ile inşa edilmiş bir binada kat kullanım alanını maksimuma çıkarır. Burada istenilen kolay geri dönüştürülebilir, hafif olma ve tarihi dershaneyi mümkün olduğunca öne çıkarma amaçlarına uygundur. Çelik yapıların takviyesi kolaydır. Mevcut bir yapının çelik taşıyıcı sistemi, ihtiyaca göre ve belirli sınırlar içinde kolay bir şekilde takviye edilebilir veya sistemde değişiklikler yapılabilir. Çelik yapılar kullanımda sonsuz esneklik sağlar. Çok çeşitli birleşim teknikleri sayesinde istenilen geometri ve formda yapı yapılabilir. Taşıyıcı yapının görülebilir olması da yine yapılan müdahalenin şeffaf, anlaşılır ve bulunduğu çağı yansıtır olma amaçlarıyla örtüşmektedir.

Sadece belli noktalardan küçük pabuçlarla zemine oturan yeni birimler, zeminden biraz yukarıda yer alarak, arkeolojik veriler barındıran alanda minimum müdahale ile

inşa edileceklerdir. Yeni yapılan ekler tek katlı olacaktır. Mümkin olduğu kadar şeffaf bir görünüm sağlanmaya çalışılacaktır. Gerek avludaki temel izleri, gerek kuzey duvar bu ekle beraber algılanabilecektir. Getirilen ekin eski medrese planına referans verir biçimde U-planlı olması, odalarda büyük pencere açıklıkları kullanılması ve dolu duvarların ahşap ile kaplanması planlanmıştır.

Öneriye göre, kuzey cephesindeki ek mekanlar ile özgün duvar arasında 120 cm mesafe olacak; odaların kuzey duvarında, özgün duvarı sergilemek için büyük pencere açıklıkları bulunacak, odaların avlu tarafında küçük bir gölgelik bulunacak ve koridor olacaktır. Medresenin avlusunda, eski halinde olduğu gibi yine küçük bir bahçe ve su ögesi bulunacaktır.

Yapı, 16. yy'dan günümüze ulaşmış önemli bir eğitim yapısı olması, döneminin estetik ve mimari anlayışı, yapım teknikleri, üslubu, teknolojisi, malzeme özellikleri gibi açılardan çok değerli bilgiler vermesi dolayısıyla en kısa sürede korunmaya alınarak restore edilmeli ve düzenli bakım-onarım ile gelecek kuşaklara emanet edilmelidir. Dünya Mirası Alanı içinde yer alması, yapının ve çevresinin korunması açısından büyük bir önem taşımaktadır. Yapı tüm insanlığın ortak kültürel mirasıdır. Bugün içinde bulunduğu kötü koşullardan arındırılarak en iyi biçimde gelecek kuşaklara aktarılması tüm insanlığa karşı sorumlu olduğumuz bir husus teşkil etmektedir.

7.2 Yeni İşlev Önerisi

- **Haydarpaşa Medresesi Rehabilitasyon Çalışması (Arap Kültürü ve Dili Çalışmaları Merkezi)**

7.2.1 Genel Düşünce ve Gereçekler

Yapının sürekli bakım halinde olabilmesi için kullanılması gerekmektedir. Bu nedenle yapının özgün işlevi olan eğitimi sürdürmesinin doğru olduğu düşünülmektedir.

Haydarpaşa Medresesi rehabilitasyon çalışması iki temel nokta üzerine dayanmaktadır:

Birincisi: Eğitim ve kültür işleviyle eski medresenin kuruluş amacına bağlı kalması.

İkincisi: İstanbul'da, Arap dünyası ve Arap Dili üzerine yapılacak araştırmalar da kaynak sağlaması.

Bu düşünceler ile Arapça kitaplara mahsus bir vakıf kütüphanesi yapmak için medresenin rehabilite edilmesi önerilmektedir. Çünkü İstanbul Asya kıtasında bulunan "İSAM" kütüphanesi Arapça dilinde okurların ihtiyacını karşılar, Avrupa kıtasında bu dilde bir kütüphanenin olmaması bu işlevin verilmesi fikrini kuvvetle desteklemektedir. Kütüphane bir bilim dili olarak Arapça ile ilgili olarak hizmet verecektir. İslami ilimlerin yanı sıra diğer bilim dalları ile ilgili Arapça kaynaklara yer verilecektir. Arap kültürü ve dili ile ilgili etkinlikler düzenlenecektir.

Fatih, İslam kültürü ile ilgili de birçok birçok kuruma ev sahipliği yapmaktadır. Bölgede yedi adet ilahiyat fakültesi bulunmaktadır. Bunlar, Haydarpaşa Medresesine çok yakın konumda bulunmaktadır. Bu sebeple medresenin iyi işleyen ve faydalı bir merkez olacağı düşünülmektedir.

7.2.2 Haydarpaşa Medresesi - Arap Kültürü ve Dili Çalışmaları Merkezi'nin Sunması Planlanan Hizmetler

- Arayanlara geleneksel ve modern çeşitli bilgiler sunmak: Basılı, yazılı ve resimli (mikrofilm ve mikrofiş) ses, görüntü, dijital (veri tabanı ve elektronik kütüphaneler) ve aę bilgisi sağlamak.
- Arapça Dijital Kütüphane veri tabanı sağlanması.
- Bilimsel aktiviteler yapmak (elektronik bilim programları, dersler, konferanslar, sempozyumlar, kurslar, festivaller, kültür haftaları, sergiler, atölye çalışmaları) Önceki hedeflere bağlı kalarak kültürel ve bilimsel düzeyde beşeri kalkınma gayelerini gerçekleştirmek.
- Kütüphane aktivitelerine katılarak, etkileşimde bulunarak, yardım ederek destek vermek için bir vakıf kütüphanesi arkadaş topluluğu kurmak.
- İleride bilim-eğitim merkezleri ve müzeler kurmak, şiir, dil, tarih ve diğer insani ilimlerle ilgili araştırmalar ve projeler yapmak, çeşitli yönleriyle uygarlıkları belgelemek.

7.2.3 Kütüphane İşlevi Verilmesinin Nedenleri

Haydar Paşa Medresesinin mevcut alanının böyle bir kütüphane için yeterli olup olmayacağı akla ilk gelen sorudur. Biliyoruz ki bugün gelişmiş kütüphaneler

geleneksel kütüphanelerin yerine geçmektedir– kitap okumak için bir mekan olarak ve böyle bir merkez; kitaplar, tezler, araştırma raporları ve süreli yayınlar ile okuyucularına hizmet sunar. Uzmanlaşmış veri tabanları hazırlanır. Gelişen teknoloji sayesinde çok büyük alanlara gerek kalmamıştır.

Bilindiği gibi modern kütüphaneler kapsamlarını farklı bilimsel araştırma merkezlerinin kurulmasıyla genişletir. Kütüphanenin amaçları, çeşitli kültürel ve bilimsel faaliyetlerin gerçekleşmesi ve akademik rehabilitasyon ve sürekli eğitim için bilimsel programların düzenlenmesidir. İSAM bu çerçevede hizmet veren başarılı bir örnektir. Bu iki şekilde çözülebilir:

Birinci yol, yakınlardaki kültürel mirasın değerlendirilmesi ve gelecekte kütüphanenin genişletilmesidir. Vakıf kütüphanesine bağlı farklı merkezler kurulabilir.

İkinci olarak kütüphaneye, alanları ve işlevleri açısından bağlı olan büyük merkezler işbirliği, kütüphanenin bilimsel etkinliklerini yürütmesini kolaylaştırır: konferanslar, seminerler, dersler ve rehabilitasyon programları gibi.

Bu faaliyetle, o merkezler ile iş birliği sağlanarak mümkün hale getirilebilir. Bu merkezlere örnek olarak: “Ebu Hanife Al-Nu'm Şeriat ve Dil Bilimleri Enstitüsü”, “Şeyh Abdul Razzaq Al - Halabi Enstitüsü” ve IRCICA verilebilir. Bundan başka, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve yurt dışındaki merkezler “L'institut de Monde Arabe”(Arap Dünya Enstitüsü) gibi kurumlarla ortak faaliyetler yapılabilir.

7.2.4 Kütüphanenin Yerleşim Planı

Hizmetlerden en önemli olanının temin edilip ana ihtiyaçların karşılanması, külliye alanının küçük olması nedeniyle önem taşımaktadır. Yapının her köşesi değerlendirilmelidir.

Ana işlevler şu şekilde sıralanabilir:

1. Yönetim: kütüphane müdürü, büro, danışma.

Büro hizmetleri şunlardır: yararlanarlara yazışma, fotoğraf ve fotokopi için kartların verilmesi.

2. Kütüphane bölümü:

Tedarik, sınıflandırma, indeksleme, değişim ve gönderiyi kapsar. Ayrıca, kitap dolapları ve okuma odaları buna dahildir.

3. Bilişim bölümü: iki aę denetimini kapsar; iç ve dış veri tabanlarının kurulması.
4. Bilimsel faaliyetler bölümü, buna çok amaçlı salon da dahildir.

7.2.5 Birimlerin Dağılımı

1- Yönetim.

2. Büro.

3. Tedarik bölümü, kayıt bölümü.

4. Birinci kütüphane salonu: İslam bilimleri kaynakları (Kur'an-Kerim, Sünnet, Hadis, fıkıh, kelam ve tasavvuf ilimleri).

5. İkinci kütüphane salonu: Bilimsel kaynaklar.

6. Üçüncü kütüphane salonu: Dil ile ilgili kaynaklar.

7. Hizmetler kısmı.

8. Bilimsel etkinlikler ve müze yönetimi bölümü.

9. Bilgi alışverişi bölümü.

7.2.6 Kütüphane Mobilyaları

Bu tesis aşağıdakilere dayanır;

- Kütüphanede görevliye ihtiyaç duymaksızın gerektiğinde bilgilendirme dışında doğrudan fayda sağlanması için her zaman açık olmalıdır.
- Mobilya öğeleri: dolaplar, sandalyeler vb hepsi ahşap ve binanın iskeletine uygun olmalıdır.
- Mekânın işlevine uygun iç tasarımların hazırlanması.
- Gözetim kameralarıyla tüm mekânın donatılması ve okuma odalarında görevlilere ihtiyaç duyulmaması planlanmıştır.

8. Ekler

8.1 Rölöve Çizimleri

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiftli Mah. Zeyrek, İstanbul

Ada: 2/183

Parsel: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNEMER

BASLIK: Vaziyet planı - Genel ökü içinde

ÇİZEN: AHMAD MASRI

No: 180211041

ÖLÇEK: SERİ ÖLÇEK

PROJANO: 1

Tarih: 09/02/2017

Rehber

Malzeme

Bazımlı

Restorasyon

KUZEY

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Cibali Mah. Zeyrek, İstanbul

Ada: 2/183

Parsel: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MINE ESMEER

BASLIK Haydar Paşa Külliyesi - Vaziyet planı

ÇİZEN AHMAD MASRI

No: 190211041

ÖLÇEK ŞERH ÖLÇEK

2

PROJANO

Tarih: 09/12/2017

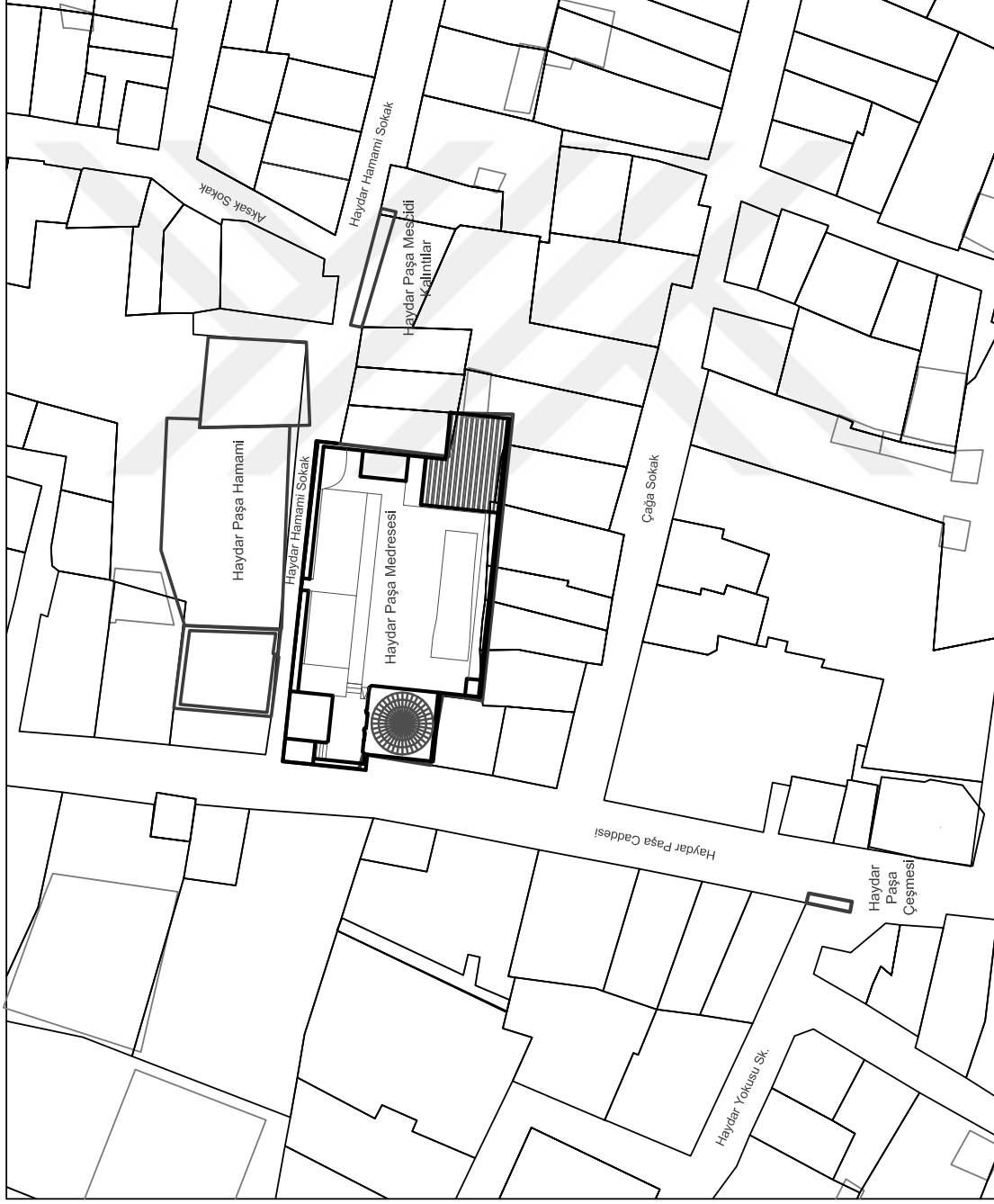
Rebbe

Malzeme

Bazulu

Restorasyon

KUZEY

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeyrek, İstanbul
Ada: 2/183 Parsel: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNEM ESMEER

BASLIK Çati planı

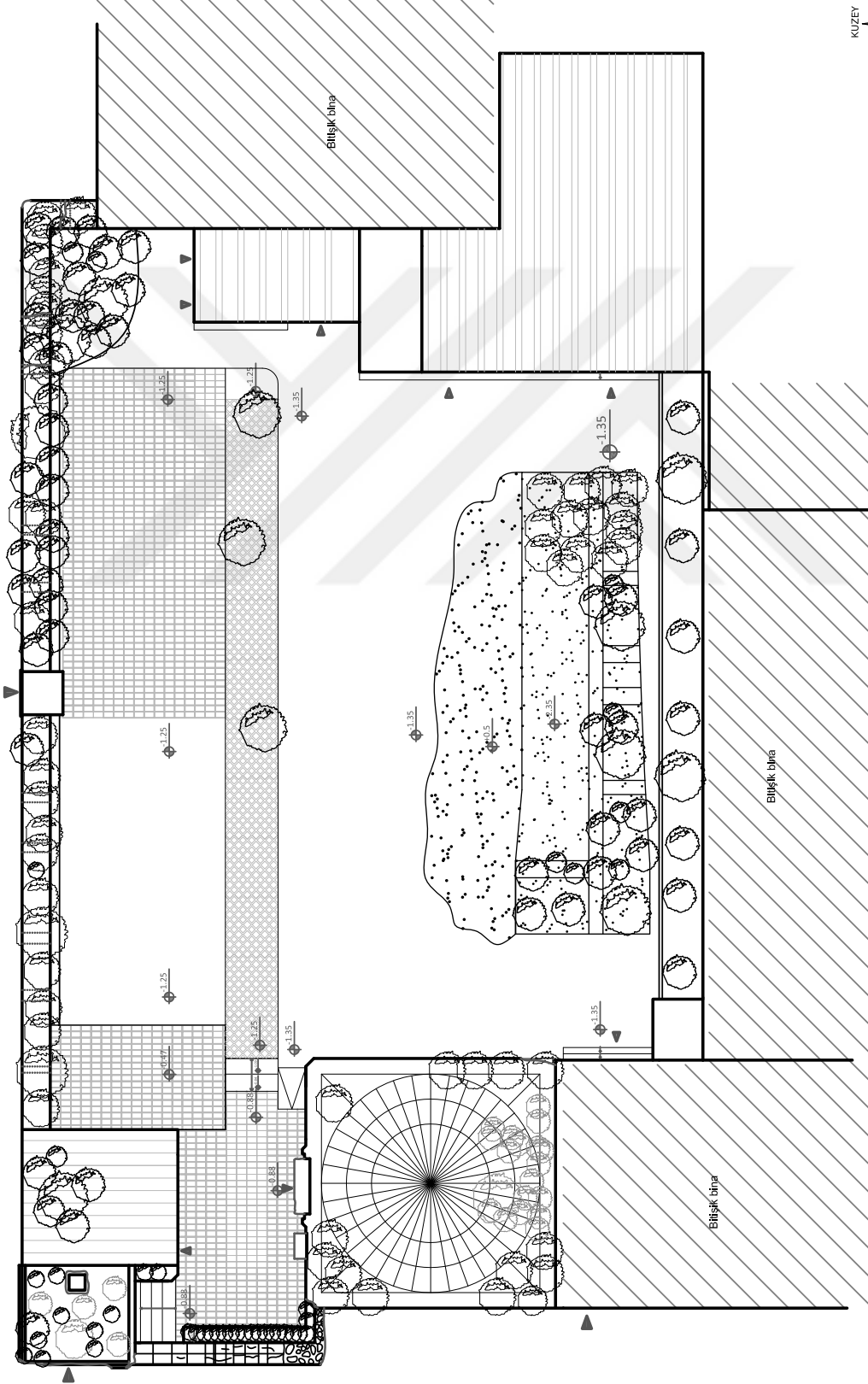
ÇİZEN AHMAD MASRI No: 190211041

ÖLÇEK SERİ ÖLÇEK

PROJE NO 3

Tarih: 09/12/2017

Restorasyon	Restorasyon
Malzeme	Restorasyon
Bozuluş	Restorasyon
Revizyon	Restorasyon

FSMVÜ

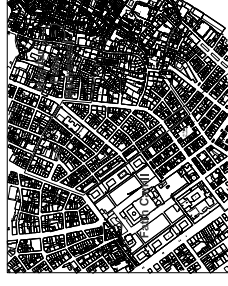
MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeyrek, İstanbul
Ada: 2183 Parsel: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MINE ESMEER

BASLIK Zemin kat planı

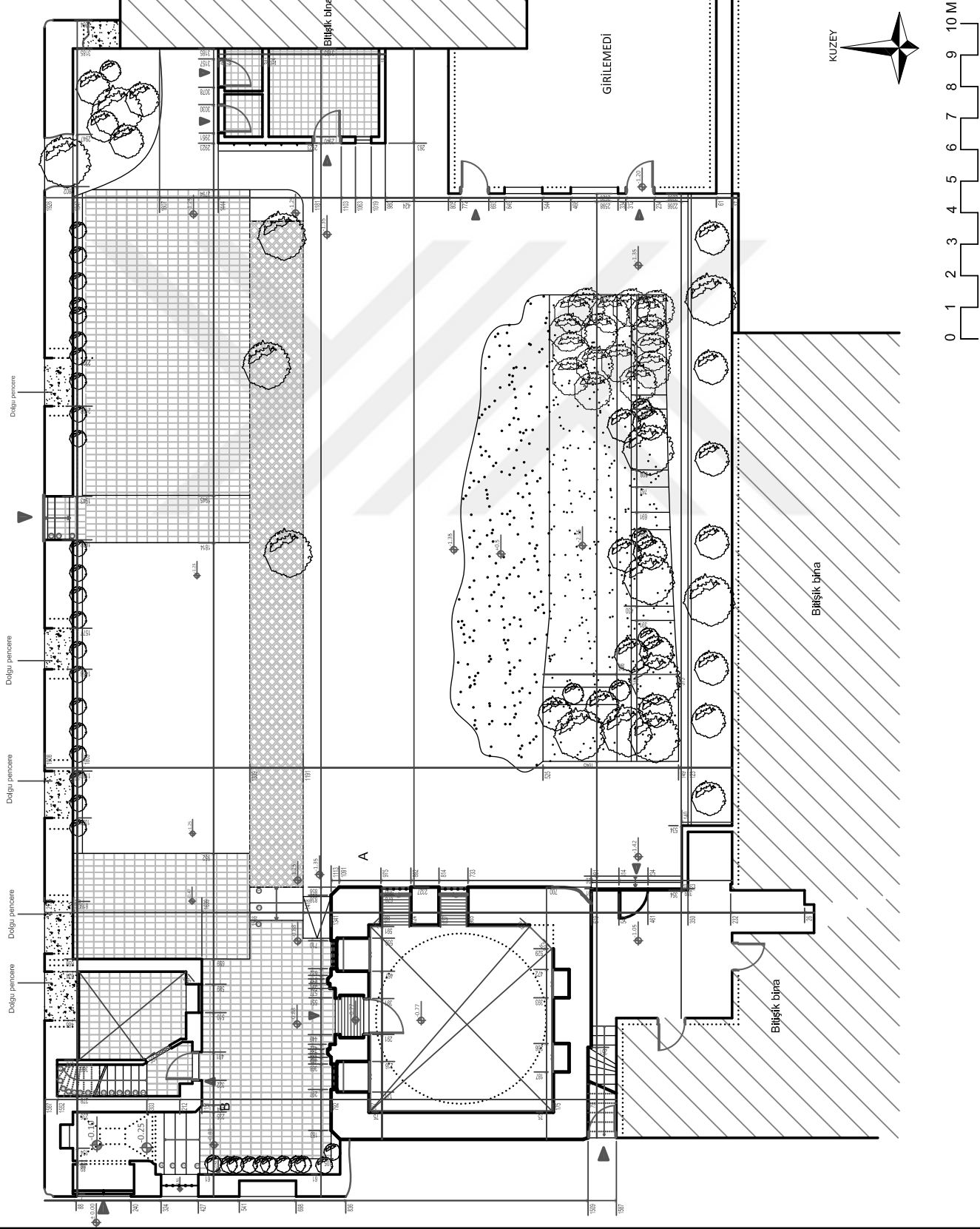
ÇİZEN AHMAD MASRI No: 190211041

ÖLÇEK SERİ ÖLÇEK

PROJE NO 4

Tarih: 09/12/2017

Röleve	Malzeme	Bazımlar	Restorasyon
Mikrofilm			Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KURUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

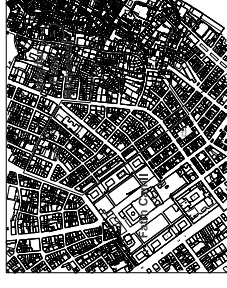
2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Cibali Mah. Zeyrek, İstanbul

Ada: 2/183

Parsel: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNİ ESMEER

BASLIK Batı cephe - Dış görünüm

ÇİZEN AHMAD MASRİ No: 190211041

ÖLÇEK ŞERH ÖLÇEK

PROFANNO 5

Tarih: 09/12/2017

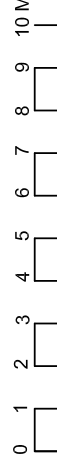
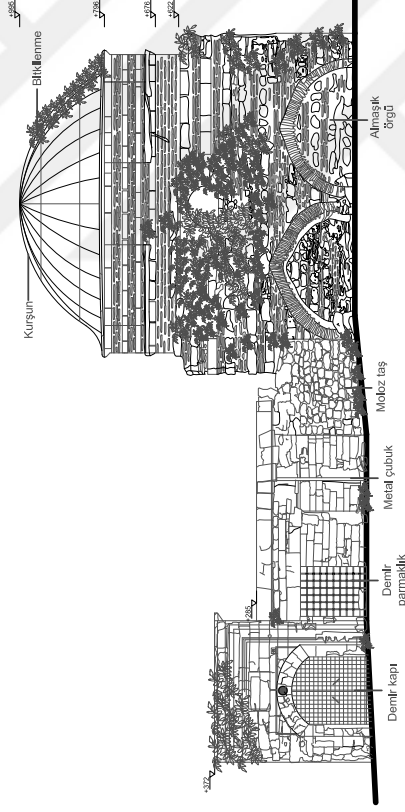
Robbe

Malzeme

Restorasyon

Bazulu

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KURUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

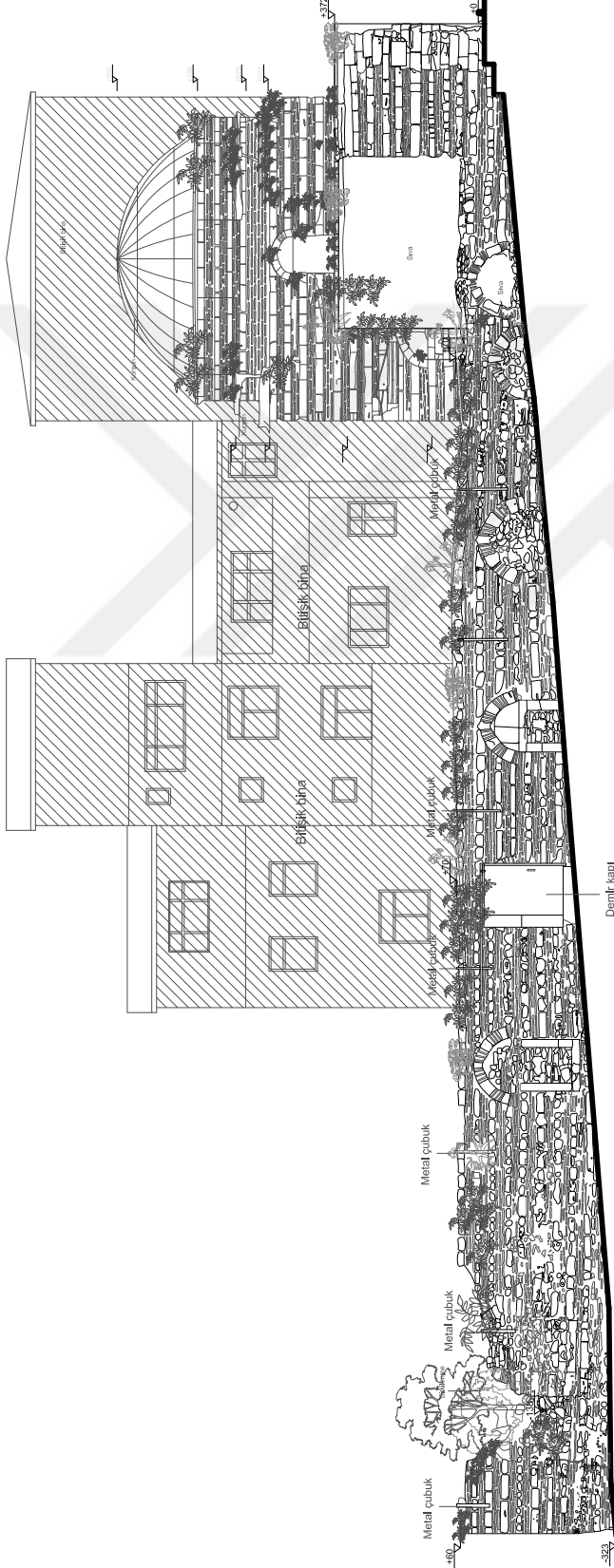
2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Cibali Mah. Zeyrek, İstanbul

Ada: 2/183

Parsel: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNİ ESME

Güney cephe -Dış görünüm

AHMAD MASRİ

No: 190211041

ŞERH ÖLÇEK

6

Tarih: 09/12/2017

Röleve

Malzeme

Bazülme

Restorasyon

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

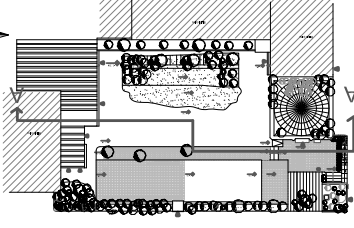
2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Cibali Mah. Zeyrek, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNEMER

BASLIK Anıtdan Güney yönünde -AA kesiti

ÇİZEN AHMAD MASRI No: 18021041

ÖLÇEK SERİ ÖLÇEK

PROJE NO 7

Tarih: 09/12/2017

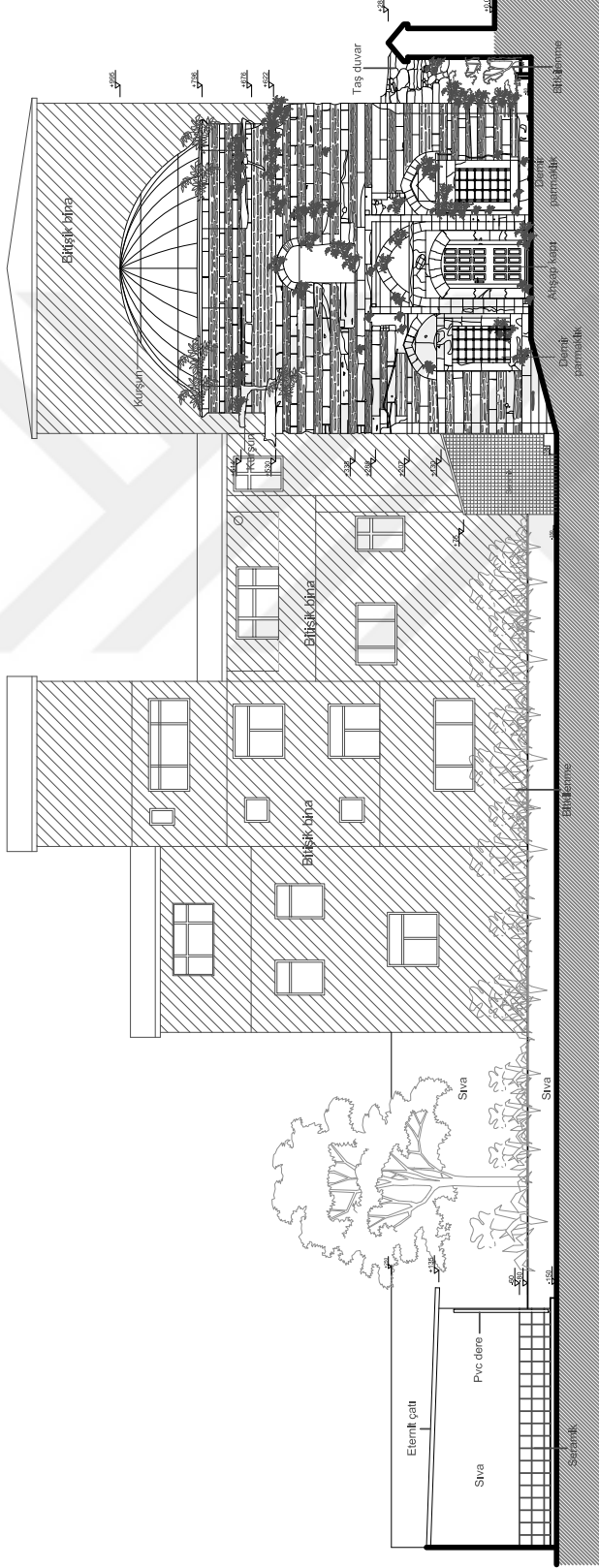
Robbe

Malzemeler

Bazuhna

Restorasyon

Restorasyon

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KURUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

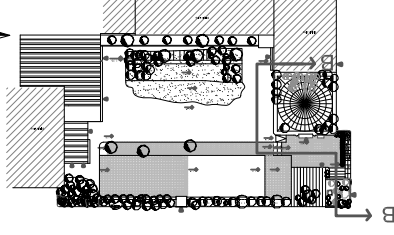
2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Cibali Mah. Zeyrek, İstanbul

Ada: 2/183

Parsel: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. M. İ. ESMER

BASLIK Avludan Batı yönünde - BB kesiti

ÇİZEN AHMAD MASRİ No: 190211041

ÖLÇEK 8/16

PROJE NO 8

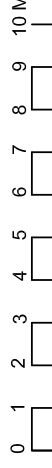
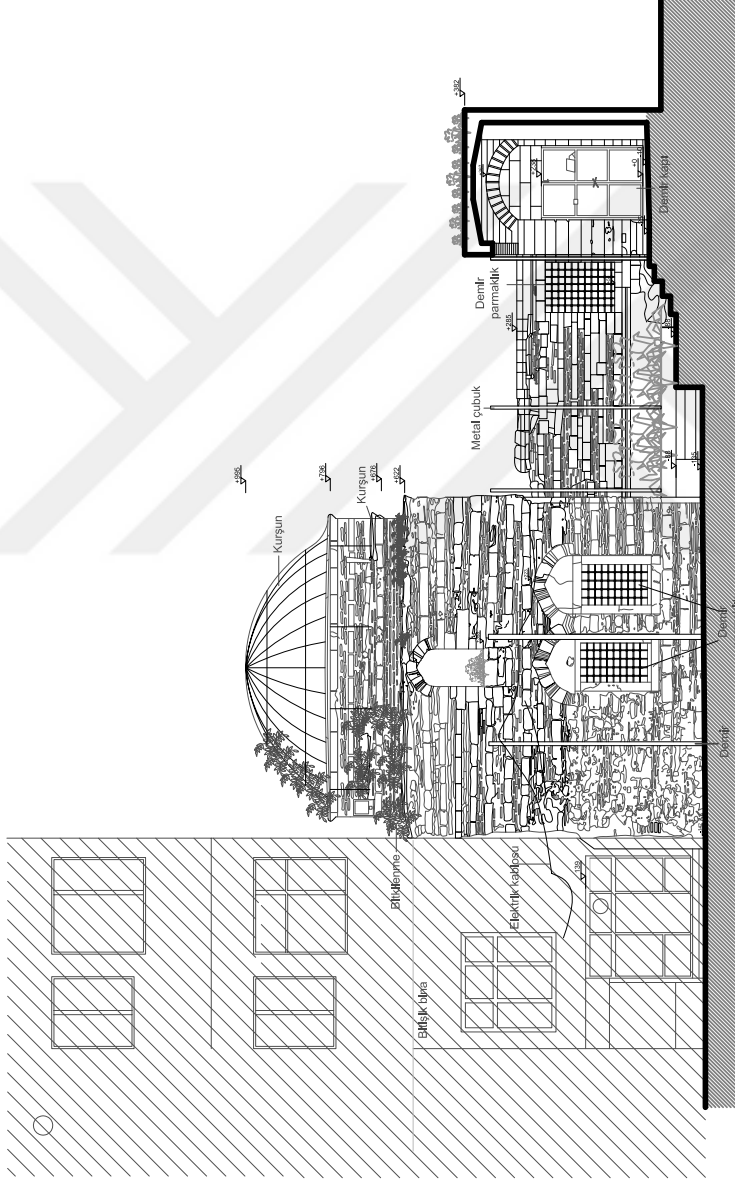
TARİH 09/12/2017

Revizyon

Malzeme

Bazı

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

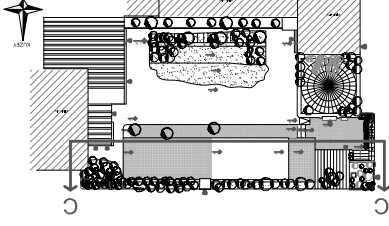
2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Cibali Mah. Zeyrek, İstanbul

Ada: 2/183

Parsel: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNEM ESNER

BASLIK Avludan Kuzey yönünde - CC kesiti

ÇİZEN AHMAD MASRI

No: 190211041

ÖLÇEK 9/10

ŞERH ÖLÇEK

PROJANO

9

Tarih: 09/02/2017

Röleve

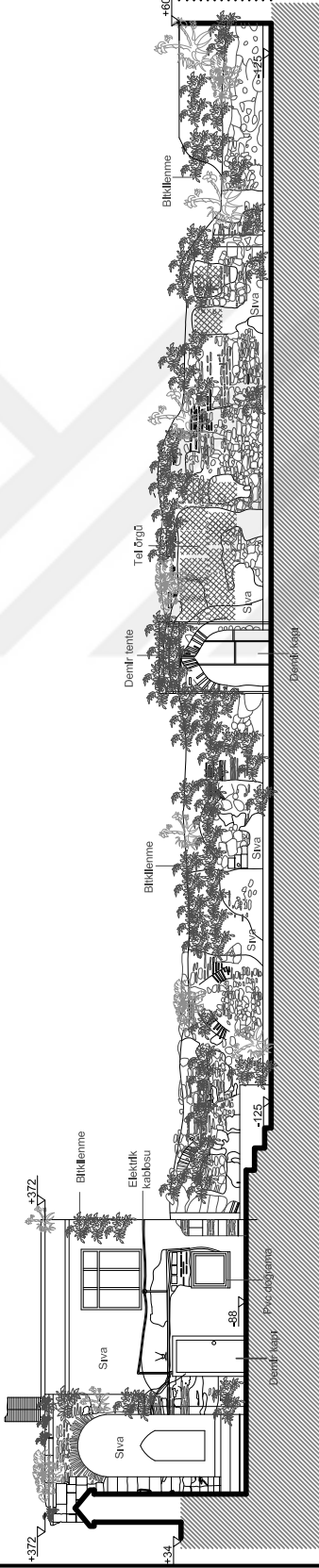
Malzeme

Bazülme

Restorasyon

Restorasyon

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KURUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

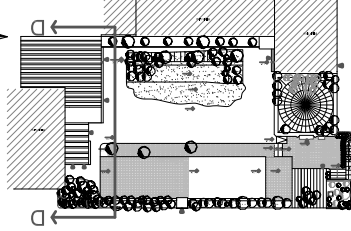
2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Cibali Mah. Zeyrek, İstanbul

Ada: 2/183

Pansel: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. M. İ. ESMER

BASLIK: Ayludan Doğu yönünde - DD kesiti

ÇİZEN: AHMAD MASRI

No: 1902/1041

ÖLÇEK: SERİ ÖLÇEK

PROFANNO: 10

TARİH: 09/12/2017

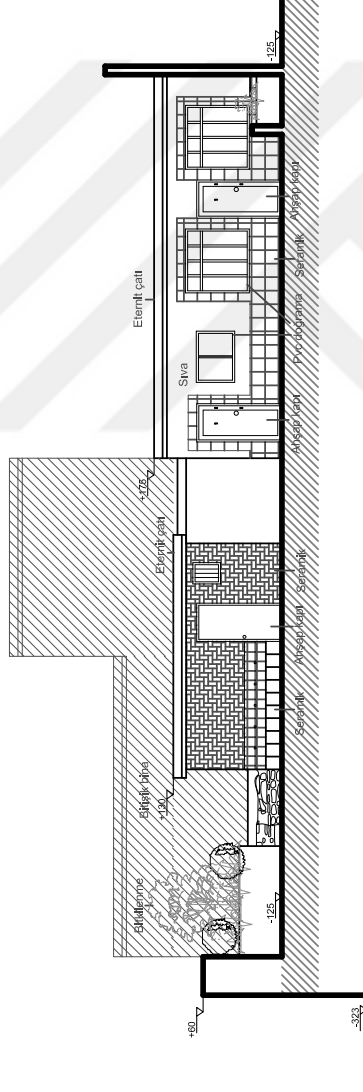
Robbe

Malzeme

Restorasyon

Bazuh

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

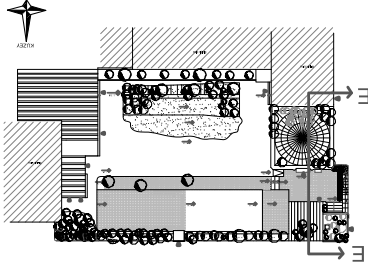
2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Cibali Mah. Zeyrek, İstanbul

Ada: 2/183

Parsel: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNE ESNER

BASLIK **EE kesiti**

ÇİZEN AHMAD MASRI

No: 180211041

ÖLÇEK ŞERİH ÖLÇEK

PROJE NO **11**

TARİH 09/10/2017

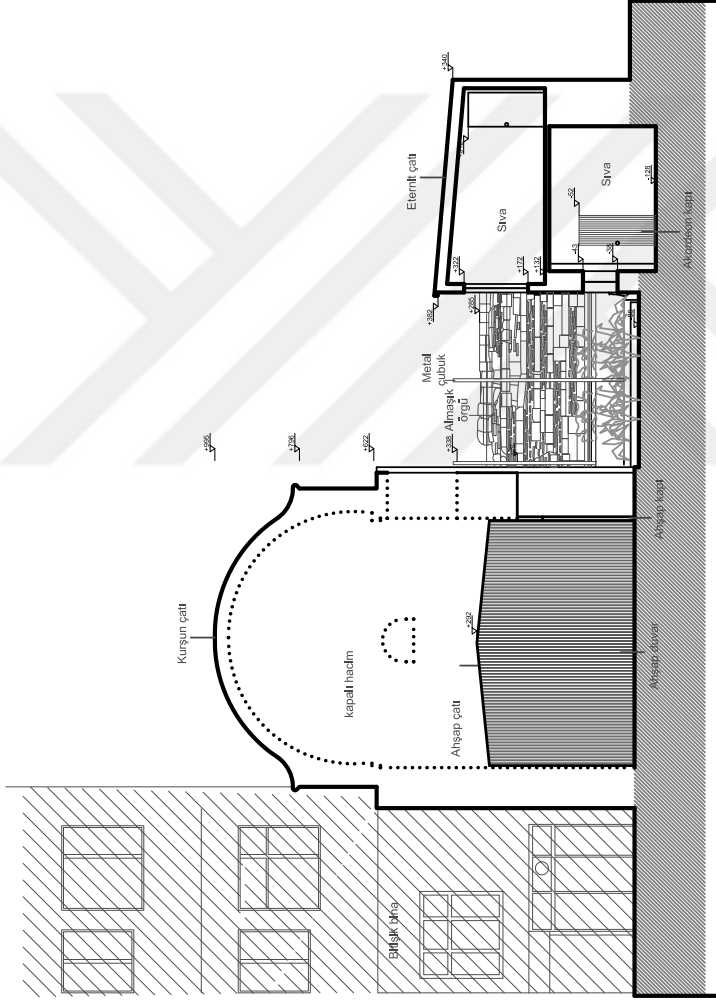
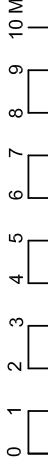
Roller

Malzeme

Bozulum

Restorasyon

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KURUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

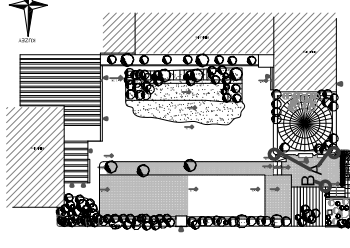
2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeyrek, İstanbul

Adı: 2183

Panelsi: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNİ ESME

BASLIK **Ayrıntılar**

ÇİZEN AHMAD MASRI No: 190210041

ÖLÇEK SERİT ÖLÇEK

PROJE NO **13**

Tarih: 09/12/2017

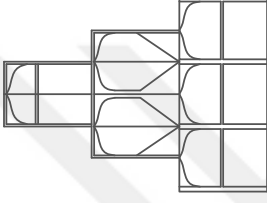
Releve

Malzeme

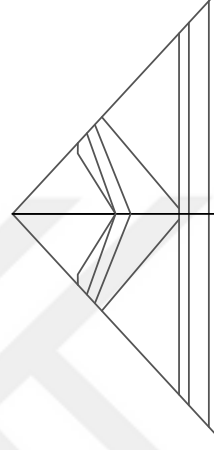
Restorasyon

Bazı

Restorasyon

A
Ön cephe

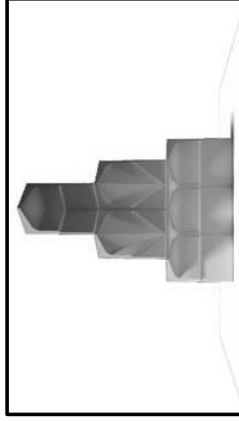
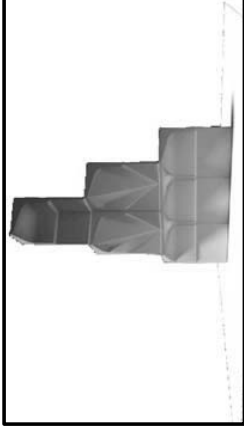
B
Altı cephe

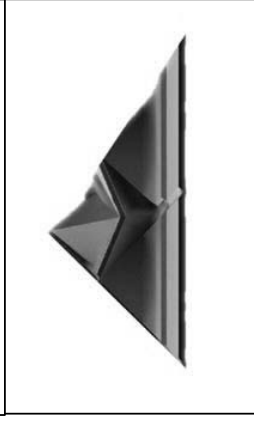
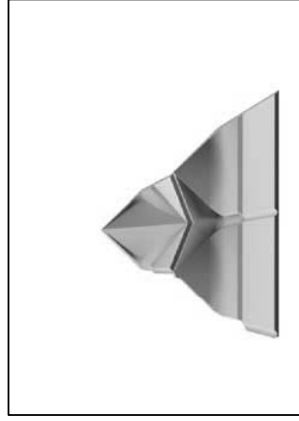
A

B

A

B

8.2 Malzeme Analizi

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARİK KORUMA VE RESTORASYON PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiftlik Mah. Zeynep, Beşiktaş

Ada: 2/183

Panelsi: 17

MALZEME LEJANDI

Küfiski taş ve tuğla (alınışık duvar)

Asfalt

Karo

Kaldırım taşı

Ahşap

Toprak

Betonarme

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMRE ESMEER

Malzemeler

Zemin kat planı

CHİZEN AHİAD İASRI No: 18021041

ÇÜCEK SERİT ÇÜCEK

PAFTA NO 14

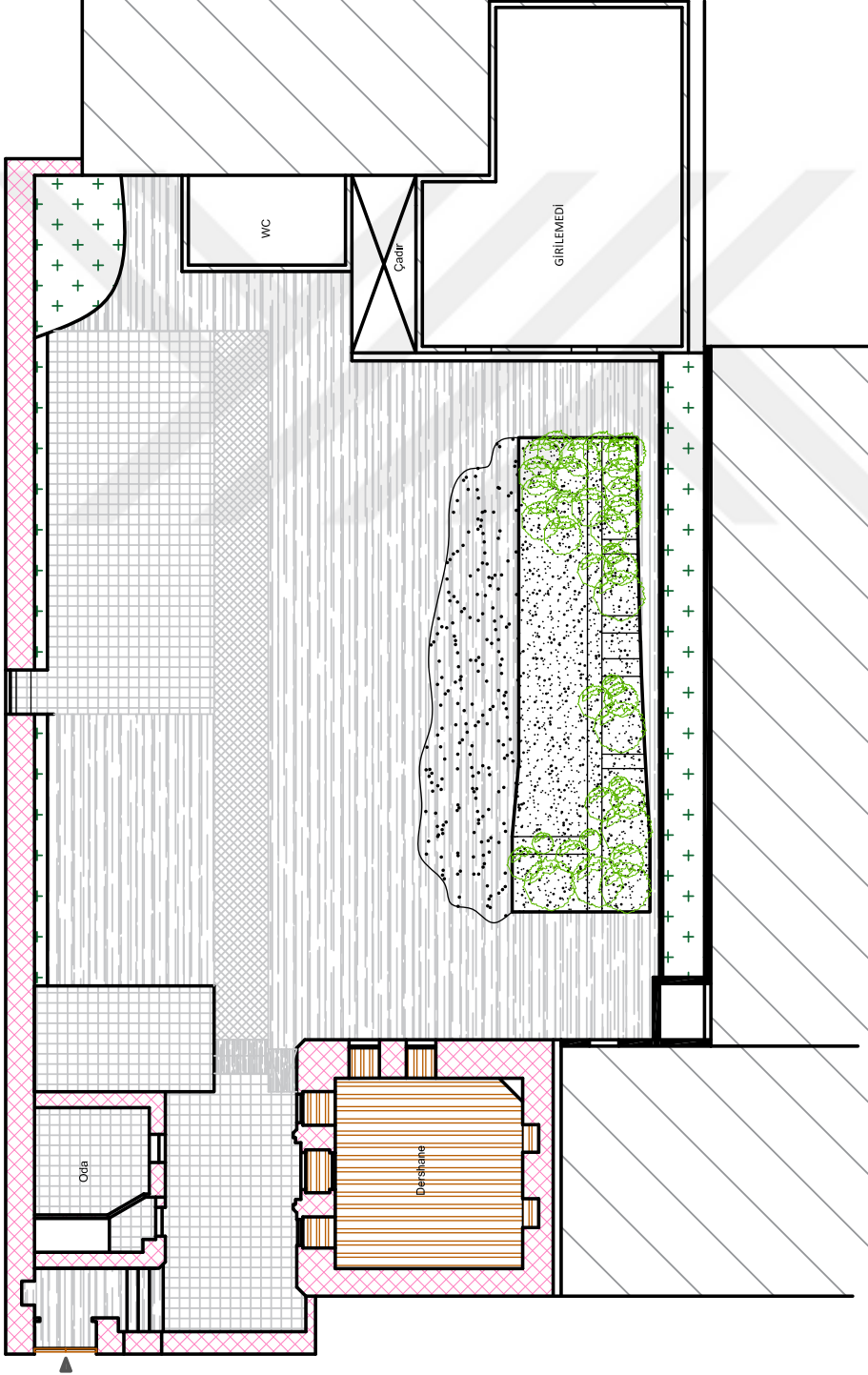
Tarih: 08/2017

Restorasyon

Bozulma

Malzemeler

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

MALZEME LEJANDI

Tuğla ve küreklî taş

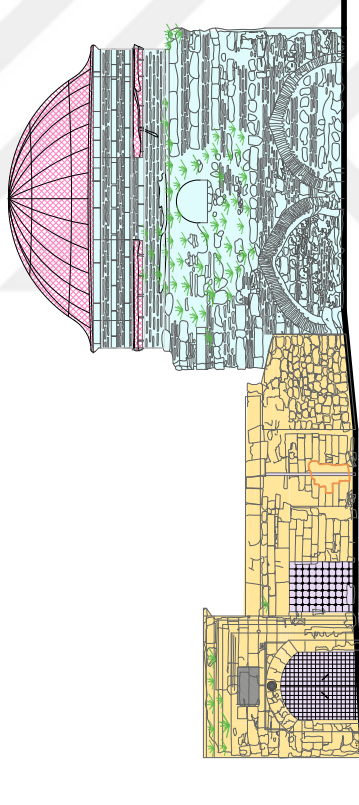
Taş

Kurşun

Metal

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

Malzemeler

Başlık **Batı cephne - Dış görünüm**

ÇİZEN AHMAD MASRI

Nr: 180211041

ÇİZİLEN ŞERH ÖZBEK

PAFTA NO 15

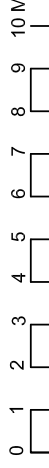
Tarih: 08/02/2017

Rehber

Malzeme

Bozuluş

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARİK KORUMA VE RESTORASYON PROGRAMI

2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul
Ada: 2/183 Parsel: 17

MALZEME LEJANDI

Tuğla ve küreklî taş

Kireçli taş

Çimentolu müdahaleler

Metal

Çimentolu sıva

Bitişik bina - Betonarme

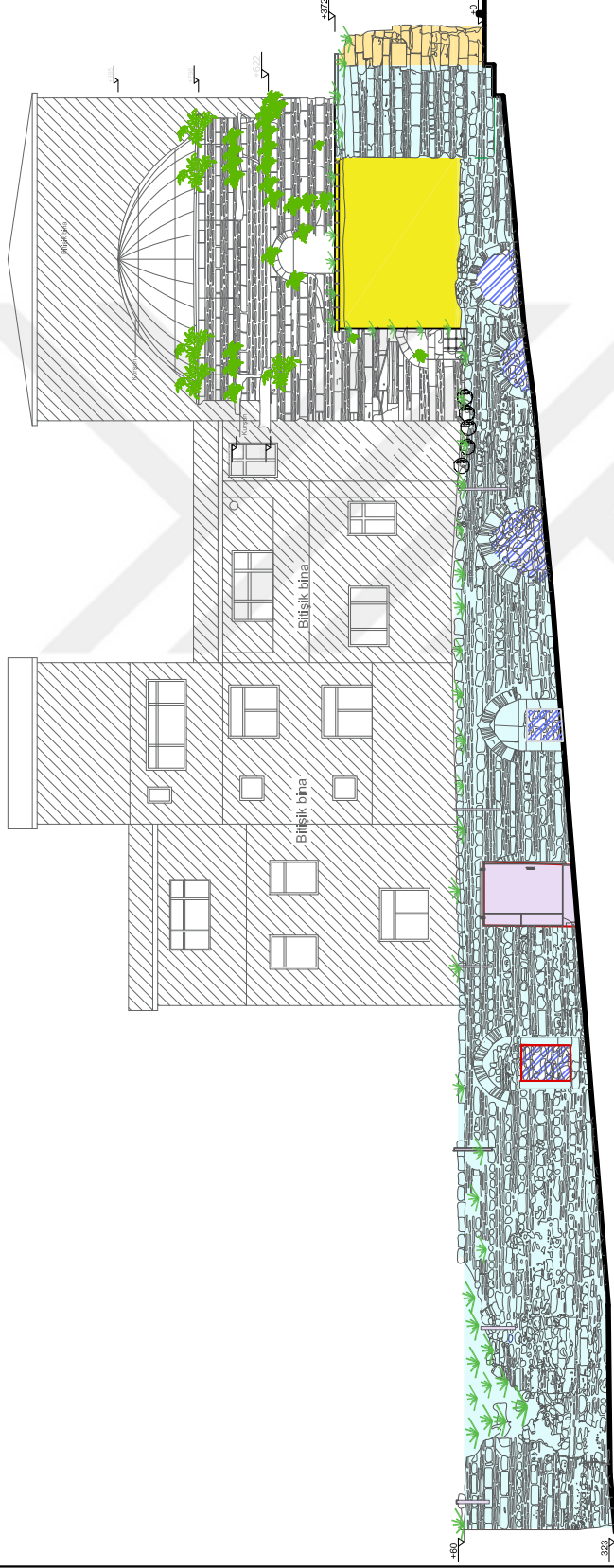
TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

Malzeme

Güney cephe - Dış görünüm

BASLIK	AHMAD HASRİ	Nr: 1802/1041
ÇİZEN	ŞERH ÖZÇEK	
ÖLÇEK	1/6	
PROJE NO	16	
Tarih	18/02/2017	
Roller	Malzeme	Bozuma
Müdahale	Restorasyon	

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KURUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

MALZEME LEJANDI

Tuğla ve küfeki taş

Kireçli taş

Metal

Ahşap

Bitişik bina - Betonarme

Kurşun

Sıva

Seramik

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

Malzemeler

BASLIK: Aylüdan Güney yönünde -AA kesiti

ÇİZEN: AHMAD MASRI

No: 1802/1041

ÖLÇEK: SERİ ÖLÇEK

17

Tarih: 08/2017

Tablo: 17

Malzeme

Restorasyon

Bozulma

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARİK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

MALZEME LEJANDI

Tuğla ve küreki taş

Kireçli taş

Tuğla

Metal

Bitişik bina - Betonarme

Kurşun

Elektrik kablosu

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

Malzeme

BASLIK: Avludan Batı yönünde - BB kesiti

ÇİZEN: AHMAD MASRI

No: 18021041

ÖLÇEK: SERİT ÖLÇEK

PAFTA NO: 18

Tarih: 08/02/2017

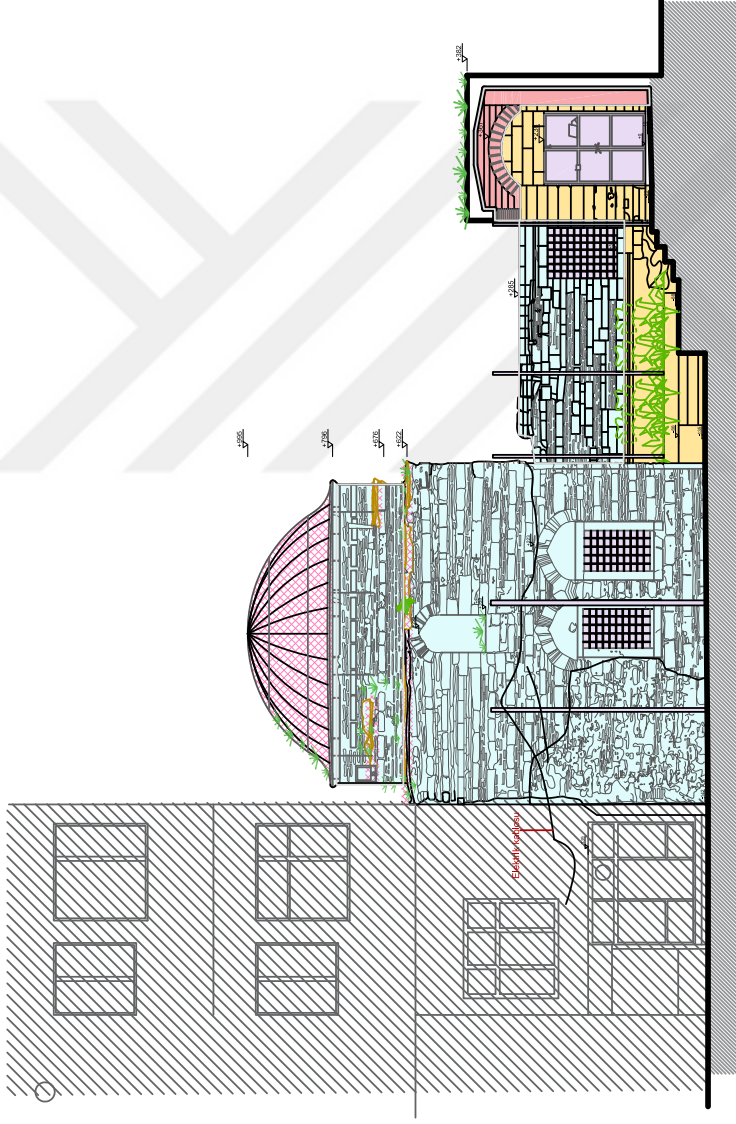
Malzeme

Restorasyon

Bozulma

Malzeme

Restorasyon

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

MALZEME LEJANDI

Tuğla ve kiremit taş

Kireçli taş

Metal

Tel örgü

Çimentolu sıva

Pvc pencere

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

Malzeme

BASLIK: Avludan Kuzey yönünde - CC kesiti

ÇİZEN: AHMAD MASRI

No: 18021041

ÖLÇEK: SERİT ÖLÇEK

No: 18021041

PAFTA NO: 19

19

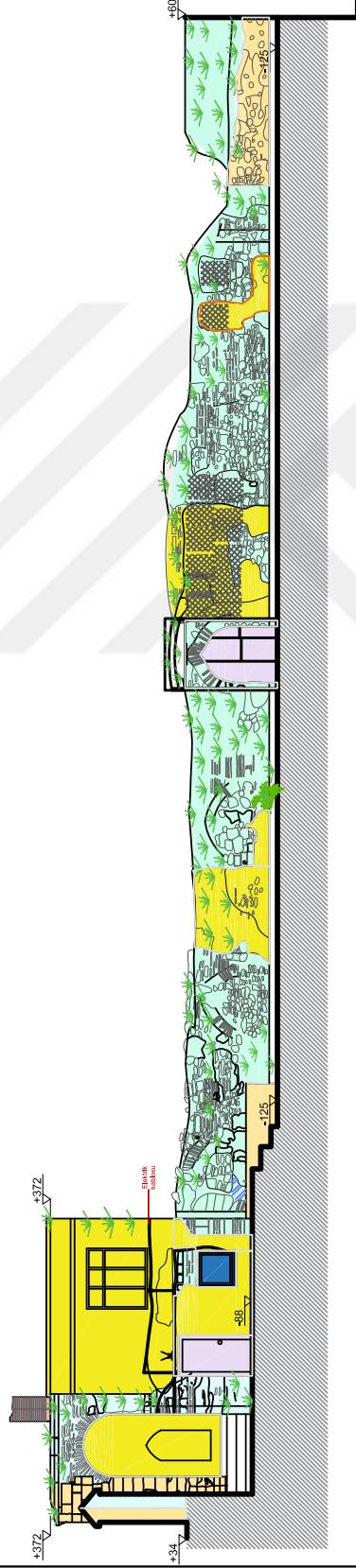
Tarih: 08/2017

Malzeme

Restorasyon

Bozulma

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

MALZEME LEJANDI

Taş

Pvc pencere

Eternit çatı

Seramik

Sıva

Bitişik bina - Betonarme

Ahşap

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEZ

Malzeme

BASLIK: Amudan Doğu yönünde - DD kesiti

ÇİZEN: AHMAD MASRI

Nr: 18021041

ÖLÇEK: SERİT ÖLÇEK

PAFTA NO: 20

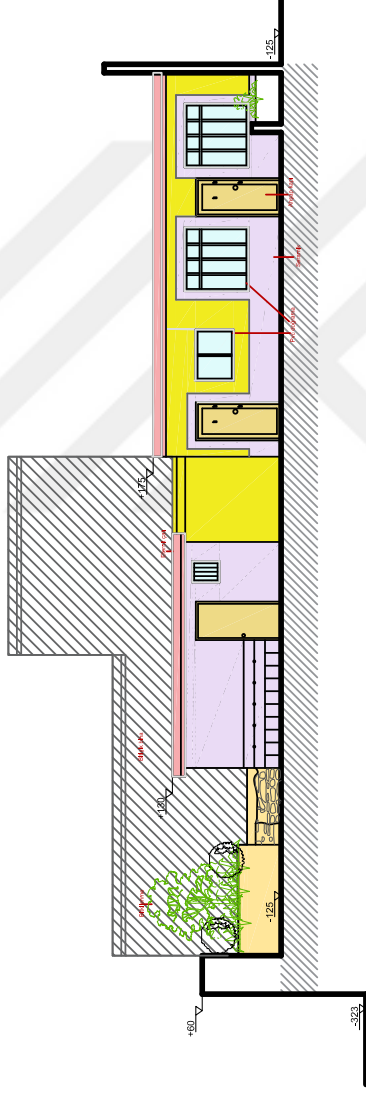
Tarih: 08/02/2017

Rollere

Malzeme

Bozuma

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

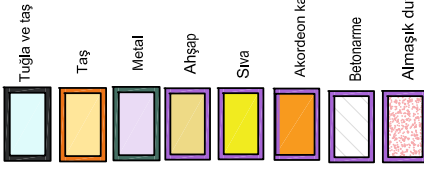
MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli, Mh. Zeynep, İstanbul
Ada: 2/183 Parsel: 17

MALZEME LEJANDI

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

Malzeme

EE kesiti

ÇİZEN AHMAD MASRI No: 19021041

ÖLÇEK ŞERH ÖLÇEK

21

PAFTA NO 8/122017

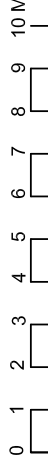
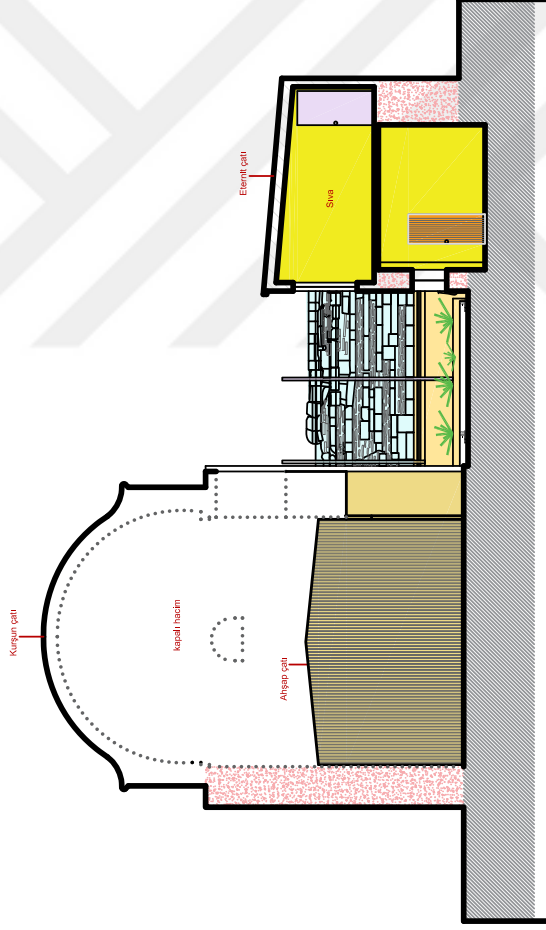
Tarih:

Malzeme

Restorasyon

Bozulma

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

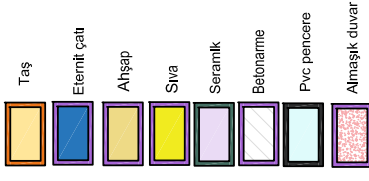
MİMARİK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul
Ada: 2/183 Parsel: 17

MALZEME LEJANDI

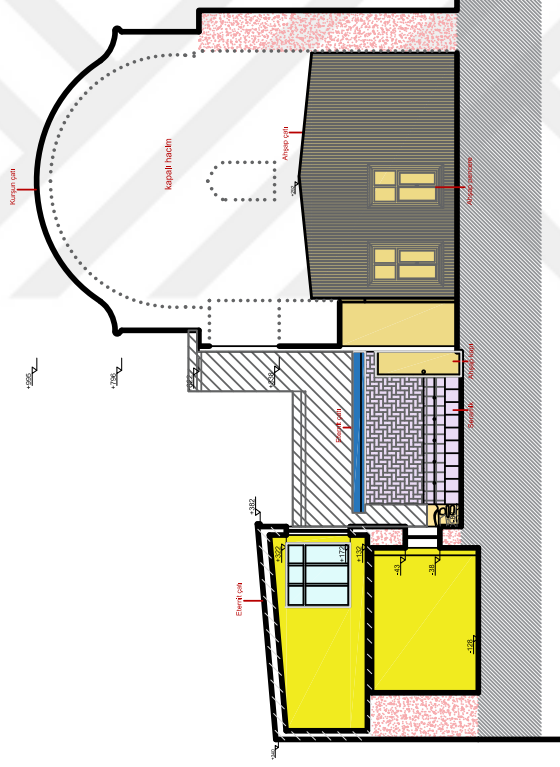

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

Malzeme

BASLIK	FF kesiti	Malzeme
ÇİZEN	AHMAD MASRI	No: 18021041
ÖLÇEK	ŞERH ÖLÇEK	
PAFTA NO	22	
Tarih	18/02/2017	
Roller	Malzeme	Restorasyon
	Bozuma	Restorasyon

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

8.3 Bozulma Analizi

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARİK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

BOZULMA LEJANDI

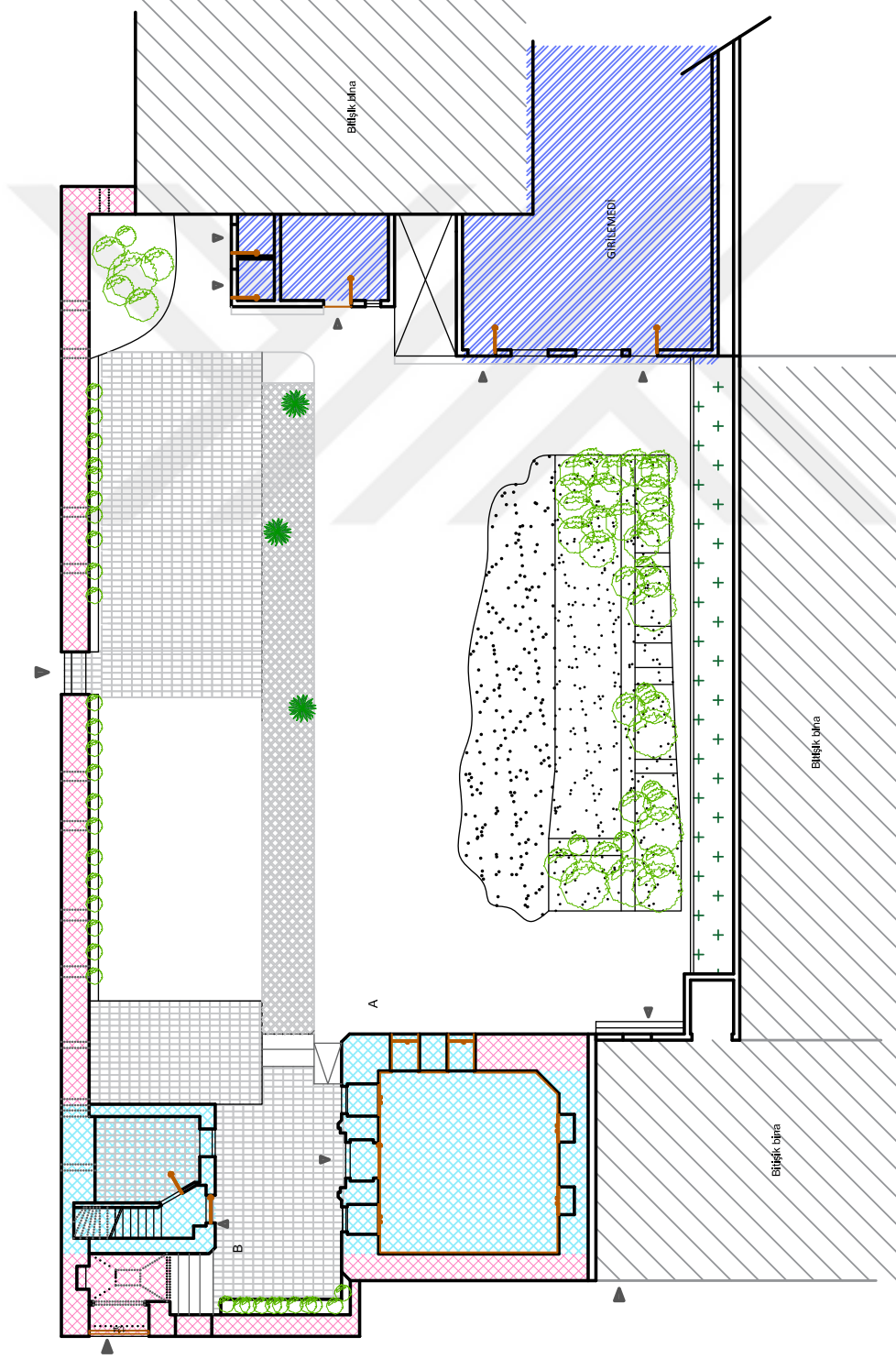
- Çok hasarlı
- Orta hasarlı
- İyi durumda
- Bitişik bina

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNEMER

Zemin kat planı

BASLIK	AHMAD MASRI	No: 18021041
ÇİZEN	ŞERİT ÖZÇEK	
ÖLÇEK	1/20	
PAFTANO	23	
Tarih:	18/02/2017	
Revizyon		
Malzeme	Bozulma	Restorasyon

KUZZEY

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

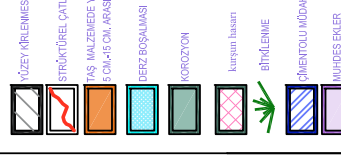
KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli, Mh. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Pansel: 17

BOZULMA LEJANDI

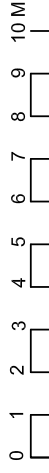
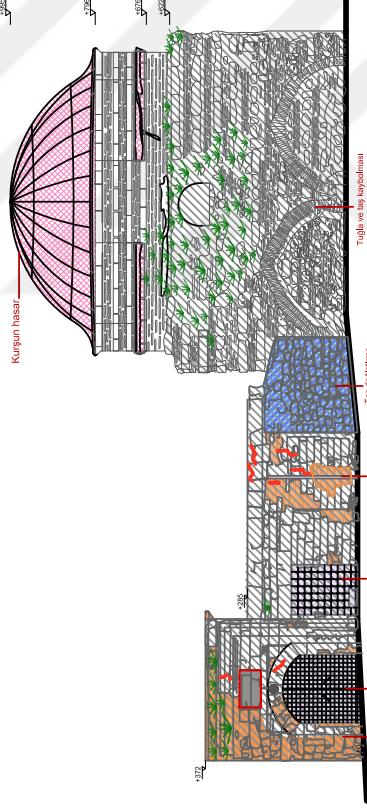
5 cm aralığındaki taşın kayması ve 0.5 cm aralığındaki kalsiyum bozulması için cepheye gidilmelidir.

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

Batı cephe - Dış görünüm

BASLIK	AHMAD MASFİ		Nr: 18021044
ÇİZEN	ŞERH ÖZÇEK		
ÖLÇEK	24		
PAPYANO	18/12/2017		
Tarih:			
Rejide	Malzeme	Bozulma	Restorasyon
Müdahale			

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARİK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiftçi Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

BOZULMA LEJANDI

YÜZEY KRİLENMİŞ

STRÜKTÜREL ÇATLAK

TAŞ MALZEMEDE YÜZEY KATBI
5 CM.-15 CM. ARASI

DEZ BOŞALMASI

KOROZYON

BITÜLENME

ÇİMENTOLU MÜDHALELER

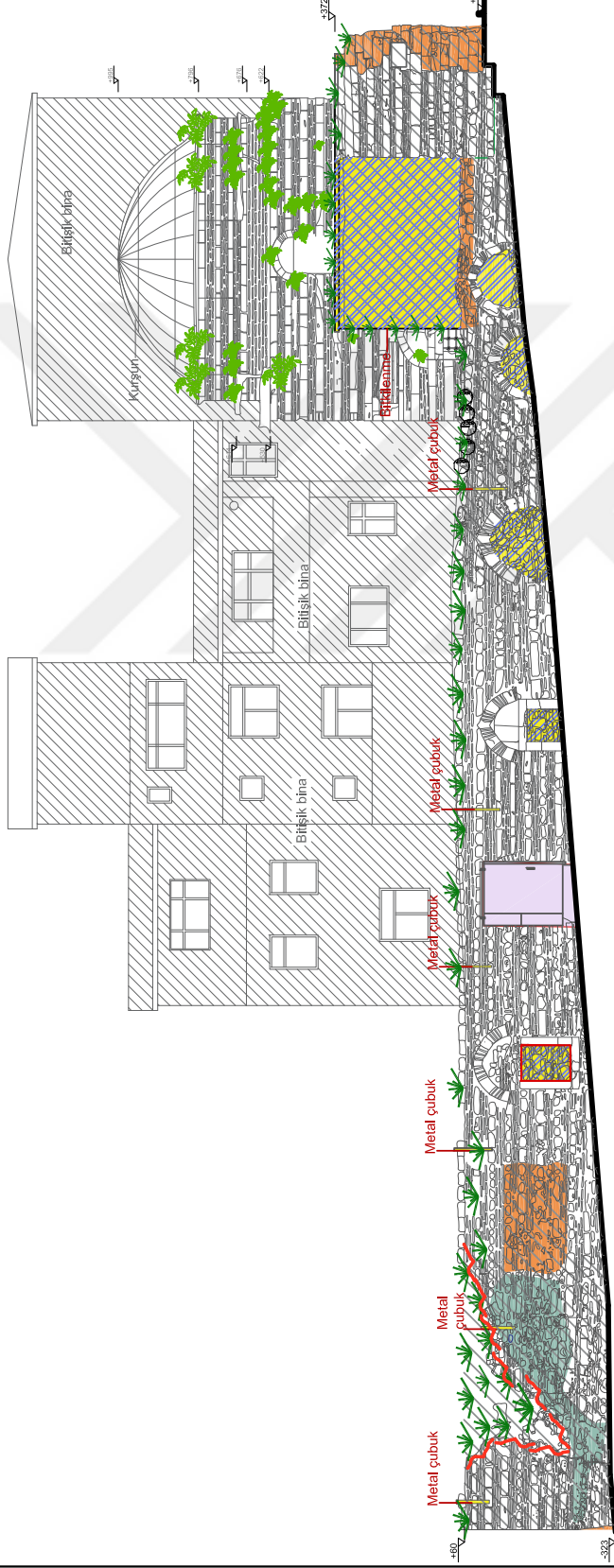
MUHDES EKLER

MATERYAL DEĞİŞTİRİM
(malzeme değişimi)

* 3 cm'den küçük yüzey kırılmaları ve 3 cm derinliğe kadar derz boşalması bütün cephe üzerinde gözlemlenmiştir.

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

Güney cephe -Dış görünüm

BASIM

ÇİZEN

ÖLÇEK

PAFTA NO

Tarih

Rölöve

Müdahale

Restorasyon

AHİMED MASRİ

No: 180211041

ŞEHİR ÖLÇEK

25

18/12/2017

Malzeme

Bozulma

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARİK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 GÜZ YARIYILI

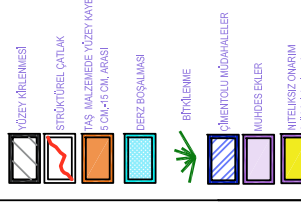
KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

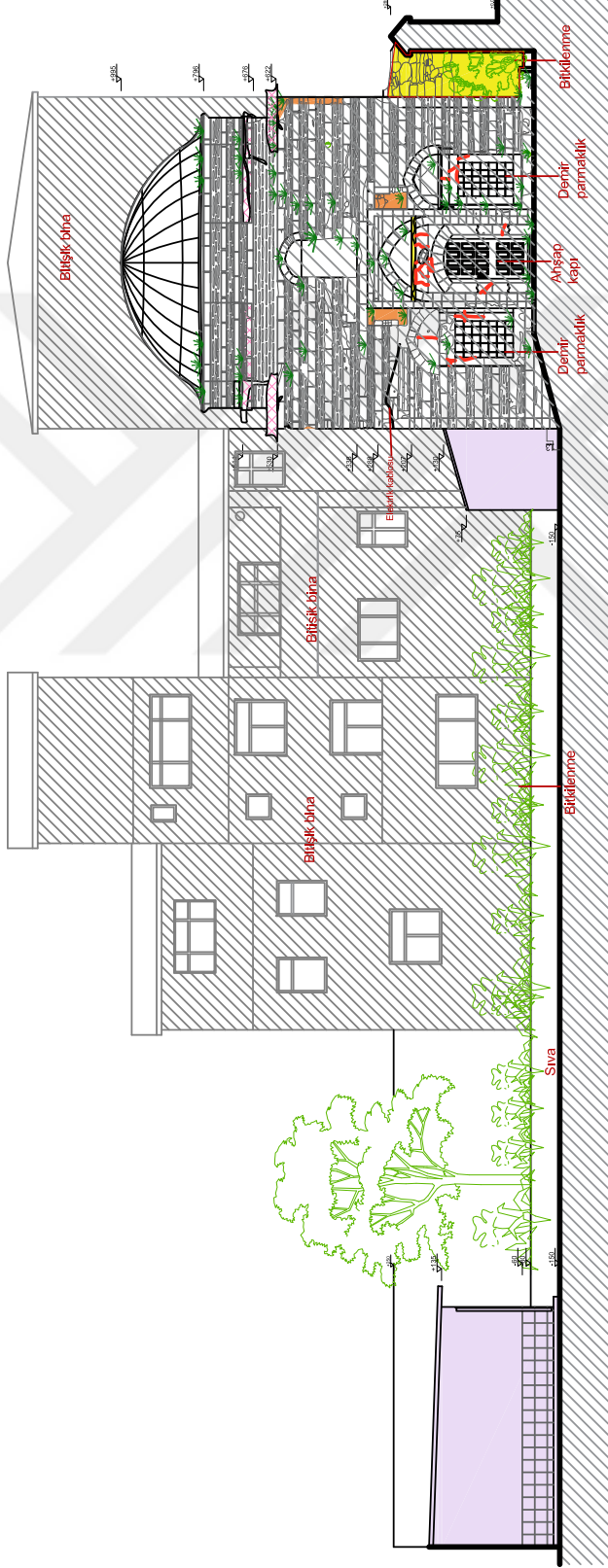
Ada: 2/183

Pansel: 17

BOZULMA LEJANDI

* 5 cm'den küçük kırık kayıp ve 3 cm'den fazla sızdırma bozulması bütün cepheye görülmektedir.

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNİ ESMEER

BASIM: Aylüdan Güney yönünde -AA kesiti

ÇİZEN: AHMAD MASRI No: 18021041

ÖLÇEK: SERİ ÖLÇEK

PAFTA NO: 26

Tarih: 18/02/2017

Roller	Malzeme	Bozulma	Restorasyon
Müdahale			

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli, Mh. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

BOZULMA LEJANDI

Taş ve Tuğla Kaybı - YERİNDEN KAYMASI

ÇİMENTOLU İNDHALELER

YÜZEY KIRILMISI

STRÜKTÜREL ÇATLAK

TAŞ MALZEME YÜZEY KAYBI

5 CM-16 CM ARASI

DERZ BOŞALMASI

İTİLEME

ÇİMENTOLU İNDHALELER

MÜDESE EĞLER

NİTELİKSİZ ONARIM
(mülhak/mulhakama)

* 5 cm'den düşük yüzey kayıpları ve 3 cm derinliğe kadar derz boşalması için espriyle püskürtülmektedir.

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

BASLIK Avludan Kuzey yönünde - CC kesiti

ÇİZEN AHMAD MASRI No: 18021041

ÖLÇEK ŞERH ÖLÇEK

PAFTA NO 28

Tarih: 09/02/2017

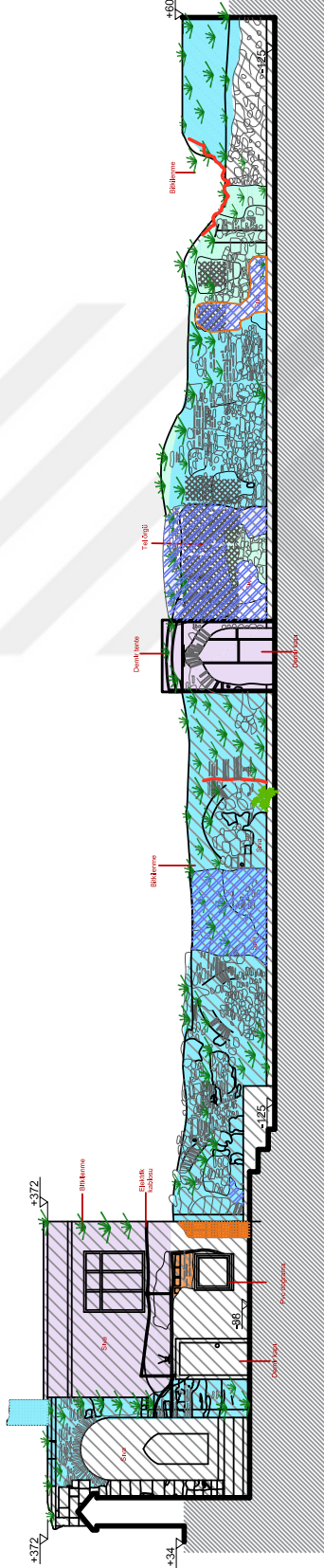
Rolöve

Müdahale

Restorasyon

Bozulma

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

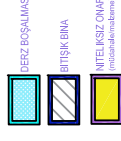
KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli, Mh. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

BOZULMA LEJANDI

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

BASLIK: Amudan Doğu yönünde - DD kesiti

ÇİZEN: AHMAD MASRI

Nr: 18021041

ÖLÇEK: SERİT ÖLÇEK

29

PAFTA NO: 18/22017

Tarih: 18/02/2017

Rollere

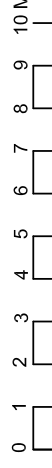
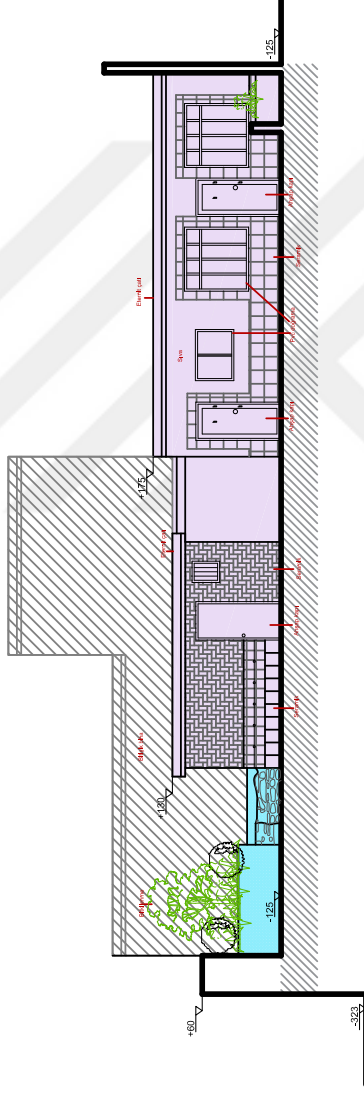
Müdahale

Restorasyon

Malzeme

Bozulma

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

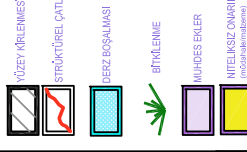
KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

BOZULMA LEJANDI

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

BASLIK EE kesiti

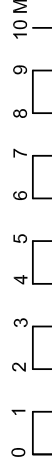
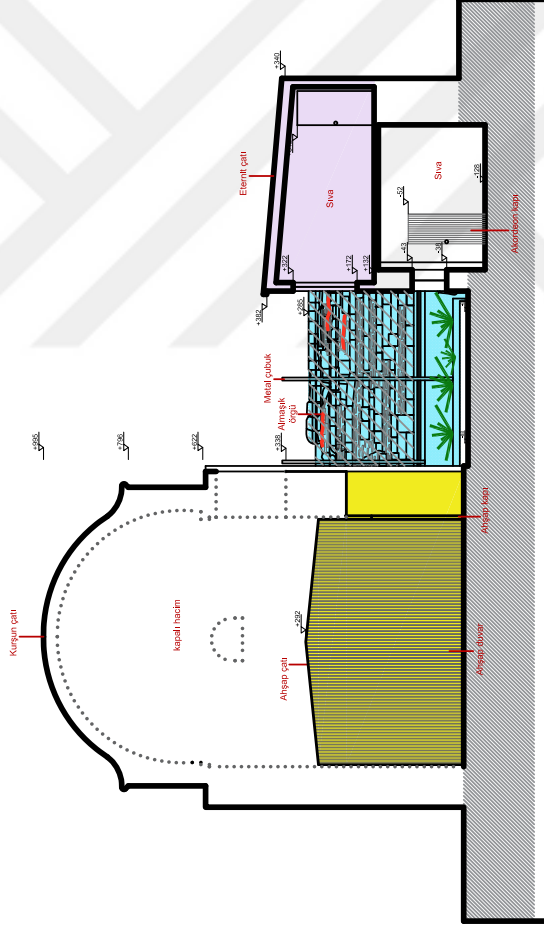
ÇİZEN AHMAD MASRI No: 18021041

ÖLÇEK ŞERH ÖLÇEK

PAFTA NO 30

Tarih: 18/12/2017

Roller	Malzeme	Bozulma	Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARİK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli, Mh. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Pansel: 17

BOZULMA LEJANDI

DEZ BOŞALMASI

MÜHÜR EKLER

Şifalıdır ortamı
(malzeme/taahhüt)

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNEM ESNER

BASLIK FF kesiti

ÇİZEN AHMAD MASRI No: 18021041

ÖLÇEK ŞERH ÖLÇEK

PAFTA NO 31

Tarih: 09/02/2017

Rölöve

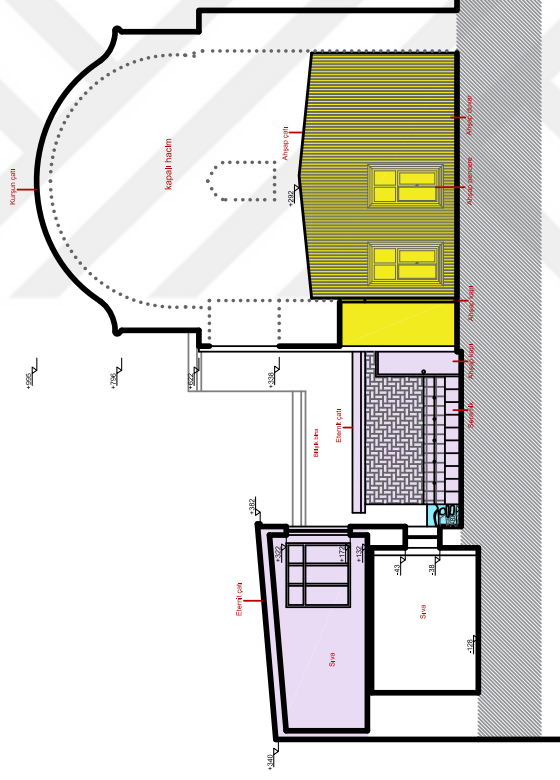
Malzeme

Restorasyon

Restorasyon

Bozulma

Restorasyon

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

8.4 Restitüsyon Çizimleri

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

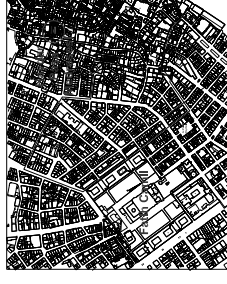
2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNEMER

BASLIK Haydar Paşa Külliyesi - Vaziyet planı

ÇİZEN AHMAD MASRI No: 18021041

ÖLÇEK SERİT ÖLÇEK

PAPYANO 32

Tarih: 08/02/2017

Rollere	Malzeme	Bozulu	Restorasyon
Müdahale			

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KURUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, Kızıllı

Ada: 2/183

Panelsi: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNEMER

Başlık Çatı planı

ÇİZEN AHMAD MASRI

No: 18021041

ÇİZGİ SERİT ÖZGÜR

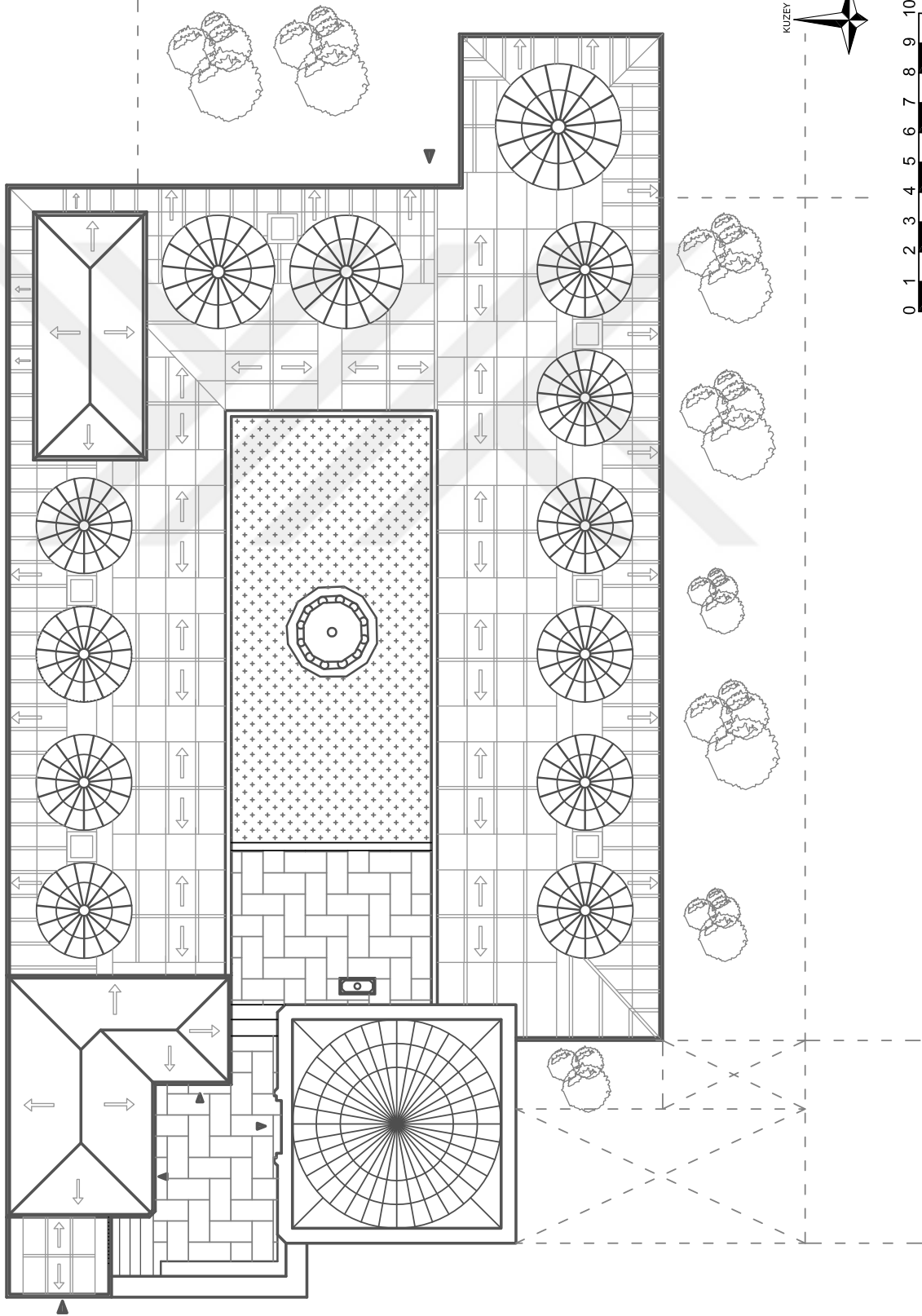
PAFTA NO 33

Tarih: 08/02/2017

Roller Malzeme Restorasyon

Bozuma

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiftli Mah. Zeyrek, İstanbul

Alan: 2183 Pansel: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MNE. ESMER

BASLIK Zemin kat planı

ÇİZEN AHMAO MASRI No: 180211041

ÖLÇEK ŞEBT-ÖLÇEK

PAFTANIO 34

TARİH 19/12/2017

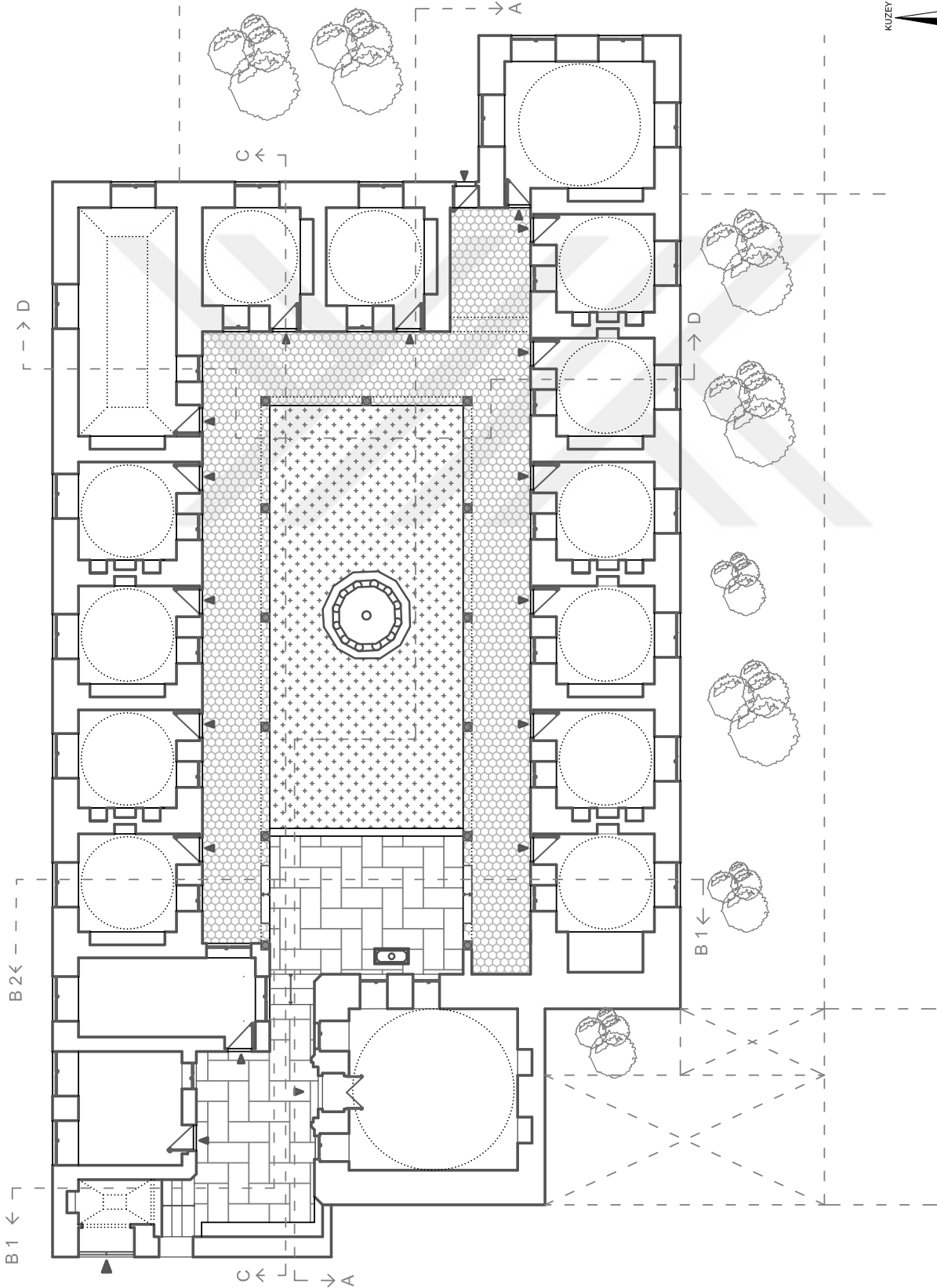
RÖLÖVE

Mikrotaale

Restorasyon

Bozulma

Restorasyon

KUZZEY

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

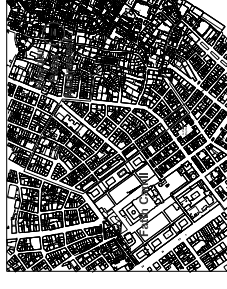
2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

BASLIK **Bati cephe - Dış görünüm**

ÇİZEN AHMAD MASRI No: 18021044

ÖLÇEK ŞERH ÖLÇEK

PAPYANO 35

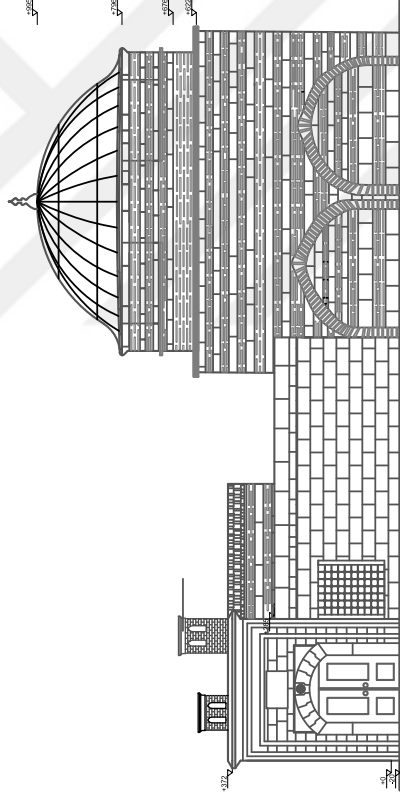
Tarih: 09/02/2017

Rölöve

Malzeme

Restorasyon

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

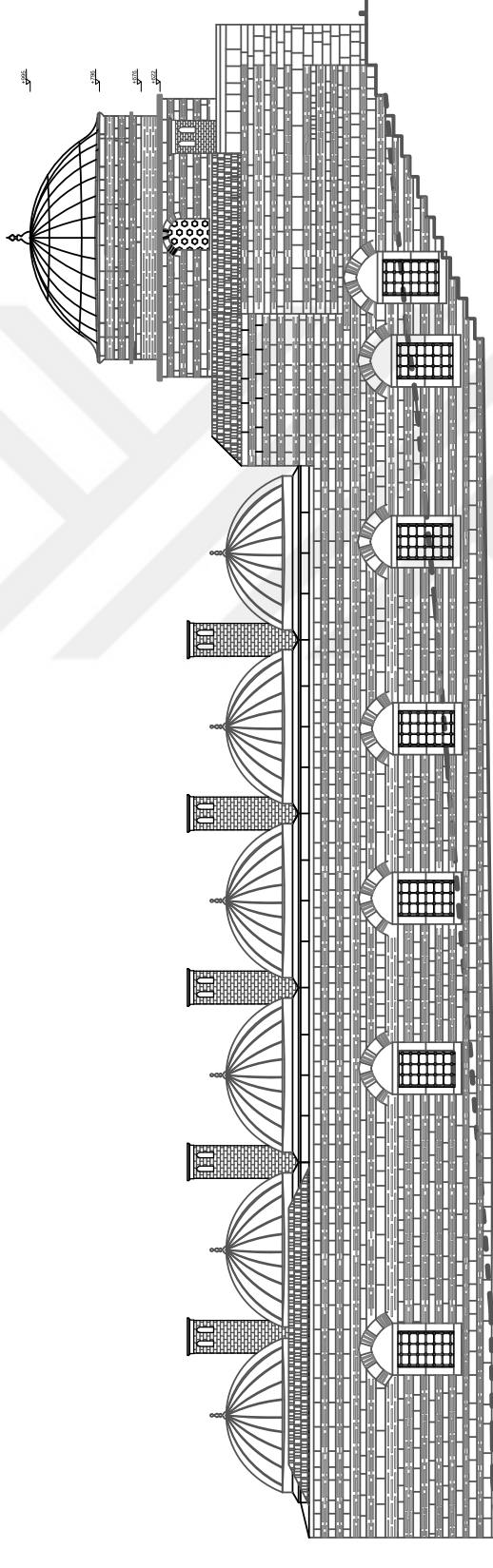
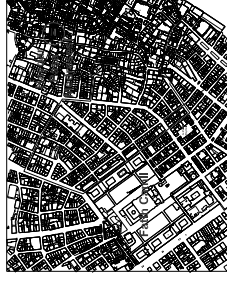
2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul
Ada: 2/183
Pansel: 17

LEJAND

ŞİMDİKİ SOKAK

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

BASIM: Güney cephe -Dış görünüm

ÇİZEN: AHMAD MASRI

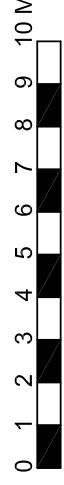
No: 18021044

ÖLÇEK: ŞERH ÖLÇEK

PAFTA NO: 36

Tarih: 09/02/2017

Röleve	Malzeme	Bazımla	Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KURUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

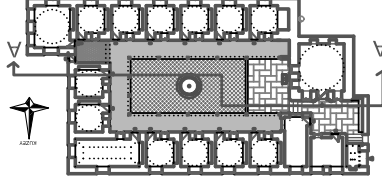
2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

BASLIK Amudan Gıney yönünde -AA kesiti

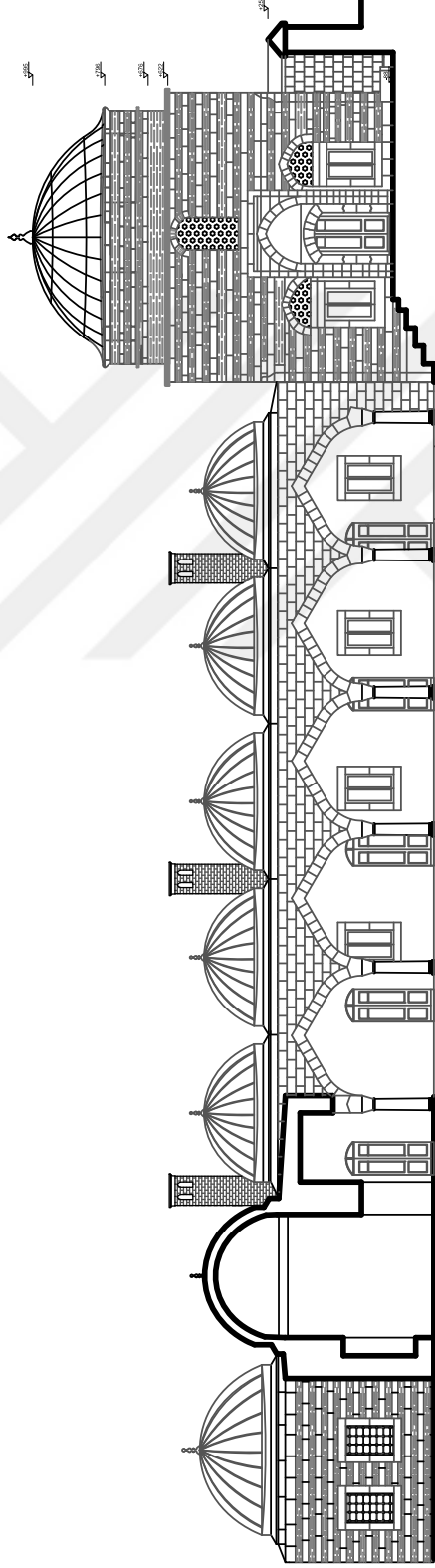
ÇİZEN AHMAD MASRI No: 18021044

ÖLÇEK ŞERH ÖLÇEK

PAPYANO 37

Tarih: 08/02/2017

Restorasyon	Bozulu	Restorasyon
Malzeme	Malzeme	Restorasyon
Malzeme	Malzeme	Restorasyon
Malzeme	Malzeme	Restorasyon

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

FSMVÜ

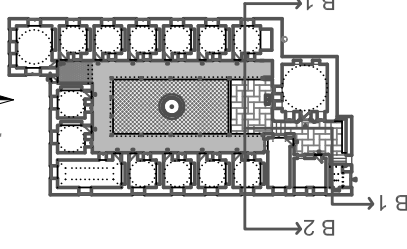
MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul
Ada: 2/183 Parsel: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

BASLIK Avludan Batı yönünde - BB kesiti

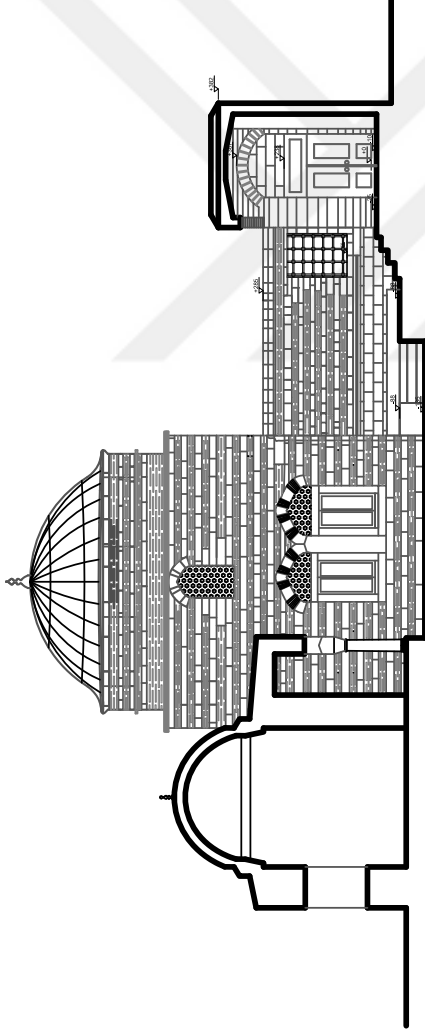
ÇİZEN AHMAD MASRI No: 18021041

ÖLÇEK ŞERH ÖLÇEK

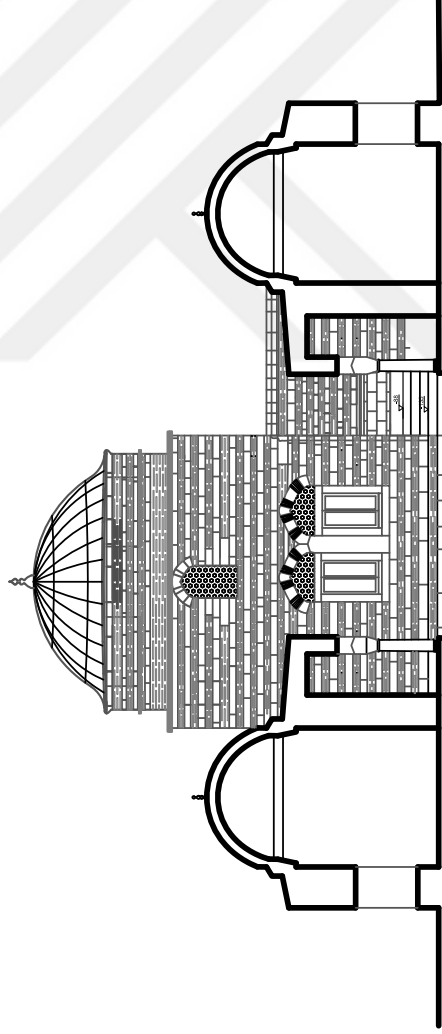
PAPYANO 38

Tarih: 08/02/2017

Röleve	Malzeme	Bozuluş	Restorasyon
Müdahale			

B 1-1

B 1-2

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

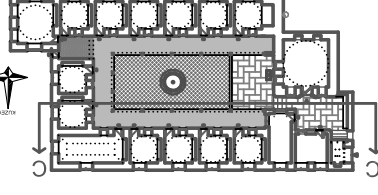
2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

BASLIK Avludan Kuzey yönünde - CC kesiti

ÇİZEN AHMAD MASRI

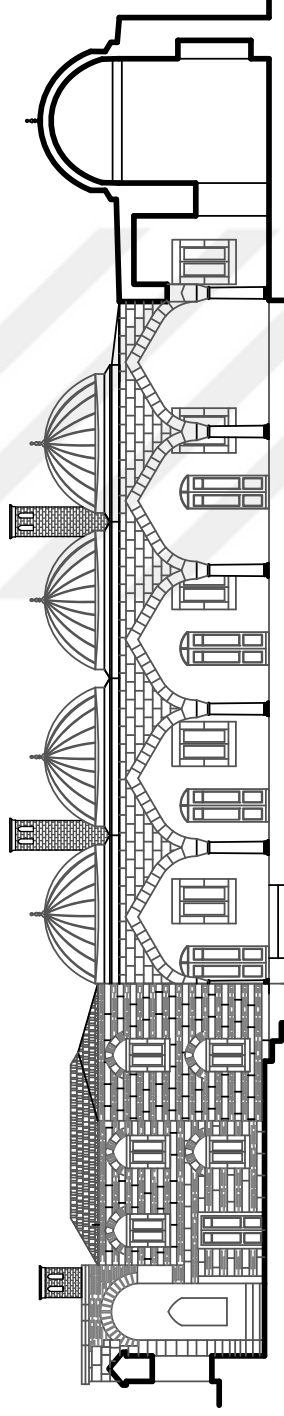
No: 18021044

ÖLÇEK ŞERH ÖLÇEK

PAFTA NO 39

Tarih: 18/02/2017

Restorasyon					
Müdahale					
Rehberlik					
Malzeme					
Bozulum					
Restorasyon					

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KURUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

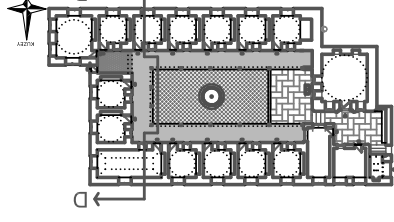
2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiftli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

BASIM: Ayludan Doğu yönünde - DD kesiti

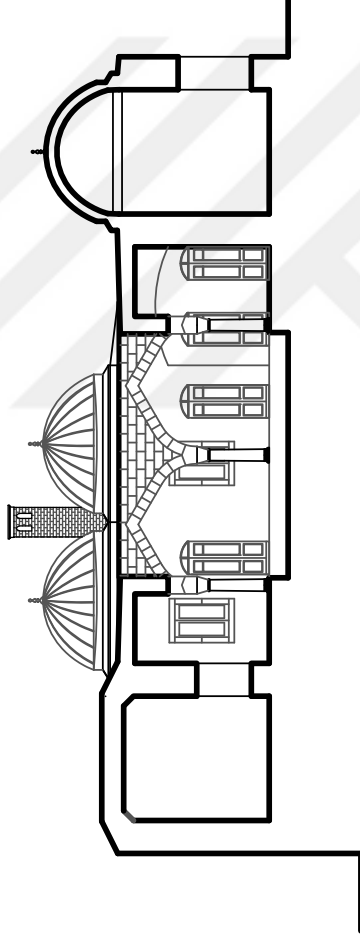
ÇİZEN: AHMAD MASRI No: 180211041

ÖLÇEK: SERİT ÖLÇEK

PAPYANO: 40

Tarih: 18/02/2017

Röleve	Malzeme	Bozuma	Restorasyon
Müdahale			

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

8.5 Müdahale Çizimleri

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KURUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

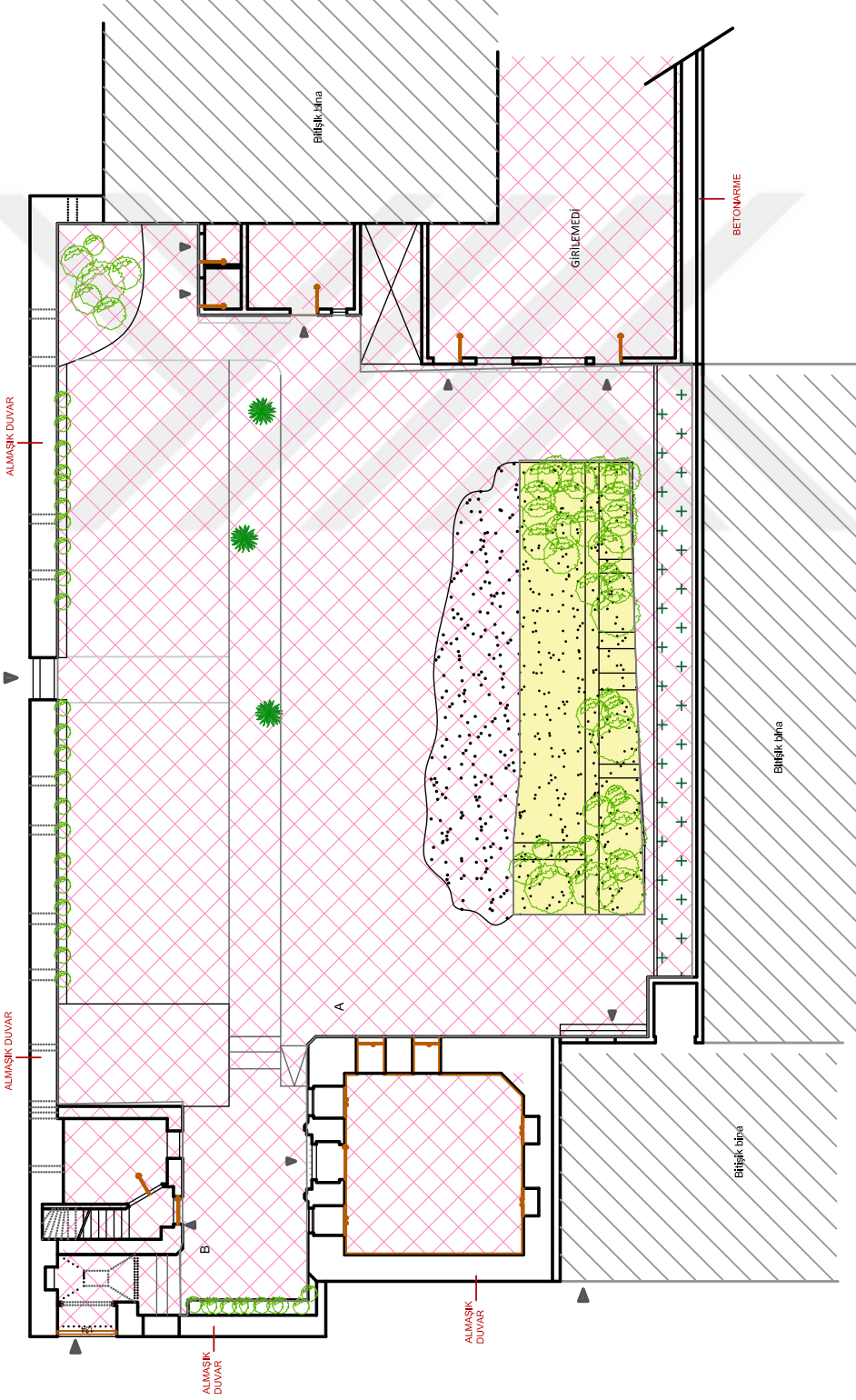
Panef: 17

LEJAND

UYGUN OLMAYAN EĞERİN
KALDIRILMASI

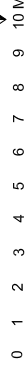
Yeni eklenen yapıların
konuları

KUZZEY

10 M

Müdehale

Zemin kat planı

BASLIK

ÇİZEN

ÖLÇEK

PAYFINDO

Tarih:

41

19/12/2017

Restorasyon

Bozuma

Restorasyon

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARİK KORUMA VE RESTORASYON PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli, Mh. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

LEJAND

- YÜZEY TEMİZLEME
- ÇATILARIN ONARIMI
- TAŞ ONARIMI
- DERZ DOLDURMASI
- KERESUN YENİLEME
- BİTKİLERİN KALDIRILMASI
- ÇİMENTO KALDIRILMASI
- MUHREB ELEMANLARININ KALDIRILMASI

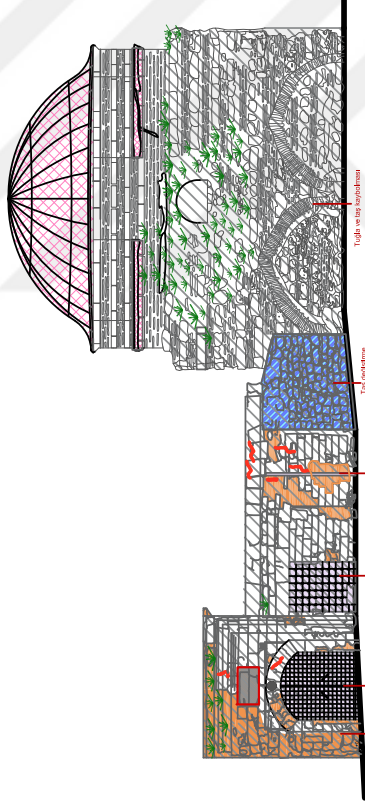
TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNNE ESMEER

Müdahale

Batı cephe - Dış görünüm

BASLIK	AHİMED MİSİRİ		
ÇİZEN	No: 18021044		
ÖLÇEK	SERİ ÖLÇEK		
PAPYANO	42		
Tarih:	09/02/2017		
Revizyon	Malzeme	Bozuma	Restorasyon
Müdahale	Restorasyon		

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARİK KORUMA VE RESTORASYON PROGRAMI

2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

LEJAND

MEVCUT YAPILAR

YIKILACAK YAPILAR

Tuğ duvarları

SİZEYİCİLERİN KALDIRILMASI

BRİTİLERİN KALDIRILMASI

ÇİMENTO KALDIRILMASI

MARİFET ELEMANLARININ KALDIRILMASI

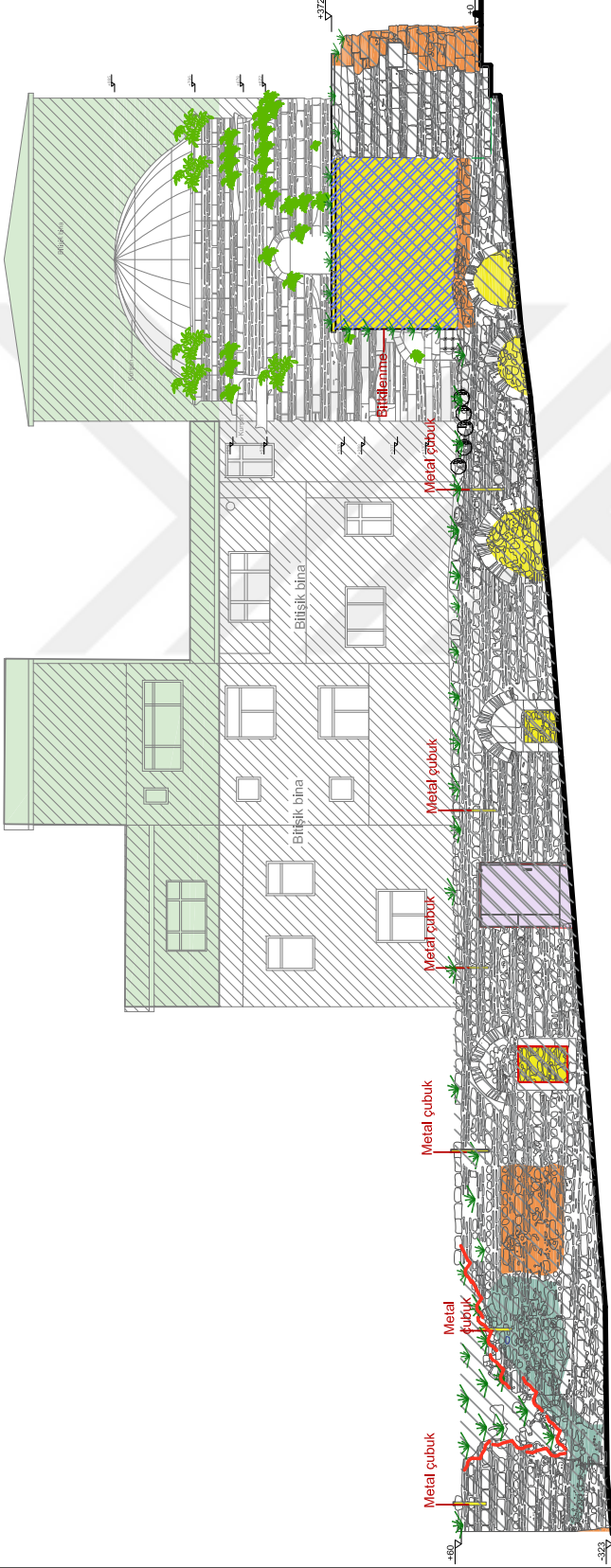

MEVCUT ANA BİNA KALDIRILMASI

VE DİĞER YAPILARIN KALDIRILMASI

VE DİĞER YAPILARIN KALDIRILMASI

YÖNEHBİLİK İZLENİMLERİ

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

Müdahale

Güney cephe - Dış görünüm

BASLIK

ÇİZEN

ÖLÇEK

PAFTA NO

Tarih

Rölöve

Müdahale

Restorasyon

AHİMED MASRİ

ŞEHİR ÖZEL

43

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

18/12/2017

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 GÜZ YARIYILI

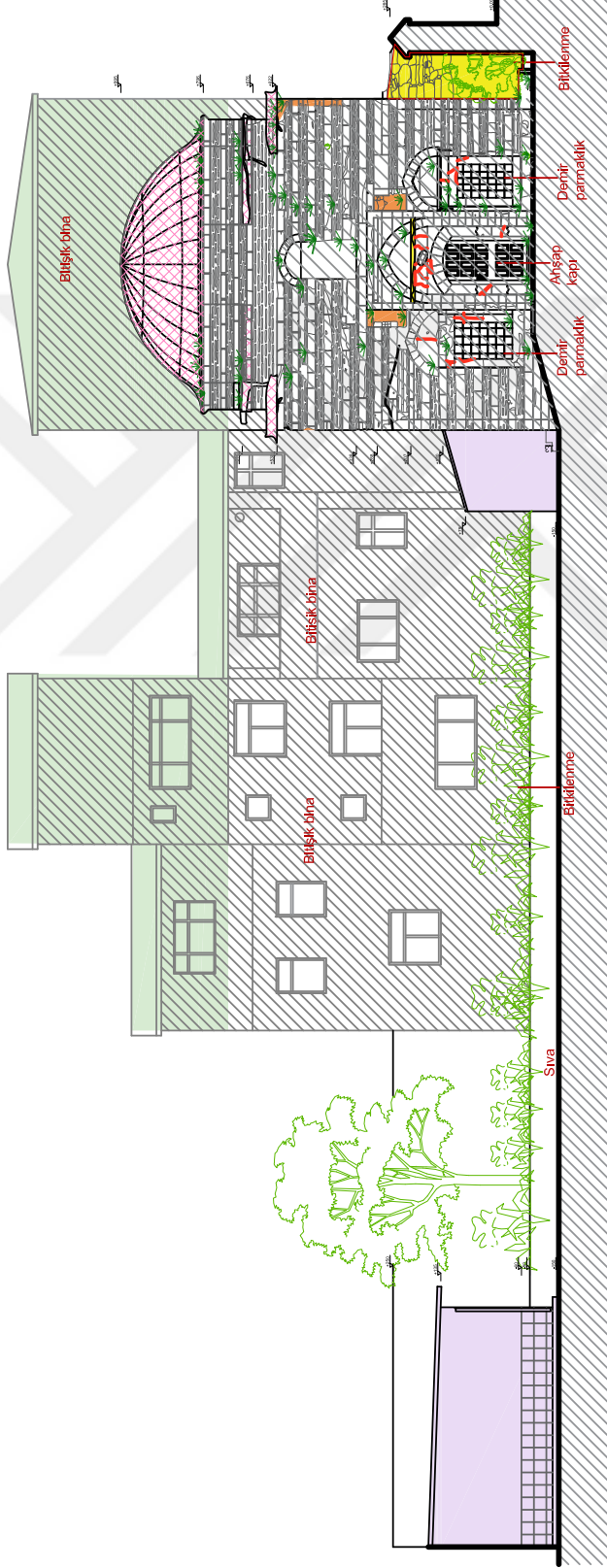
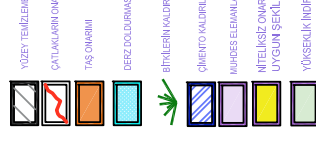
KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

LEJAND

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

Müdahale

BASLIK: Aylıdan Güney yönünde -AA kesiti

ÇİZEN: AHMAD MASRI No: 18021041

ÖLÇEK: SERİ ÖLÇEK

PAFTA NO: 44

Tarih: 09/02/2017

Rolüve

Malzeme

Restorasyon

Bozuma

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARİK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 GÜZ YARIYILI

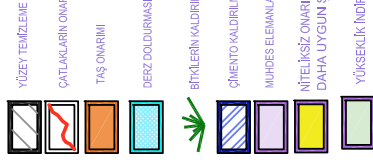
KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Cihadi Mah. Zeynepk. Hanhalı

Ada: 2183

Panet: 17

LEJAND

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNEM ESME

Müdahale

BASLIK: Ayludan Batı yönünde - BB kesiti

ÇİZEN: AHMAD MASRI

No: 180211041

ÖLÇEK: SERİT ÖLÇEK

45

PAFTA NO: 89/22017

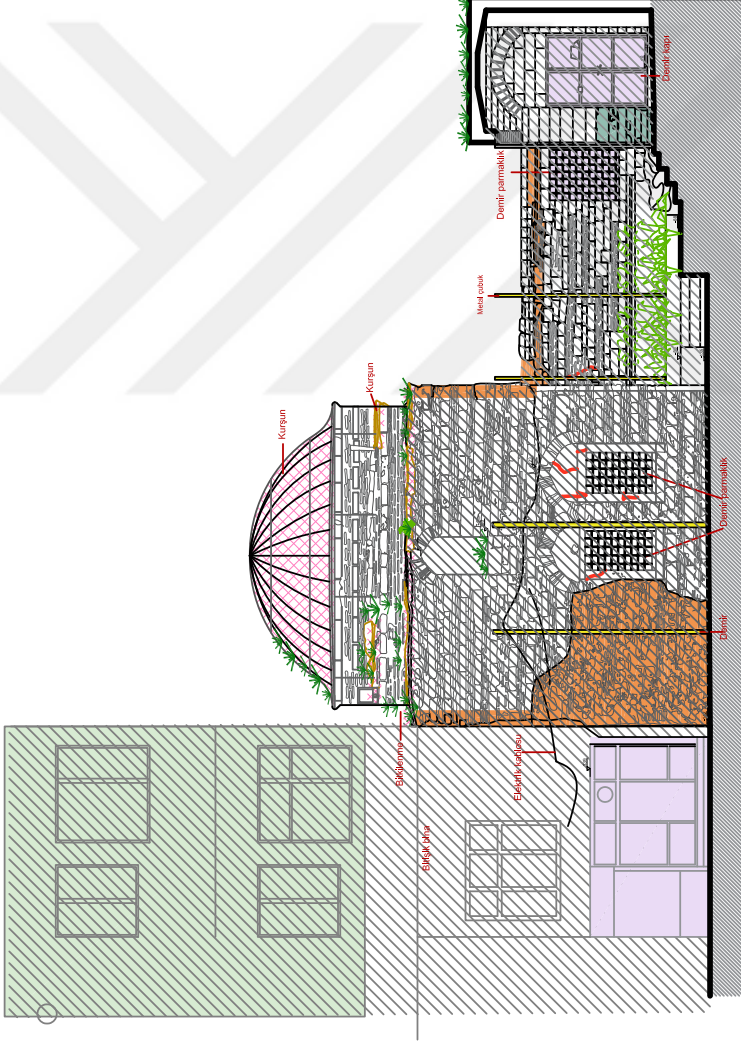
Tarih:

Rolöve

Malzeme

Bozuma

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARİK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

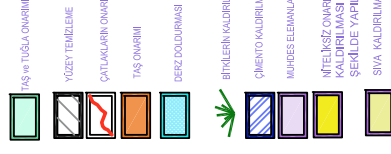
KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiftli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Pansel: 17

LEJAND

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNİ ESMEER

Müdahale

BASLIK: Avludan Kuzey yönünde - CC kesiti

ÇİZEN: AHMAD MASRI

Nr: 1802/1041

ÖLÇEK: SERİ ÖLÇEK

PAFTA NO: 46

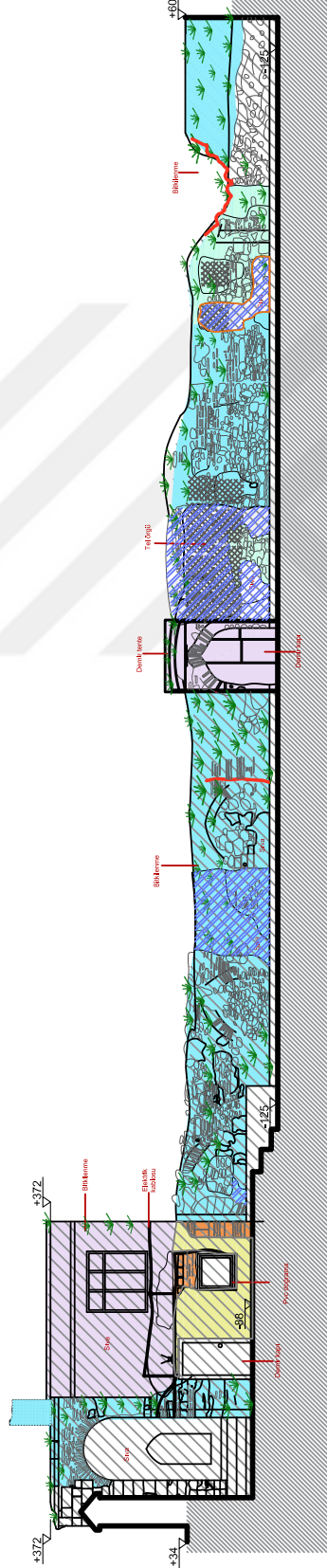
Tarih: 09/02/2017

Rölöve

Malzeme

Bozuma

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli, Mh. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

LEJAND

DERZ DOLDURMASI

İNTELİKT ÖZMİNİN KALDIRILMASI VE
DAHA UYGUN ŞEKİLDE YAPILMASI

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNEM ESMEZ

Müdahale

BASLIK: Amludan Doğu yönünde - DD kesiti

ÇİZEN: AHMAD MASRI No: 18021041

ÖLÇEK: ŞERH ÖLÇEK

PAFTANO: 47

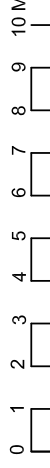
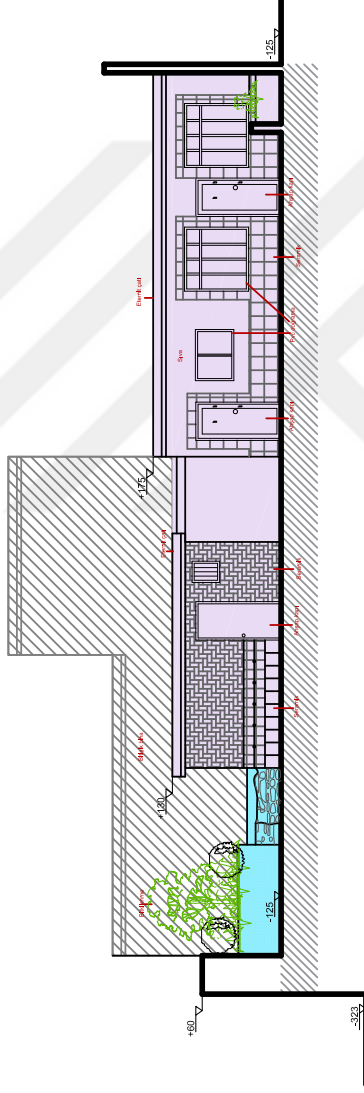
Tarih: 09/02/2017

Restorasyon

Malzeme

Bozuma

Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 GÜZ YARIYILI

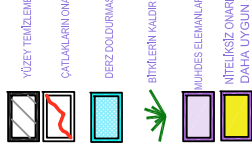
KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli, Mh. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Pansel: 17

LEJAND

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

Müdahale

BASLIK EE kesiti

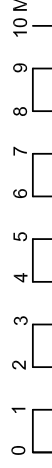
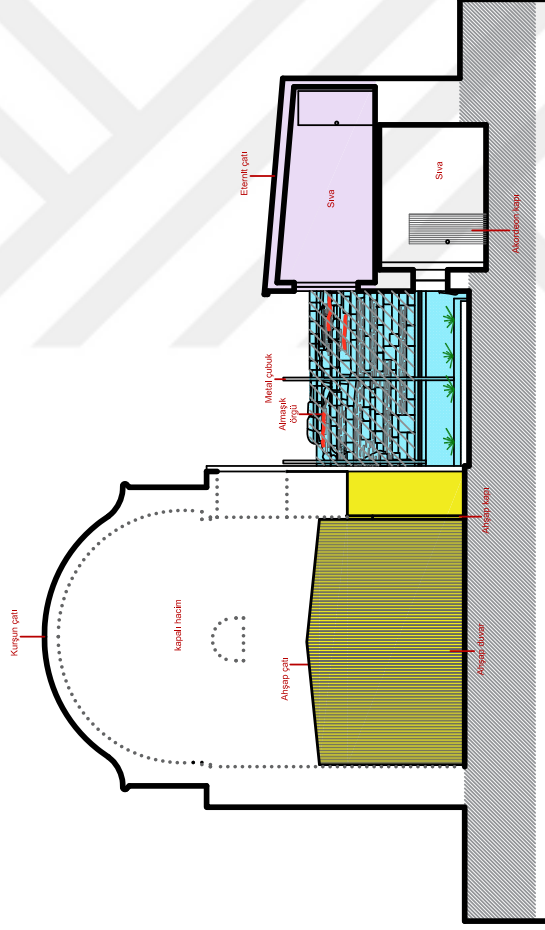
ÇİZEN AHMAD MASRI No: 18021041

ÖLÇEK ŞİRİN ÖZBEK

PAFTA NO 48

Tarih: 19/02/2017

Roller	Malzeme	Bozuma	Restorasyon

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARİK KORUMA VE RESTORASYON PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli, Mh. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Pansel: 17

LEJAND

DERZDÖLÜRME

MÜHÜR ELEMENLARINI KALDIRILMASI

MTEKİLSİZ ZONLARIN KALDIRILMASI VE
DİHA UYGUN SEKİLE YAPILMASI

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

Müdahale

BASLIK FF kesiti

ÇİZEN AHMAD MASRI No: 18021041

ÖLÇEK SERİT ÖLÇEK

PAYFINDO 49

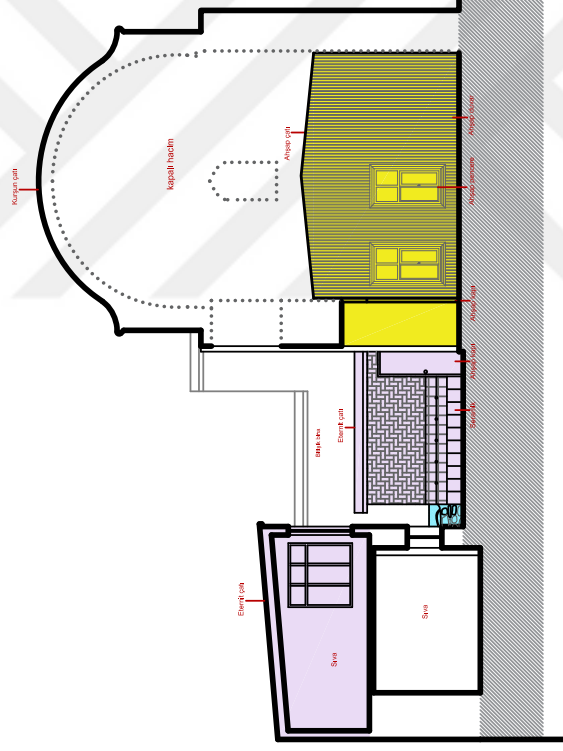
Tarih: 09/02/2017

Rölöve

Malzeme

Bozuma

Restorasyon

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

8.6 Restorasyon çizimleri

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARİK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

LEJAND

Çelik Çatı

Bikiler

Bitişik bina

kaldırım taşı

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNEM ESHER

Çatı planı

BASLIK

ÇİZEN

ÖLÇEK

PAFTA NO

Tarih:

AHİMED MASRİ

No: 1802/1041

50

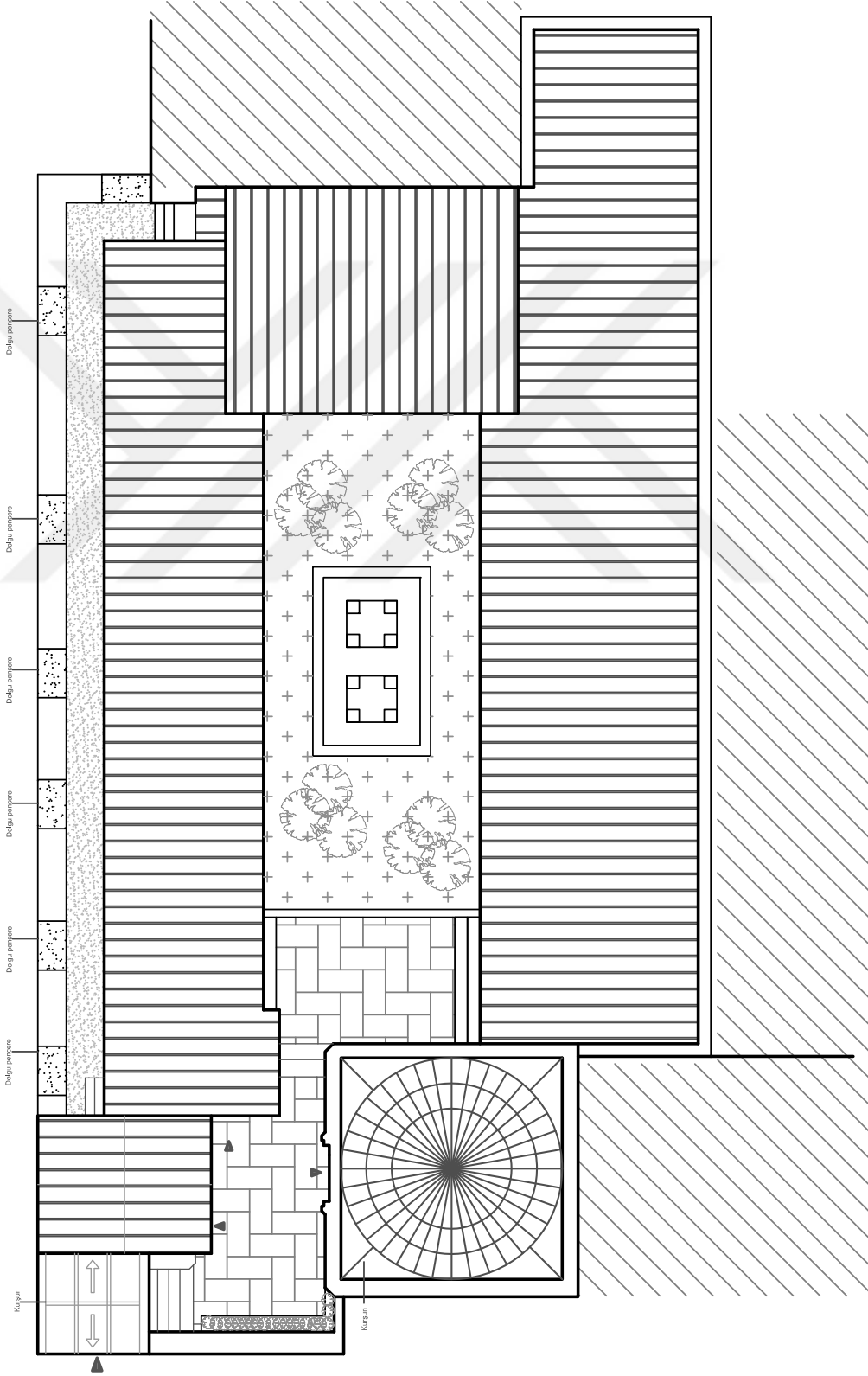
18/12/2017

Restorasyon

Bozulma

Malzeme

Restorasyon

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 GÜZ YARIYILI

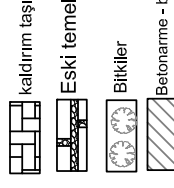
KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiftli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

LEJAND

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MINE ESHER

BASLIK Zemin kat planı

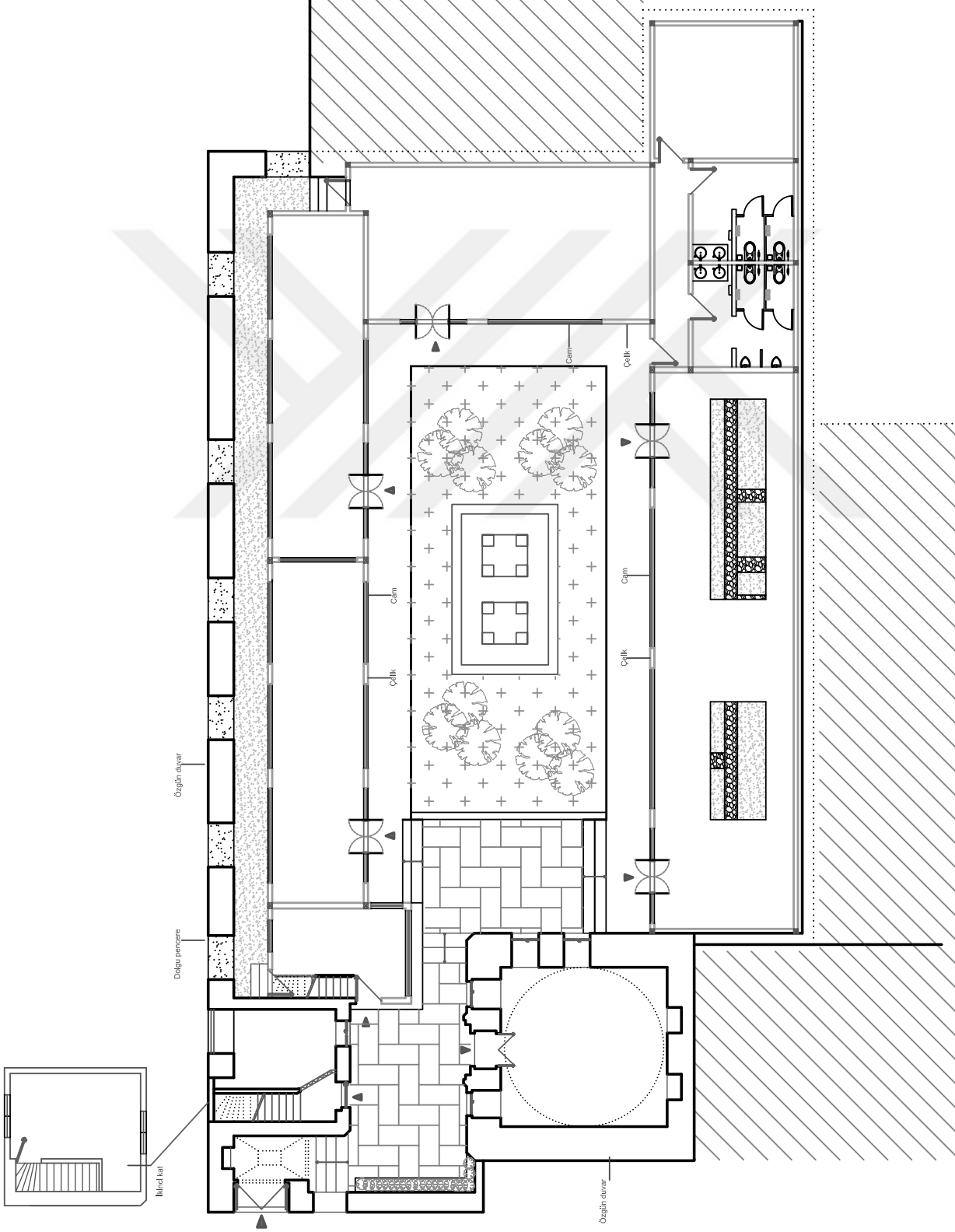
ÇİZEN AHMAD MASRI No: 180211041

ÖLÇEK ŞİRH ÖZÇEK

PAFTA NO 51

Tarih: 18/02/2017

Restorasyon	Bozulma	Restorasyon
Malzeme	Bozulma	Restorasyon
Restorasyon	Bozulma	Restorasyon

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARİK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul
Ada: 2/183 Parsel: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

BASLIK Batı cephe - Dış görünüm

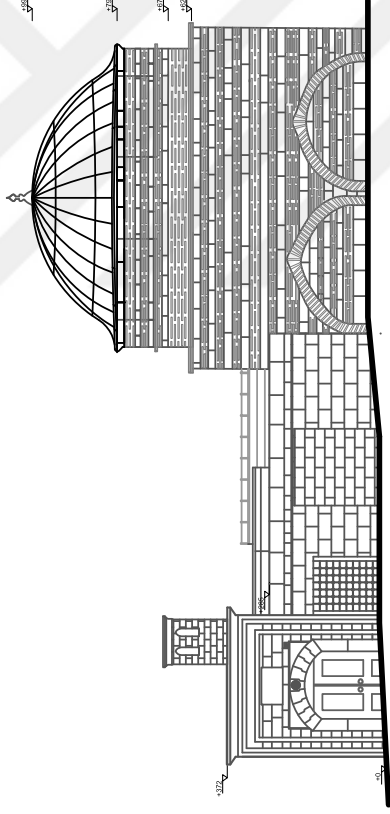
ÇİZEN AHMAD MASRI No: 180211041

ÖLÇEK ŞİRİN ÖZÇEK

PAPYANO 52

Tarih: 09/02/2017

Röleve	Malzeme	Bozuma	Restorasyon

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

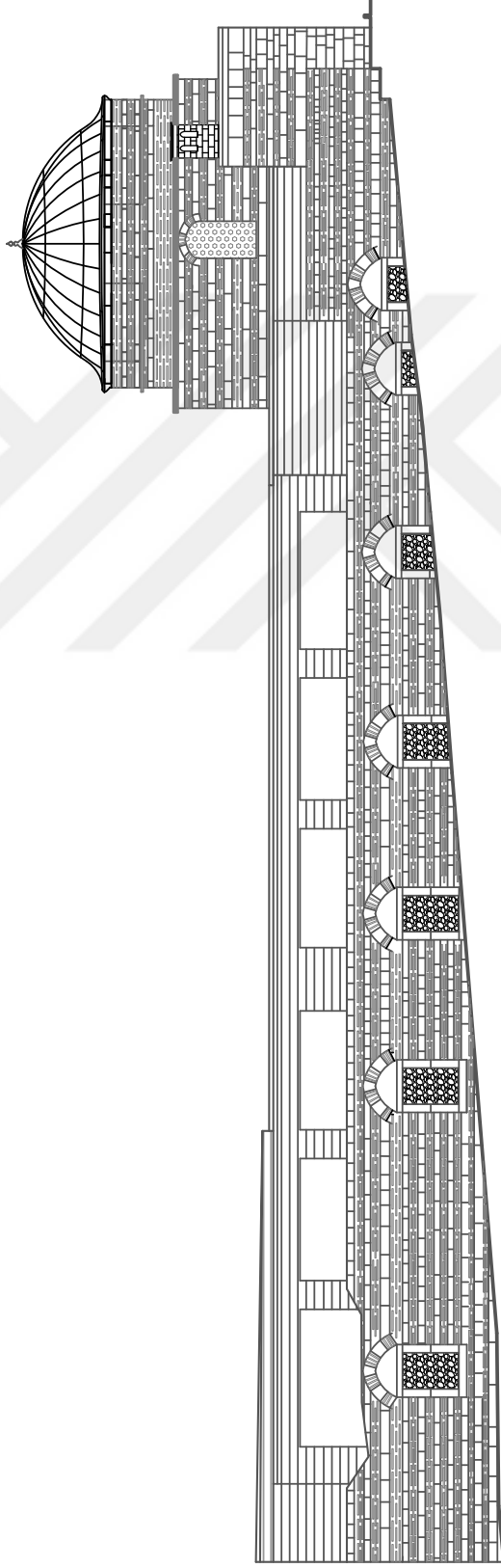
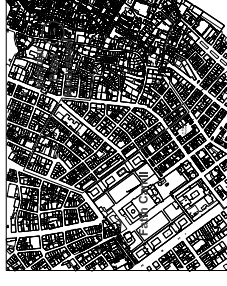
2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Panelsi: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

BASIM

Güney cephe -Dış görünüm

ÇİZEN

AHİMED MASRİ

Nr: 18021044

ÖLÇEK

53

ŞERH ÖLÇEK

PAFTA NO

18/22017

Tarih:

18/02/2017

Rölöve

Malzeme

Restorasyon

Bozuma

Restorasyon

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

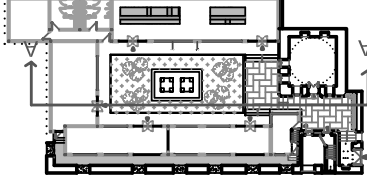
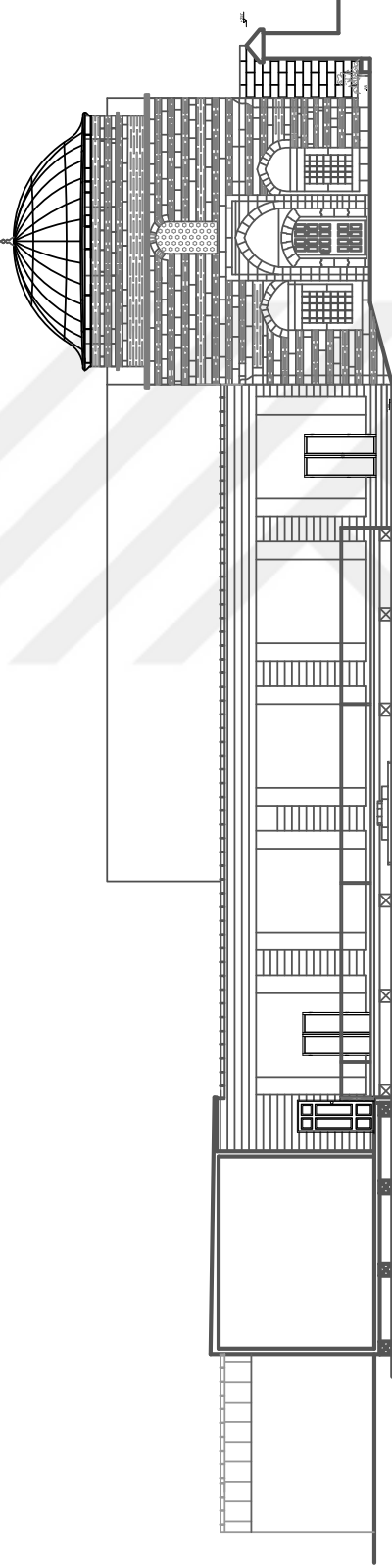
2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep Hanım

Ada: 2/183

Panelsi: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

BASLIK: Atıfhan Güney yönünde -AA kesitli

ÇİZEN: AHMAD MASRI

No: 19021041

ÖLÇEK: SERİ ÖLÇEK

PAFTA NO: 54

Tarih: 09/02/2017

Restorasyon	Malzeme	Bozuma	Restorasyon
Malzeme	Restorasyon	Restorasyon	Restorasyon

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KURUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

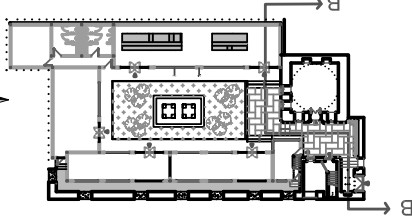
2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, Kızıllı

Ada: 2/183

Panelsi: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

BASLIK: Avludan Batı yönünde - BB kesiti

ÇİZEN: AHMAD MASRI

Nr: 1802/1041

ÖLÇEK: SERİT ÖZÇEK

PAFTA NO: 55

Tarih: 09/02/2017

Rölöve

Malzeme

Restorasyon

Bozuma

Restorasyon

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KURUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

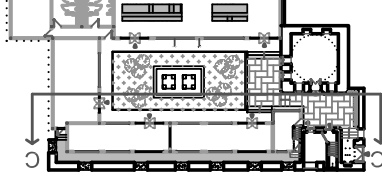
2017-2018 GÜZ YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiftçi Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

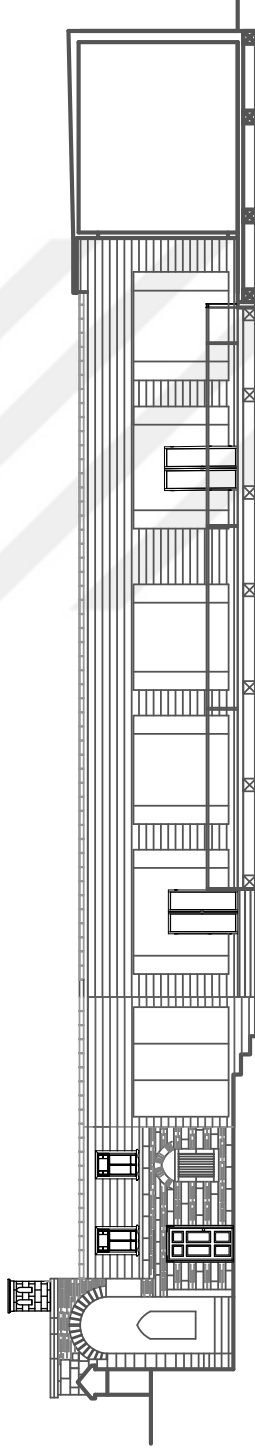
Panelsi: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

BASLIK	Avludan Kuzey yönünde - CC kesiti		
ÇİZEN	AHİMED MASRİ	No: 180211041	
ÖLÇEK	SERİT ÖZÇEK		
PAPYANO	56		
Tarih:	18/02/2017		
Rollere	Malzeme	Bozuma	Restorasyon
Müdahale	Restorasyon		

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARLIK KURUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

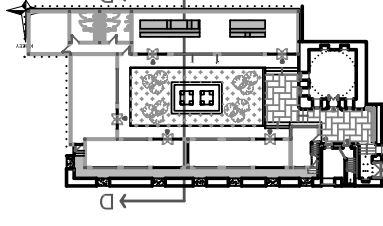
2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul

Ada: 2/183

Pansel: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. İMNE ESMEER

BASLIK: Ayludan Doğu yönünde - DD kesiti

ÇİZEN: AHMAD MASRI

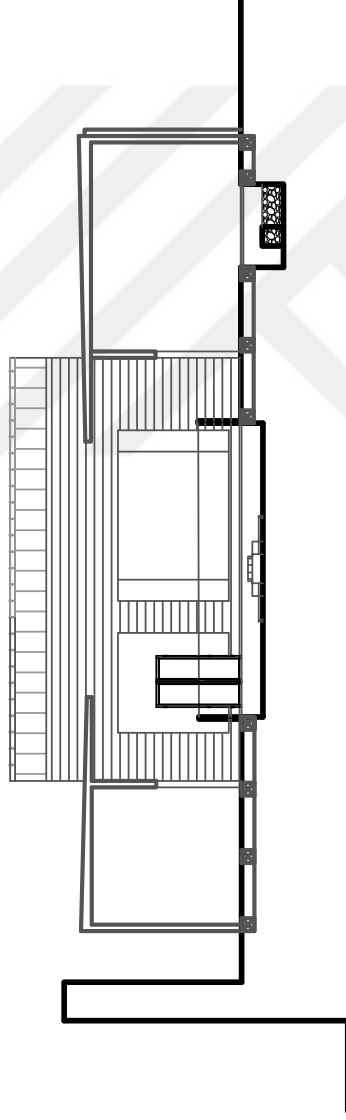
No: 18021041

ÖLÇEK: SERİ ÖLÇEK

PAFTA NO: 57

Tarih: 18/02/2017

Röleve	Malzeme	Bozuma	Restorasyon
Müdahale			Restorasyon

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

FSMVÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

MİMARİK KORUMA VE RESTORASYON
PROGRAMI

2017-2018 Güz YARIYILI

KONU: Haydar Paşa Medresesi Restorasyonu

ADRES: Haydar Cad. Çiğli Mah. Zeynep, İstanbul
Ada: 2/183 Parsel: 17

TEZ
YÜRÜTÜCÜSÜ

YRD. DOÇ. DR. MİNİ ESHER

BASLIK Zemin kat planı - Mobilya

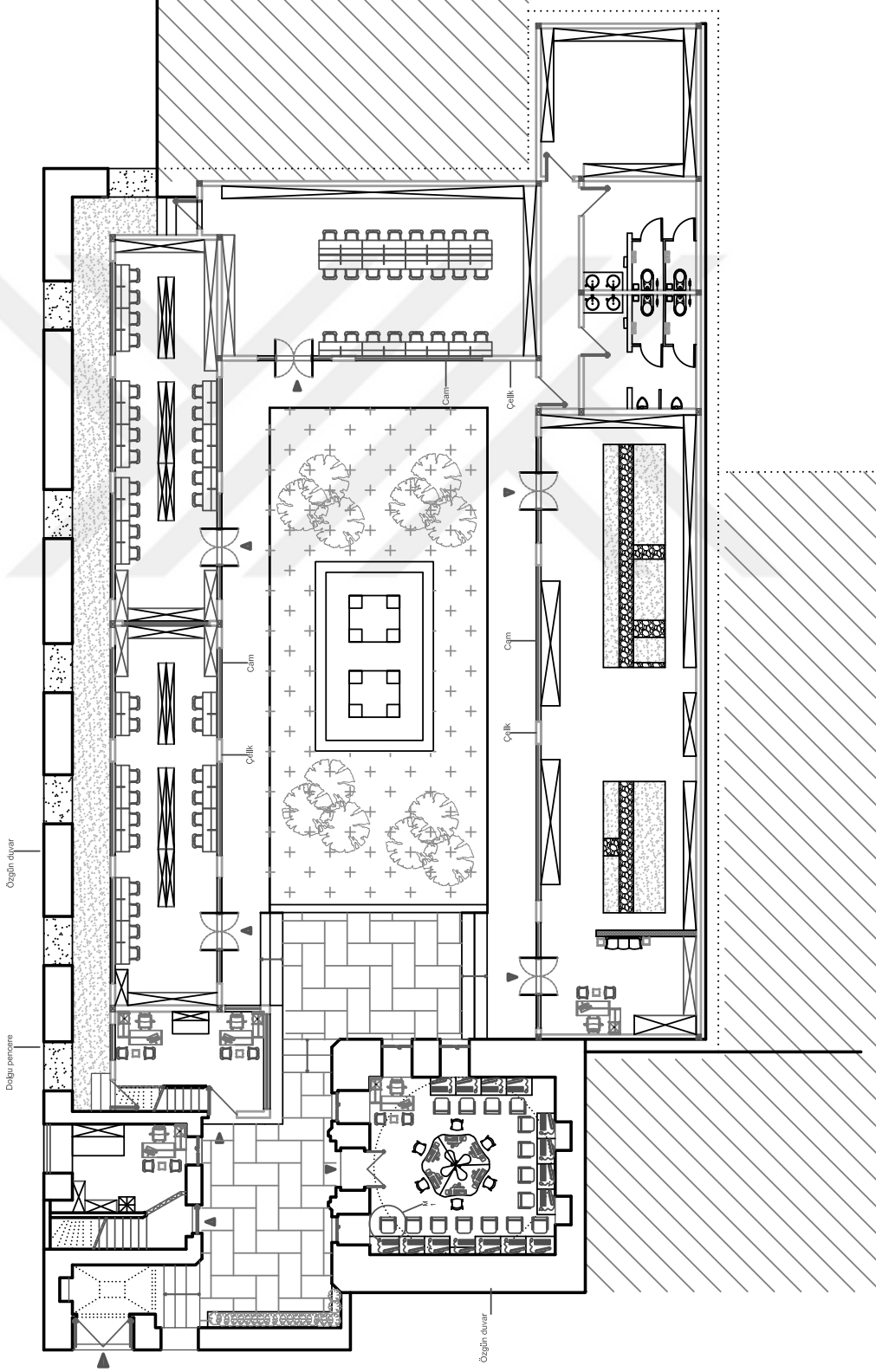
ÇİZEN AHMAD MASRI No: 18021041

ÖLÇEK SERİ ÖLÇEK

PROJE NO 58

Tarih: 09/02/2017

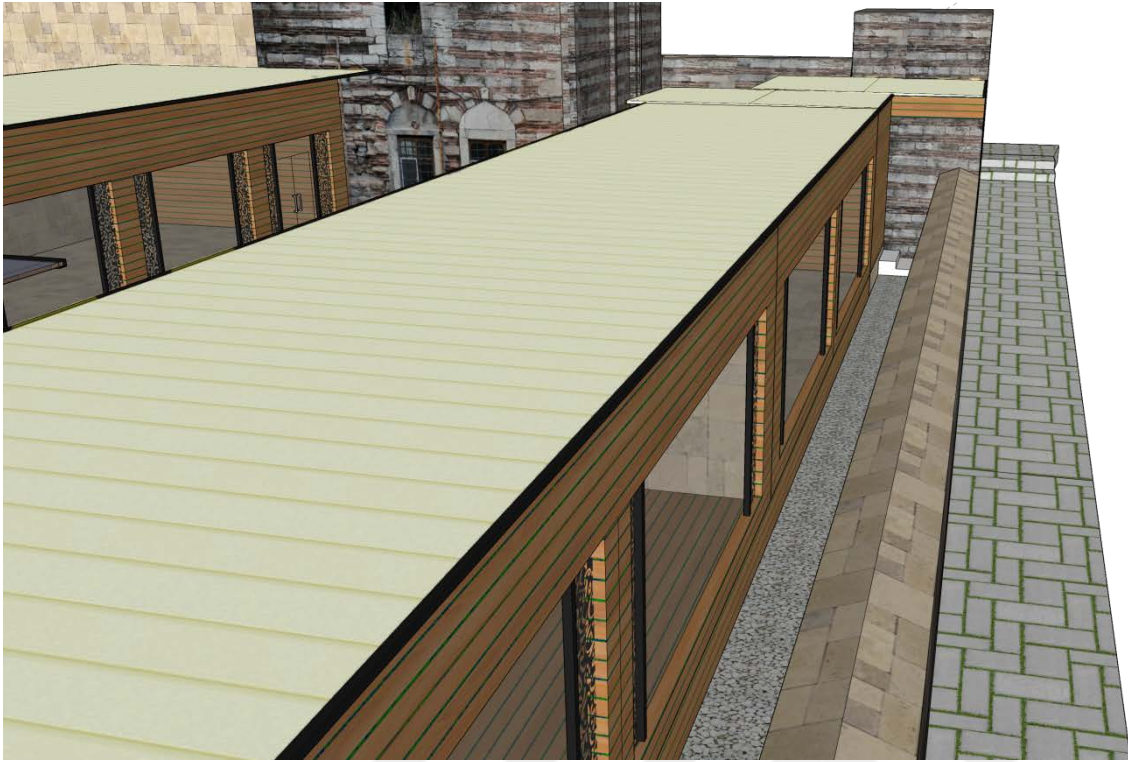
Restorasyon	Bozuma	Restorasyon
Malzeme	Bozuma	Restorasyon
Restorasyon	Bozuma	Restorasyon

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 M

8.7 3D Görseller

9. KAYNAKLAR

- Ahunbay, Z.** (1988). Mimarbaşı Koca Sinan Yaşadığı Çağ Ve Eserleri. Vakıflar Genel Müdürlüğü. İstanbul.
- Ahunbay, Z.** (1994). 'Haydar Paşa Medresesi'. Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi IV. T.C.Kültür Bakanlığı. İstanbul.
- Alman Mavileri.** (1913-1914). İstanbul Büyükşehir Belediyesi.
- Aslanapa, O.** (1989). Mimar Sinan'ın Medreseleri.
- Aydın, A.** (2009). İslam Ansiklopedisi. C37. Türkiye Diyanet Vakfı.
- Aydın, Y** (2004). Osmanlı Mimarisinde Kanuni Devri. (1. bs.). İstanbul Fetih Cemiyeti.
- Ayverdi, E.H.** (1996). İstanbul Mimarî Çağının Menşei Osmanlı Mimarisinin İlk Devri 1230-1402. C1. İstanbul Fetih Cemiyet.
- Ayverdi, E. H.** (1958). 19. Asırda İstanbul Haritası. İstanbul Fetih Cemiyet.
- Baltacı, C.** (1976). XV. Ve XVI. Asırlar Osmanlı Medreseleri. : İrfan Matbaası. İstanbul.
- Bilge, M.** (1984). İlk Osmanlı Medreseleri. İstanbul Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- Binan, D.** (2016). Mimar Sinan'ın İstanbul'u. Türkiye Turing Ve Otompbil Kurumu.
- Cezar, M.** (2002). Osmanlı Başkenti İstanbul. Ekav Vakfı.
- Çelik, A.** (2015). Osmanli Eğitim Sisteminin Yetiştirdiği Güzide Bir Şahsiyet: Harputlu İshak Efendi. Uluslararası Harput'a Değer Katan Şahsiyetler Sempozyumu. Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi.
- Demiralp, Y.** (1999). Erken Dönem Osmanlı Medreseleri. Yayınlar Dairesi Başkanlığı.
- Freely, J.** (2011). A History Of Ottoman Architecture. WIT Press. UK.
- Göleç, M. Ve Güldal, F.** (2012). İstanbul'un 100 Mektebi Ve Medresesi. İstanbul Büyükşehir Belediyesi.

- Göncüoğlu, S.F.** (2013), İstanbul'un Kitabı Fatih. C I. Fatih Belediye Başkanlığı.
- Güldal, F.** (2014). İstanbul'un 100 Kaybolan Eseri. İstanbul Büyükşehir Belediyesi.
- Haskan, M.N.** (1995). İstanbul Hamamları. Turing Yayinlari. İstanbul.
- Hürel, Haldun.** (2010). İstanbul'un Ansiklopedik Öyküsü. Kapı yayinlari.
- İncicyan, Ğ.** (1976). XVIII. Asırda İstanbul. İstanbul Enstitüsü Mecmuası.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi.** (2014). İstanbul'un Kaybolan Kültür Varlıkları.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi.** (2013). 20. Yüzyıl'dan 21. Yüzyıl'a Necip Bey Haritaları'ndan Günümüze Öncesi Ve Sonrası İstanbul.
- Katkak, B.** (2016). Mimar Sinan'ın İstanbul'u. Türkiye Turing Ve Otomobil Kurumu.
- Kurşun, Z.** (2008). Yaşayan İstanbul Medreseleri II. İstanbul Büyükşehir Belediyesi.
- Kılıç, R.** (2001). Osmanlı Devleti'nde Medreseler.
- Kömürcüyan, E.Ç.** (1952). İstanbul Tarihi – XVII. Asırda İstanbul. Eren Yayıncılık.
- Kuban, D.** (1997). Sinan's Art And Selimiye. Türkiye İş Bankası Kültür Yayinlari.
- Kuran, A.** (1986). Mimar Sinan. Hürriyet Vakfı Yayinlari.
- Kuran, A.** (1973). Boğaziçi Üniversitesi Dergisi. Boğaziçi Üniversitesi. İstanbul.
- Kurşun, Z.** (2008). Yaşayan İstanbul Medreseleri. İstanbul Büyükşehir Belediyesi.
- Kütükoğlu, M.** (2000). XX.Asra Erişen İstanbul Medreseleri. Türk Tarih Kurumu.
- Milli Eğitim Bakanlığı.** (1971). C10. Turk Avsiklopedisi.
- Kütükoğlu, M.S.** (1977). 1869'Da Faal İstanbul Medreseleri. İstanbul Edebiyat Fakültesi Matbaası.
- Necipoglu, G. (2005), The Age Of Sinan - Architectural Culture In The Ottoman Empire.
- Nevezade Atai Ataullah Efendi.** (17. Yy). Hadayık'l-Hakayık Fi Tekmileti'ş-Şakayık.

Sertoğlu, M. (1991). Paşalar Şehri İstanbul. Risale Yayınları. İstanbul.

Sicill-I Osmani. Cilt II.

Sumner, H. Ve Freely, J. (2010). Strolling Through Istanbul. TPP Yayınevi.

Süleymaniye Kütüphanesi. Yazma Eserler.

Vakıflar Genel Müdürlüğü. Arşiv.

Yılmaz, Coşkun. (2015). Büyük Usta Mimar Sinan. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu.

URL1:<http://www.alanbaskanligi.gov.tr/zeyrek_camii_ve_cevresi.html>.

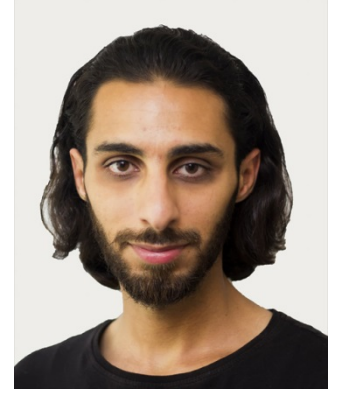
(15/02/2018).

URL2:<<http://www.trakyaagezi.com/luleburgaz-sokollu-mehmet-pasa-kulliyesi/>>. (14/08/2017).

URL3:<<https://www.google.de/maps/@41.0220255,28.9562297,117m/data=!3m1!1e3?hl=tr>>. (22/09/2017).

10. ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Ahmad MASRI

Doğum Yeri ve Tarihi: Halep, Suriye. 1990.

E-Mail : a.m.mari.a@gmail.com

Eğitim

- Lise: 2004 – 2008: Bassam Al Omar – Halep – Ortalama: %92.5
- Lisans: 2008 – 2014: Halep üniversitesi - Ortalama: %71
- Yüksek Lisans: 2015-2017: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi – İstanbul

İşleri

- 2009-2011: Eski El Yazmaları ve Belgeleri Restorasyonu – Halep, Suriye
- 2012-2015: Halep'teki Tarihi Eserlerin Belgelenmesi- Halep, Suriye
- 2017: Dülük Baba Tepesi Restorasyonu –Gaziantep
- 2017: Göbeklitepe Restorasyonu- Şanlıurfa
- 2012'den beri: Suriye Eski Eserler ve Mirası Koruma Derneği yöneticisi – Halep.
- 2015'den beri: Alman Arkeoloji Enstitüsünde Araştırmacı – İstanbul, Türkiye

Kurslar

- 2009 : El Yazmalarının Restorasyonu (manuel - otomatik) – Halep, Suriye
- 2010: Arkeolojik Belgelerin Restorasyonu – Halep
- 2013: Tarihi Binaların Restorasyonu - Halep
- 2015: Arap El yazmalarında Hat – İstanbul
- 2015: Araştırma Metodolojisi – İstanbul
- 2016: Uluslararası İnsancıl Hukuk – İstanbul
- 2016: El Yazmalarının Tahkiki – İstanbul

Diller

- Arapça: Anadil
- İngilizce: İyi
- Türkçe: iyi

